

SZÉLIRÁNYOK ÉS IRÁNYVÁLTÓK

A rendszervált(oz/tat)ás éve a zalai olajiparban

„ Új szelek nyögetik az ős magyar fákat,
Várjuk már várjuk az új magyar csodákat”

*„Csak akkor születtek nagy dolgok,
ha bátrak voltak, akik mertek,
s ha százszor tudtak bátrak lenni,
százszor bátrak és viharverték”*

Ady Endre

1988

Svéd adórendszer etióp bérezésre – így fogalmazta meg valaki a Zalaegerszegről Gellénházára járó buszon talán a kökényesmindszenti bekötőút előtti Kelő-hídnál járva, éppen a fölfelé vivő kanyar előtt, még valamikor 1986-ban, amikor megszületett dr. Kupa Mihály elsőszülött gyermeke, az új – és az azóta ezerszer is érvényessé módosított – adórendszer. Akkor még nem, de a rendszerváltás-változás-változtatás néven ismertté vált évek erőteljes előszele volt ez. A teljes vihar kitöréséig még teljes 3 évünk volt hátra, amikor mindenki a szélirányokat figyelte, s igyekezett azokhoz alkalmazkodva megélni.

Természetesen a szerkesztő is figyelt.

Neki lehetőségében állott számos helyen többféle szelek kitapasztalása, s annak megfigyelése is, hogy korábban egyenes törzsű tölgyeknek hitt egyéniségek hogyan váltak hajlékony fűzzé. Az a fűzfánfűtyülő rézangyalát!

Szerencsére az Olajmunkás számai, a különböző előterjesztések, érkezőletekről készült jegyzőkönyvek és a szerkesztő személyes följegyzései híven megőrizték az akkori gondolkozás irányait.

Például 1987.december 31-én olvashatták, nyilván elképedve a kögázosok Mihályi Ferenc gazdasági igazgató helyettes helyzetelemzését Bödör Béla mérnök-tanár és a lap állandó külső munkatársának tollából. Eszerint nem sikerült a gázszolgáltatók belső érdekeltségi rendszerének korszerűsítése, mert a sok baba közt elveszett a gyerek. Ami viszont biztató lehetett: most már a cégek maguk dolgozhatták ki saját gazdasági létezésük módjait a központi intézkedések előtti mélységes főhajtást követő végrehajtás helyett. Ettől a tröszti, az állammal szemben egységbe foglaló rendszer továbbra is érvényes volt, ám egyre lazuló gyeplővel. Az egységbe foglalás pedig úgy hangzott, hogy „ A gázipar eredményét az induló 1986-os évben olyan mértékben csoportosították át a CH-vertikumba, hogy a közszolgáltatóknál ingyen – a költségek terhére – érdekeltségi alapba helyezhető összeget nem tudtunk elszámolni. A Dénes János szakmérnök igazgatta cég terve szerint 5 000 új gázfőlhasználót kapcsolt volna be 30 millió köbméteres eladott gáz-növekedéssel. Ezzel szemben 3 ezerrel több helyen gyúlt meg a kék láng és a bázis évhez viszonyítva 60 millió köbméteres többletet számolt el a Kögáz. Igaz 1987-ben az átlagosnál hosszabb volt a fűtési időszak.

A Kögáz édes gyermeke a felső ipartelegen gyártott saját tervezésű kicsi nyomás-szabályzó volt, s szerencsére, mert a nagyobbak iránt felére csökkent az igény. A törpét viszont még az NSzK (= Német Szövetségi Köztársaság) piaca is szívesen vásárolta.

Afelől eredményes volt a Kögáz-év, hogy folyamatos volt a hiteltörlesztés, az adóbefizetés és a szállítói követelések kiegyenlítése, sőt a társvállalatok erszénygondjain is a Kögáztól elvont pénzzel segített a tröszt. Mihályi Ferenc mégis úgy értékelte, hogy az évközi mentőövek ellenére sem lett nyereséges az ágazat. „Összegezve: a Kögáz nyereségét 100 százalékban elvonták, s még amortizációt is kell csökkentenünk ahhoz, hogy 0 legyen az egyenlegünk.”

Dr. Kovács Angéla jogvégzettként volt a munkaügyi osztály vezetője. Így jellemezte az akkori helyzetet 1987. december 14-én: „ Igaz: még most is van olyan jogszabály, amely akadályozza a teljes vállalati önállóságot. Igaz, hogy sorra jelennek meg a jogszabályok, irányelvek, útmutatások, de a legtöbbjük nem a kellő időben, s ezt igazán mi, a végrehajtók érezzük. Az is igaz, hogy még az olvasáshoz szokott embereknek is alaposan oda kell figyelniök, hogy megértsék a bérekkel és az adózással kapcsolatos jogszabályokat.”

Ekkor hangzott el az addig ismeretlen két varázs-szó: a bruttósítás, meg a nettó bér. Ügyelniök kellett, hogy a az egyénileg bruttósított (vagyis a béreket és a bér jellegű juttatásokat összesítő) bérek összege ne haladja meg a vállalati bruttósított bértömeget.

„ Ha ez bekövetkezne, bizony az az 1988.évi bérfejlesztési lehetőségeinket csökkentené, vagyis ezen pénzünket vinné el.” – fejtegette dr. Kovács Angéla.

Az osztályvezető éppen a december 15-i szakszervezeti testületi ülésre készült, ahol a kollektív szerződésnek az új helyzetet tükröző módosításáról tárgyaltak.

Turzó György, a DKG gazdasági igazgató helyettese is az új adórendszer vállalati leképztését ismertette ugyancsak Bödör Béla közvetítése révén az olvasókkal.

„Az adóreformmal kapcsolatban két témát emelnék ki. Az egyik az általános forgalmi adó bevezetése, illetve az ehhez kapcsolódó termelői árrendezés, a másik a személyi jövedelemadó életbe lépése.” A mai és a jövőbeli olvasónak szövege: akkoriban az árrendezés fedőnévvel illették az illetékes országos szervek az áremelést.

„Na, jól megrendeztek bennünket. Hízik az ár, csak a bukszánk lappad össze.” – mondogatták akkoriban műhelyszerte kesernyés mosollyal.

Amúgy már a gépgyárban is számítógépes adatfeldolgozás dívott mégpedig úgy, hogy a SzÜV-től (vagyis a Számítástechnikai Ügyvitelszervező Vállalattól) Zalaegerszegről haza hozták az adathordozókat. Akkor már saját gépekkel folyt az anyaggazdálkodás, a főkönyvi könyvelés, a számlázás és jó ütemben haladt a munkaügy, a termelésirányítás számítógépes rendszerének bevezetése is.

Magyar András közgazdász arról számolt be (Olajmunkás, 1988.január 15.), hogy Rátkai Oszkárné munkaügyi-és szociálpolitikai osztályvezető, Németh László, a keményen tárgyaló szakszervezeti bizottsági titkár, Takács Sándor, a IV-es, vagyis a görgősfúrókat gyártó üzem vezetője és Kucsebár István munkahelyi szb-titkár a bérek bruttósításának helyi megoldásairól tanácskozott egymással. Alapvető célként határozták meg, hogy a személyi jövedelemadó bevezetésével, a nyugdíjjárulék szabályainak megváltozásával az 1987-ben elért, 12 hónap átlagára vonatkoztatott tiszta kereset megmaradjon, annak ne legyen része az árukivitel ösztönzésére és a túlórákra fordított pénz, valamint az egyéb jutalmak összege.

Fontos volt ez az elv, ugyanis a gépgyári árukat amint arról a hagyományos év eleji – jelen esetben január 4-i – munkásgyűlésen Tornyos Ferenc gépészmérnök igazgató beszámolt, nagy tömegben vásárolták már Indiában, Pakisztánban, Ausztriában, Kanadában, Franciaországban és Nyugat-Németországban is, hiszen az árak munkabér-tartalma kellően alacsony, a vásárlóknak ez rendkívül kedvező volt. Hozzá kell tenni, hogy már a nemzetközi rangot adó API(=American

Petroleum Institute) minősítő jelzés használati jogát is megkapta a DKG., amelynek gyártmányai tehát már ezzel a jelzéssel keltek útra.

A bruttó-slágert egyenként a Zalai Kőolajipari Vállalatnál is egyre harsányabban dalolták – kényszerűségből. Tóth Zoltán osztályvezető példákat is hozott föl alapos számításokkal a bérbruttósításra, mely nem béremelés, hanem porhintés volt, hiszen a többletet elvitte az adó.

A szerkesztő elképedve hallotta az egyik berendezésnél, hogy milyen leleményes a fúrós nyelv.

„Tudod-e, hogy mit csinálnak a bérünkkel?” – kérdezték tőle.

„Talán emelik?”

„Ugyan már, hová gondolsz!? Ahhoz jó erős csigasor köllene. Brutyósítják. Többnek látszik, mégis minél magasabb, annál kisebb. Tudod: mint a repülő: minél magasabbra száll, annál apróbbnak látszik.”

Nomármost: az egyetlen párt központi bizottságának központi ellenőrző bizottságát egy Brutyó János nevű régi harcos vezette. Az ő nevéből vált brutyósítássá a bruttósítás, utalva a kezdeményezés eredetére, vagyis arra, hogy honnan fú a szél.

Azért néha ünneplésre is akadt alkalom.

Az MSzMP Központi Bizottsága még 1974. március 19-20-i ülésén határozatot hozott olyan intézmény létrehozásáról, amely eljár a hozzá fordulók nevében, képviselést is nyújt nekik, nem csak a munkahelyi vitákban, hanem a különböző állami eljárásokban, bírósági perekben is. Ezt követően a minisztertanács fölkérésre a Szakszervezetek Országos Tanácsa (a SzOT) irányelveket adott ki a szakszervezeti jogsegély szolgálat megszervezésére.

Ennek nyomán a DKFV-nél 1977. január 1-jén, a fúrési üzemnél 1 hónappal később jött létre a vállalati szervezet, amely a Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat 1978-as létrejöttével egységes vállalati szervezetté alakult dr. Csizmadia János vezetésével.

A 10 éves zárszámadást ünnepség keretében ő tárta az egybe gyűltek elé: 1977 – 1986. között 3431 nyilvántartott ügyben járt el és 3213 ügyfelet fogadott a jogsegély szolgálat. Az esetek 35 százalékában polgári jogi és munkaügyi ügyekkel keresték föl a népszerű nevén csak Csizma Janinak hívott segélyszolgálat vezetőt, amúgy dr. Csizmadia Jánost, aki mindig is akkoriban polgárpukkasztónak mondott vállig érő hajjal kápráztatta az őt nem ismerőket. A szolgálati „ étlapon” szerepeltek még családjogi, államigazgatási társadalom biztosítási ügyek, sőt 75 esetben büntetőjogi kérdésre is válaszolnia kellett Csizma doktornak.

Közben mozgolódott a helyi politika is. A fúrési üzemnek Nagykanizsán, az egykori Thury György-vár helyén – a Vár utcában – működött a szállítási üzemegysége Vincze Imre vezetésével. Az egyetlen párt régi, tapasztalt harcosaként, egyszersmind az olajipari párt végrehajtó bizottság tagjaként írt egy eszmefuttatást Megújulás címmel. A szerkesztő kész örömmel helyezte el kertes, vastag betűs – szakmai nyelven fettelt – írásként. Ahogyan kezdte – újságíró műfaji szóval belső publicisztikát – a szerző, a tagkönyvek cseréjével egy időben azokban a napokban folytak az elbeszélgetések országszerte a párt kivétel nélkül valamennyi, vagyis 800 000 tagjával mindenről és őszintén, főként arról, hogyan képzelik el a jövőt.

„Nem tiszteletkörökre van szükség, nem a bármilyen - felső vagy alsó – vezetőik tömjénezésére, s nem is valamilyen parttalan panaszáradataira. A beszélgetések első tapasztalatai szerint a megújulást mindenki szükségesnek tartja.

Tapasztalható visszahúzóds és kételkedés is abban, hogy lesz-e fogantja az elmondottaknak. A beszélgetések során igyekszünk mindenkivel megértetni, hogy a párt vezető szerepének érvényesítője az MSzMP valamennyi tagja a munkahelyén.”

Biztosan jó hangulatban folyhattak ezek az elbeszélgetések, hiszen a KfV derekas többlettel zárta 1987-et: 7 ezer tonna kőolaj és 6 millió köbméter földgáz, 4 ezer méter kutatófúrás és 173 millió forint előtt szerepelt a + jel, az egy főre jutó termelékenység pedig 1,76 millió forintba nőtt. Ez állott a termelési vezérigazgató helyettes – az egyetemet annakidején vörös oklevéllel elvégzett olajmérnök – Németh Géza által a pártbizottság gazdaságpolitikai munkabizottságának vezetőjeként összeállított évvértékelőjében. Az alapos mérlegről először 1988. január 12-én a szűkebb körű végrehajtó, majd 28-án a teljes vállalati pártbizottság tárgyalt. Nem volt nehéz dolguk a testületi tagoknak: különböző – irányító és végrehajtó – munkahelyeken maguk is részesei voltak mindannak, amiről Németh Géza beszélt.

A biztos termelési jövőt előrevetítő képes tudósítás adta hírül a beruházási osztályon dolgozó Fombhor József létesítményfelelős tollából, hogy a nagylengyeli főgyújtó teljes megújítása során a szén-dioxidos másodlagos művelés bevezetésének első lépéseként kibővítik a tartályparkot, az elöregedett tartályokat kicserélik. Megépült 2, egyenként 1000 köbméteres rétegvíz-tartály. Ez lehetővé teszi az emulzió bontás melléktermékeként keletkező rétegvíz fölfogását és a benne lévő kőolaj lefőlözését. Saját építésvezetőség végzi el a szivattyúházak technológiai szerelését. Az új idők szele érződött abban is, hogy a beruházási főosztály eddig nem ismert módszert: alkalmazott: *versenytárgyalást* írt ki a felújítási munkálatok során ugyancsak megviselt teljes úthálózat korszerűsítésére. Az esetleges tűzoltáshoz szükséges berendezések a habháztól a vezetékig ugyancsak új képet mutattak.

A műszaki fejlesztésen kívül a szellemi többlet is része volt a zalai olajbányászat mindennapjainak. A nagykanizsai tudományos kutatólaboratórium ifjú fejlesztő mérnöke, Bacskay Zoltán – akkoriban már nem csak az Olajunkásnak, hanem a nagykanizsai városi televízióknak is külső munkatársa – arról számolt be saját fénykép felvételével színesítve mondandóját, hogy az Erkel Ferenc olajbányász művelődési házban milyen kellemes beszélgetős műsornak lehettek szem-és fültanúi a természet zsúfolásig megtöltő érdeklődők.

Ugyanis Zenthe Ferenc színművész és Vitray Tamás televíziós személyiség pályakezddésükről, majd akkori napjaikról beszélt a közönségnek. Ma ezt már aligha ismételné meg az azóta Kossuth-díjas Vitray Tamás:

„A színház vidékén nőttem fel – a nagyapám színházban dolgozott, - és én folyton ott lebzseltem. A „fertőzés” valószínűleg innen ered, aztán középiskolás koromban elkezdtem színjátszani. A DISz-ben (=Dolgozó Ifjúság Szövetsége, az volt 1956 előtt, ami lett utána a Kommunista Ifjúsági Szövetség – a szerző) volt egy kultúrbrigádunk, ott már rendeztem is kisebb jelenteket. Megszoktam a szereplést aztán a főiskolán – no nem a színművészetin, mert oda többszöri nekirugaszkodás után sem vettek föl, már magam is játszottam és rendeztem.” Így mesélt az ifjúságáról. S ebben az a mának szóló tanulság, hogy a DISz-ben sem kizárólag fűrészpör ízű eszmei-politikai lélekgyötrés folyt – az erről szóló szónak manapság nincs divatja.

Pár mondatig még érdemes megállni ennél a Mikor lesz kopasz Vitray? című írásnál (Olajmunkás, 1988.január 31., a 4.oldal fele). Akkor egy nem hivatásos újságíró – mint már szó esett róla: fejlesztő mérnök – és az akkori televíziós újságíró óriása beszélgetett egymással, teljesen egyenjogúként.

„Több adást megért egyik műsora, az Ön jelölt. Bevallom, nekem nem nagyon tetszett.”

„Nekem sem”

„Ezt ön találta ki?”

„Nem én találtam ki, de teljességgel felelős vagyok a dologért. Ez nem jött be, de semmi jelentőséges sincs. Kis hazánkban nem mindenkit büntetnek meg azért, ha valami nem jön be. Igaz? Tudnék sorolni neveket, de nincs annyi időm. Ez a műsor hülyéskedésre, csacsкасágokra lett kitalálva, én ezt egy amerikai típusú játéknak képzeltem el, s lett belőle egy vérgőzös, halálosan komolyan vett dolog. Nekem fogalmam sem volt arról – és ezt is az én hibám, - hogy ebben az országban ilyen sok meghíúsított ember van, aki önmagában költői, énekesi vénát vél felfedezni, és nem tudja kiélni a hajlamait. Ennek ellenére – amit én magam is kudarcnak tekintek, - bármilyen furcsa is, a felmérések szerint igen nagy nézőközönséget vonzott.”

Ugyanis Vitray Tamás – és erről könyvet is írt – televíziós szakmai tanulmányúton jár az Észak-amerikai Egyesült Államokban. Bacskay Zoltán előtt is elmondta, hogy „más ott az emberek gondolkodásmódja, szabadabban, fesztelenebbül viselkednek a kamera előtt... magyarul szólva egy európai, köztük a magyar ember nem olyan gyermek.”

Máig szóló tanulság, mert most, az új évezred első évtizedének végén mindent rá akarnak sózni erre az országra – és Európára is! – ami jenki, mintha az volna maga a tökély. Például tévé-műsorokat, vetélkedőket is.

A szellemi többletchez hozzá tartozik a testi fölüdülés is. A KfV szakszervezeti munkatársa Balogh Antal alapos elemzést adott közre a tömegsport helyzetéről Nagykanizsán, Bázakerettyén és Lovásziban, vagyis a KfV dunántúli üzemeiben, a hajdani vállalati központokban.

Innen tudjuk, hogy a jugoszláv-magyar határ menti Lovásziban 441 férfi és 46 nő sportolásáról számolhatott be Németh Tibor (aki maga is az Olajmunkás lelkes tudósítója volt). Népes csapat segédkezett a szervezésben: Jordaniczné, Tóth Károlyné, ifj. Csinyi András, Lengyel László, Deák József, Tóth Zoltán, Kósi Endre – egyiküket sem ezért fizették. Ahogyan a kerettyei Fülöp Miklós, Szabó Béla, Bedő Ferenc, Bocskor Ernő, Bella Zoltán, Lukács István, valamint a focista házaspár: Horváth József és felesége is.

Talán furcsa, de a Könyvolvastató című rovatban az egyik világhatalom, az USA által is félve tisztelt-utált Szovjetunió első számú vezetője, Mihail Szergejevics Gorbacsov Átalakítás és újjongondoklás című könyvének ismertetése ürügyén érdekes jelenségre hívta föl a figyelmet a szerkesztő: „Őszinte ember Gorbacsov. Bizonyára ezért söpör végig Nyugat-Európán egy új divat a fiatalok körében: sarlókalapácsos trikókat hordanak, s olyan ötágú vörös csillagos jelvényt, amelyben ez a fölirat: szeretlek, Gorbi!” Ez a divat akkor kezdett el terjedni Európa nyugati, azaz tőkés felén, amikor nálunk egyre több fiatal nyakában jelent meg a láncon függő kereszt – Európa szocialista részén... Az a könyv akkor 60 forintért kellelte magát, s ennyiért el is kapkodták.

Új időknek új foglalkozást jelző fogalmai jelentek meg a köztudatban: rendszerszervező. Akkor még senki sem gondolt más rendszerre a szocializmusnál. Számítógépes adatfeldolgozó rendszerről volt szó, ez kezdett meghonosodni az olajbányászatban is. Szücs László- amúgy munkaverseny-szervező – szerencsés egybeesésről írt: a Budapesti Bánki Donát gépipari műszaki főiskola végzőseként a számítógépes karbantartásról írta meg a szakdolgozatát a KfV ösztöndíjasa, a főfúrómester fia: Varga György. Szerencsés egybeesés: nem volt idegen tőle az olajbányászat: gellénháziként csecsemő korától benne élt. A vállalat ösztöndíjasaként pedig megkapta az Olajmunkás valamennyi számát, hogy

mire a vállalat állományába lép ifjú mérnökként, elegendő ismerete legyen a kezdéshez. Az akkor föl sem merülhetett, hogy diplomás munkanélküliként kezdje el az életét.

A már nem kezdő Bacskay Zoltán viszont azzal lepte meg az olvasókat, hogy a répcelaki Lakos Sándornak lap 1987.október 31-i számában megjelent kottájához olajbányász indulót írt:

*Olajbányász vagyok én, egy fúrós legény,
Olajat keresek a föld rejtekén.
És ha nem jön kőolaj, hát majd jön helyette gáz,
Sose búszult még ezért az olajbányász.*

– szóltak az első sorok a díjnyertes pályázatban. Ugyanis a KfV kútvizsgálati üzemegységének Eötvös Loránd szocialista brigádja pályázatot írt ki a dallamhoz illő szövegre. Gyenese István brigádtitkár keserűen nyugtázta, hogy mindössze hárman vették a fáradságot, s közülük is Bacskay mérnök sorai nyerték el az alkalmi bíráló bizottság elnökének, a zeneszerző Lakos Sándor tetszését: „ ... ugyanis minden benne van, amikre én is gondoltam és főleg azért, mert... a máról szól.” – írta az indoklásban.

A lapnak nem csak alkalmi versíró munkatársa volt, hanem repülő is. Varga József, a gépgyár esztergályosa – a Kiváló ifjú munkás cím tulajdonosa – 1981 óta kezdte el újra a levegőég meghódítását. Örömmel – és fényképpel – számolt be arról, hogy a Magyar Honvédelmi Szövetség munkaterve szerint repülő klub alakult meg Nagykanizsán. Utoljára itt 1968-ban emelkedett a magasba vitorlázó gép. Ezt a hagyományt akarták folytatni az Erkel Olajbányász Művelődési Házban. A DKG-ból többen is részt vettek az elméleti foglalkozásokon: Aver Elemér nc (= számítógép vezérelte esztergagép)technológus, Gaál Antal esztergályos, a két lakatos: Somogyi Róbert és Beke Csaba, valamint az olajbányászati és mélyfúróipari szakközépiskola több tanulója.

A vicc olyan fanyar volt, akár a halálra ítélt gellénházi jegenyár-sor illata. A főgyújtót annak telepítésétől kezdve kísérték végig az út menti jegenyék, amelyekre 1988. márciusában láncfűrészelt fogtak. A tanácselnök szerint a gépjármű forgalmat és a főgyújtói levegőt jobban tűrő fákat akarnak a helyükre ültetni. Ehhez az olvasók ötleteit is kéri.

Ferencz Mihály, a KfV osztályvezetője több részletben folytatta a lapban az év elején több szerző által megkezdett ismeretterjesztő sorozatot az új adózási rendszerről Hogyan adózunk? címmel. Ezzel egy időben a Bányai Dolgozók Szakszervezetének két főlkészült szakembere, Kirner Tamás főkönyvelő és Rácz Ottóné munkatárs Nagykanizsán az olajipari vállalatok, Zalaegerszegen az APEH szakemberei a művelődési intézmények vezetőit készítették föl. A KfV központjában dr. Gombos Vilmos, az APEH megyei igazgatója válaszolt mintegy félszáz hallgatójának kérdéseire, amelyek ugyancsak sűrűn záporoztak feléje.

Addig alig-alig esett szó balesetekről, pedig az olajbányászat minden telephelyének minden négyzetmétere veszélyes üzem. Ezúttal Balogh Antal – maga is olajipari technikus – a testület február 23-i üléséről beszámolva három súlyos, halállal végződő üzemi baleset részleteiről írt. Akkor minden cég megpályázta a Kiváló vállalat címet és a vele járó – millió forintokban is megnyilvánuló – előnyöket. A balesetek kizáró okként szerepeltek.

„Így aztán egyes vezetők és rosszul dolgozó emberek hanyagsága miatt bűnhődik a KfV közössége.” – vonta le a tanulságot a szerző.

A szocialistabrigád-mozgalom érdekessége volt, hogy a kiskunsági termelési, Szűcs Józsefről elnevezett munkás közösség munkabiztonsági keresztjeitvénnyel lépett az üzemi lap nyilvánossága elé.

Volt más különlegesség is: Berecz Frigyes az egyik, nemzetközi mércével is nagyra értékelt budapesti vállalat igazgatójaként lett miniszterelnök helyettes, majd ipari miniszter. A lap 1988. március 31-i számában így beszélt:

„Ha ma vállalat vezető volnék, én nem dicsekednék azzal, hogy mennyivel jobb helyzetbe kerültem. Holott az eddigi 92 százalékról 70 százalékra csökkent az elvonás, bár a növekvő alapanyag-és alkatrész árak, valamint a bérbruttósítás költségei miatt abszolút értékben kisebb a nyereség.... Ehhez kapcsolódva a termelői árak nem csökkentek a tervezett mértékben, megmaradtak a száz százalék közelében.”

Talán az is az új szélirányt mutatja, hogy a lap szembesítette Berecz miniszter kijelentéseit és a tényeket. Az egyik állítás úgy szólt, hogy „végigvisszük a bős-nagymarosi vízlépcső rendszer építését és a tengizi beruházást.” Az országgyűlés szeptemberi ülésén a miniszterelnök még a tengizi építkezés csökkentéséről beszélt. „A gépkocsigyártás illetve szerelés megindítását nem csak a hazai hiány indokolja,, de hatalmas lehetőséget látok az értékesítésre, különösen a szovjet piacon.” Nos, a nyilatkozat óta a győri Rába gyár- köznevéen a vezérigazgató, egykori Kossuth-díjas esztergályos Horváth Ede után Ede Művek - kilépett az összeszerelésre létrehozott cég-együttesből, mert nem tartja kifizetődőnek a gyártást és magyar bukszából megvásárolhatóknak a gyártmányt.

Némi képzavarral szólva: megint az új hang hallatszott a kiskunhalasi-kiskunmajsai Ferincz János tollából és felvételein. Klubot avattak és pedig tetőtér beépítéssel a csipke városában. De inkább idézzünk néhány sort a tudósításból:

„Arról, hogy Kiskunhalason hivatalosan is megnyitják március 11-én a nem rég elkészült olajbányász klubot, egy gellénházi szerkesztői telefonból értesültem. Itt helyben erről (március 11-én!) még a klubvezető sem tudott.

A párt időszerű ideológiai kérdéseivel foglalkozó előadásra, amit dr. Szabó Miklós megyei első titkár tartott (mert hívtak) elmentem. Készítettem néhány fotót, majd elmélyültem az ideológia csavaros útvesztőiben.

Emlékszem, éveken keresztül jópár kitartó és szívós ember járta a város elhanyagolt pincéit, üres helyiségeit az esetleges klubba alakítás reményében. A klubért a legtöbbet a KISz-szervezet hadakozott (különböző érvekkel) fiatalos hévvel. Róluk most nem szólt senki...”

Vidámság söpört végig a gépgyáron, Bázakerettyén, a KfV Vár utcai, vagyis alsótelepén, a Kögáz fölső, azaz a technikum mintá oktató telep szomszédságában lévő ipartelepén: a nőket köszöntötték.

A gépgyári meósok – azaz minőség ellenőrök – Hajdú György vezényletével mindenben kiszolgálták a fényes hölgykoszorút, amely aztán a dicsőséggel járó babérkoszorúval jutalmazta meg a tolldobó, szendvicsevő és sörivő, seprútáncoltató legénységet. Bázakerettyén férfi citerások szórakoztatták a bíráló bizottsággá alakult leánynépet.

Nagy Sándor vegyész-mérnök, a Zalai Kőolajipari Vállalat igazgatója a következő 3-4 évre előrelátó terveikkel ismertette meg az olajipart.

„Manapság, amikor *országos szervek sem mernek négy évre előre tekinteni,* (a szerző kiemelése) meglepő az a magabiztosság, ahogyan dr. Gelencsér László, a ZKV műszaki igazgató helyettese a műszaki fejlesztési, végső soron a gyártási és gyártmányfejlesztési tervekről beszél. Műszaki oldalról, de siet már az elején kijelenteni, hogy a gazdasági-közgazdász kollégák közreműködésével. S ez nem véletlen. Ugyanis több mérnök társával együtt gazdasági mérnöki szakra jár.” – kezdődik az 1. oldalas beszélgetés azzal a zalaszentmihályi származású fiatal

mérnökkel, aki szakmunkásként kezdte a cégnél, majd technikus lett, mielőtt vegyipari gépészmérnöki oklevéllel tért haza Veszprémből – igazgatójának anyaegeteméről. Pár év után hegesztő szakmérnökként szerezte meg az egyetemi doktori címet.

Ekkor már évek óta kedvencén, a különböző adalékokkal rugalmassá tett, különböző minőségű bitumennel megépített útszakaszon falták a kilométereket a finomítás kocsik is a Nagykapornak felé vezető út egyik, az alsónemesapáti elágazótól a vasúti átjáróig terjedő szakaszon.

De Hódmezővásárhelynél, Bükkábrányánál, Csabrendeknél is kipróbálták a legújabb finomítás gyártmányokat – teljesen önállóan, csak a Máfki nevű kutatóintézetrel együttműködve. Ugyanis a félüzeművé kiképzett saját tervezésű és megépített berendezésen 700 tonna bitument használtak föl a kísérletekre. Ráadásul a Németországból és Ausztriából amúgy már 1953-tól fogva folyamatosan érkező, forró bitument szállító tartálykocsik sofőrjei is hírért vitték az egerszegi kísérleteknek.

Újdonságokból továbbra sem volt hiány a ZKV-nál: 1988. elejére már 155 darab, 19 literes, bajonett záras kannát már meg is vett a Pipa-hegy alatti cégtől a komáromi testvérvállalat, hogy azokban adja el a kenőzsírt. Az oldószeres bitument Solbit-200 és Solbit-300 néven a Budalakk és a tiszai vegyigyár festék alapanyagának használta föl.

A ZKV legrégebbi üzeme – az első lepárlón kívül - az Orosz Ferenc igazgató vezette egykori önálló gyár, most dobüzem. Csak érdekességként: az egykori igazgató fia immáron mérnökként szolgált ifjabb Orosz Ferenc néven a ZKV-nál. Nos, a dobüzemben Kárpáti Vince irányításával addig 60-250 literes bitumenes hordókat készítettek. Újabban azonban már 14-250 literes kannák is lekerültek a gyártó szalagról. A lemez hulladékból pedig téglagyári szegélyezett gyártottak, amelyre Balatonszentgyörgyön találtak vevőt. Így folyt a piackutatás – és megelégedés.

Közben a gellénházi Vass István-Hajdú Ottília mérnök házaspár hölgytagja arról számolt be, hogy sikeresen vizsgázott a kibővített teljesítményű pusztaedericsi gázelőkészítő üzemrész. A kisebb féle tanulmánynak is beillő, majdnem fél újságoldalt kitevő írásnak a szerkesztő ezt a címet adta: Napi kétféle köbméter földgáz. Sikeresen vizsgázik a bővített teljesítményű edericsei gázelőkészítő üzemrész; 330-ra bővíthető. Nomármost, ez az alcím azért került a címbe, hogy a kedves olvasó kíváncsiságát fölkeltsse: mi növelhető 330-ra.

Az e sorok írásakor – 2008. októberének közepén – is működő pusztaedericsi föld alatti földgáztároló Hajdú Ottília szakmailag kifogástalan cikkének megjelenésekor már közel 10 éve évi 130 Mm³ gázmennyiség forgalmazására létesült. Tárolásra a Felső-Nova telepet jelölték ki, amelynek végleges kúthálója új fúrások lemélyítését követően 9 vegyes üzemű és 8 termelő kútból állt.

A nyári időszakban rendelkezésre álló földgáz mennyiség betárolására két, egyenként 20 000 m³-os névleges teljesítményű 2HB6K-400 típusú NDK gyártmányú, 6 hengeres, két fokozatú villanymotoros, 140 bar végnyomású dugattyús kompresszor települt – írta Hajdú Ottília mérnök.

Kiderült, hogy már a tároló létesítésekor fölmerült a kibővítés szükségessége az Alsó-Nova sorozat kínálta lehetőség fölhasználásával.

Hamarosan sor is került rá: 1986. novemberében már egy összehangoló értekezleten egyeztették a szakemberek a megvalósítás ütemezését, amely szerint a gázelőkészítő üzem bontására legkorábban az 1986/87. évi fűtési idény után, áprilisban nyílik lehetőség. Már 1987. áprilisának közepén befejezéshez közeledett az előkészítő üzem készülékeinek legyártása, az üzemközi csőhálózat szereléséhez szükséges anyagok, szerelvények nagy része is rendelkezésre állott. Gondot csak

a külföldről beszerezhető anyagok és műszerek beérkezése okozott: átlépik-e időre az edercsi határt?

Nos, a PG-10-100/64 egység – amely később a Barcs-Nyugat mező termelésbe állítását szolgálta tovább - leszerelésével 1987.április 27-én megkezdődött a gázelőkészítő üzemszám bontása. Ezt kemény fél esztendő követte: a Tanép (= Tanácsi Építőipari Vállalat,) a Budapesti Kőolajipari Gépgyár, a AKV főépítésvezetősége, a zalaegerszegi Vertesz (vagyis villamosipari szerelő cég), a kerettyei műszerész részleg Paczuk László osztályvezető és Horváth Ottó telepvezető folyamatos irányítása alatt szinte mintaszerű együttműködéssel elérte, hogy a próbaüzem 1987.november 25-én elindult az egyik PG-40-160/64 gázelőkészítő egység üzembe helyezésével.

Így aztán az évi 200 Mm³ gázkészlet akár 330-ra is megnövelhetővé vált.

A műszaki újdonságokon túl a szakszervezet is mozgolódni kezdett. Kóczi József – e sorok írásakor is dolgozó szakszervezeti vezető – március 12-én, egy szabad szombaton azzal nyitotta meg a tröszt székházba összehívott szakszervezeti szervezésű szocialistabrigád-vezetői tanácskozást, hogy meg kell újulni, nagyobb pezsgésre, a munkacsapaton belül nagyobb érdekeltségre, s a tulajdonosi viszony kialakítására kell törekedni. Úgy vélte Szücs László gellénházi vállalati munkaverseny felelős tudósítása szerint, hogy aki többet dolgozik, annak több is jusson a markába.

Új szél szűrődött be a budapesti tröszt-központ legfelső emeleti tanácsstermébe: föl hívta a figyelmet arra, hogy megjelent egy rendelet, amely szerint annak a pénznek a felét, amelyet a gmk-nak (gazdasági munkaközösségeknek) fizettek ki, azt a brigádok a többletjeljesítésükért kaphassák meg.

Vagyis: itt a lehetőség, vállalkozzanak a brigádok. Az így rendelkezésre álló bér 60-70 százalékát egyénileg kaphassák meg a brigádtagok, a többit közösségi célokra kell fölhasználni. Ezzel megvalósulhat a gmk-k és a szocialista brigádok esélyegyenlősége.

Íme, az új szélirány két friss fuvallata: a brigádvállalkozások lehetősége és az esélyegyenlőség – mindkettő eddig nem használt, ismeretlen tartalmat rejtő szó.

Meg kell jegyezni, hogy a rendszerváltáskor a politikai színpadra kilépett demokratikus ellenzék, amely, mint állította, az 1980-as évek végétől már gőzerővel működött, – a Szabad Szerveződések Hálózata, a mozgolódó Fidesz, az MDF – ilyesfajta, vagyis a gazdaság megújítását célzó, a munkásságot gazdagabbá tevő tanulmányairól, javaslatairól, programterveiről semmit sem hallottak azon a vidéken, amelyet a szerkesztő szelvében-hosszában bejárt Kuskulhalastól a budapesti trösztön és a bányászközponton át Bázakerettyéig és Lovászitól Gellénházaig át Nagykanizsáig.

Annak viszont boldogan adott hírt a lapban Balogh Antal tollából, hogy az akkor 29 éves nem rég még autóvillamossági szerelő Fodor Csaba – kerettyei olajbányászok sarja – két betűt a neve elé írhatott: dr. A zalai országgyűlési képviselő csoport munkáját dolgozta föl államvizsga szaktanulmányában az akkori megyei pártbizottsági első titkár, egykori kerettyei kazánkovács Varga Gyula, a lovászi autószerelő Fritz László és a kanizsai bútorgyárat igazgató Tollár József, vagyis a három országgyűlési képviselő segítségével. Bizony, akkor még nem megélhetési képviselők ültek az országban mint a rendszerváltás óta.

Nos, dr. Fodor Csaba azonnal kapott 1800 forint jutalmat és 300 forintos béremelést, s így 6600 forintra emelkedett a havi javadalmazása, mihelyt bemutatta a jogi végzettséget bizonyító oklevelet Trombitás István vezérigazgatónak a KFV-nél. Azóta dr. Fodor Csaba többször 4 éven át a

nagykanizsai városi képviselő testület tagja, még 2008-ban is, tehát a diplomázás után 20 évvel.

Mások sem ültek a babéraikon. Bödör Béla mérnök-tanár arról tudósított, hogy Tóth László gépgyári géplakatos éppen azért jár technikusminősítőre, hogy 15 éves tapasztalatait átadhassa a gyárban tanulóknak. Ugyanis a DKG-ban külön tanuló műhelyben készültek a gyerekek leendő szakmájukra.

Talán egyszer megint a jóléti vívmányok közé fog tartozni, ami 1988-ban - és előtte évtizedeken át - természetes volt: üzemorvosi rendelőben járhattak dr. Kutasy Ferenc főorvos elé panaszukkal a gyár dolgozói. A cég vezetői mindent megtesznek, hogy egészséges, baleset nélküli munkakörülményeket teremtsenek.

Azon a vidéken, ahol a szerkesztő járt, az új hangon fújdogáló szelek nem kerülték el a pártot sem.

Március 21-én a KfV az azévi föladatairól tárgyalt a KfV pártbizottsága, amelynek titkára Sipos József volt, az egykori rétegyomásmérő technikusból az egyetemi végzettséget adó, a budapesti Ajtósi-Dürer soron oktató Politikai Főiskola elvégzése után.

Minthogy a trösztnek sem volt még érvényes éves terve, a KfV-nek sem lehetett, ám ettől függetlenül üzemekre lebontva mindenki ismerte a legfőbb mutatókat.

Az egész iparág és a vállalat elé is különleges feladatot állított az a tény, hogy igen jelentős mértékben csökkentették a beruházási keretet, és a célcsoportos beruházások adója is milliárdos terheket rótt rá.

Minthogy a pártbizottsági ülésen részt vett dr. Vándorfi Róbert, az OKGT bányászati vezérigazgató helyettese is, átfogó képet kaphattak a résztvevők a hazai kőolaj- és földgázbányászatról egészében és részleteiben is. Érdemes alaposabban visszaidézni a megállapításokat, mert akár az ország akkori helyzetére is következtethetünk belőlük. Az Olajunkás olvasói az április 20-i számból ezt kendőzetlenül és pontosan megismerhették.

Ha már a pártról és a rendszerváltásról beszélünk, kicsit nézzünk körül, mi történt az akkori évek legjelentősebb eseménye, az országos pártértekezlet táján, amely 1988. május 20-22-én ülésezett az ország valamennyi pártalapszervezetének és felsőbb párttestületének tanácskozásai, az elhangzott észrevételek százazrei után. Az országos pártértekezleten elhangzott, megoldást, intézkedést sürgető mondatok ma, 20 év múlva is érvényesek.

Panker Mihály győri géplakatos fődarus: Az okosan gondolkodó munkás egyetért azzal, hogy a Rába gyár nem sajnálja a milliókat, hogy évente több ezer embert készítsen föl az új technika fogadására, még akkor is, ha sokakat erővel győz meg a tanulás, az ismeretbővítés fontosságáról. El kell oda jutnunk, hogy természetes igény legyen a folyamatos megújulásra törekvés.

A zalaegerszegi származású Keresztury Dezső pártonkívüli akadémikus, költő, író: „... nézem aggódva, hogy mostanában minden rossz lett az önök pártjában, 45 000-en adták vissza a tagkönyvüket.

Belier Katalin szentesi gyári marós: Az életszínvonal ilyen komoly mértékű csökkenéséről csak 1987-ben mertünk nyilatkozni. A párttagságot és a pártonkívülieket 1986 végétől jó néhány sokkhatás érte. Ennek következményeként mind a pártonkívüliek, mind a párttagok között sok esetben tapasztalható, hogy megrendült a párt és a kormány vezetői iránti bizalom. Ma a munkásaink a túróképeség határán vannak. A gazdaságpolitikával foglalkozó fejezet vitájában érhető leginkább tetten az elmélet és a gyakorlat között feszülő különbség. Évek óta hangoztatjuk a műszaki fejlesztés, a tudományos kutatás

fontosságát, mégis mind a költségvetésből, mind a vállalati alapokból egyre kevesebb forrás áll rendelkezésre erre a célra.
Igazat beszélt a munkáslány!

A tröszt visszafogta saját rendelkezésű beruházásainak a felét! Csökkentette a kutatás-feltárási keretet az eredetihez képest 591 millió forinttal, s ez volt az, amely a legsúlyosabban érintette a KFV-t és nyilván az alföldi testvérvállalatot is. A KFV-nál a beruházásra fordítható pénz 110-ról majdnem a felére, 60-ra esett vissza! Ez ugyan termelő beruházást nem érintett, ám az eszközvásárlás mérséklését követelte meg.

Ez a kényszerű intézkedés nem csak jelentős kőolaj-és földgáztermelési kiesést, azaz vállalati bevételi kiesést okozott – az akkor időszerű ötéves tervben 1,5 milliárd köbméterre kevesebb lett a kitermelhető földgáz, - de előre vetítette fúró,-lyukbefejező,-és kútjavító berendezések leállítását, vagyis a legénység elbocsátását. Márpedig a fúros máshoz nem értett, nem volt bárhol bármire átváltható, és így alkalmazható mestersége. Az őket kiszolgáló szervezetekben dolgozó lakatosok, villanyszerelők, gépkocsivezetők még csak-csak el tudtak volna helyezkedni itt-ott.

Ilyen jövőképpel a szocializmusnak nevezett világtörténelmi kísérleti gazdasági-társadalmi alakulatban még nem szembesültek.

Annakidején, 1967-ben, az új gazdaságirányítási rendszer kidolgozásakor és 1968-ban, annak bevezetésekor is az okozott fejtörést részben a gazdasági szakembereknek, még inkább a Kádár János uralta párt politikai bizottságának, hogyan lehetne elejét venni a várhatóan kitörő tömeges – akkor első lépcsőben 40 000-re becsült – munkanélküliségnek. Ugyanis ekkor szembesült a politikai és gazdasági ország-vezetőség azzal, hogy sok tízezer fölöslegesen alkalmazott ember fölösleges munkát végez, gazdaságtalanul előállítható és csak veszteségesen eladható terméket gyárt. Politikailag viszont elképzelhetetlen volt, hogy a munkáshatalomnak nevezett proletárdiktatúra idején éppen az uralkodó – a munkás – osztály tagjai váljanak munkanélkülivé.

Ezt a szerkesztő magától Grósz Károlytól, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának akkori agitációs és propaganda osztályvezetőjétől tudta meg a központi párthivatal legfelső emeletére összehívott üzemilap-szerkesztői értekezleten még 1967-ben. Természetesen akkor még nem épült ki az ennek a kezelésére az országos hálózat, amely segítekkel, átképzéssel segíthette volna a munkájukat, a megélhetésüket elveszített emberek tovább élését. Ehhez nem alakult át a gazdasági szerkezet sem.

Egyébként furcsállkodva akkor arról értesült a szerkesztő, hogy a Váci úton, Kőbányán, Csepelen működő, példaképnek számító nagyvállalatok pártbizottsági titkárai fönntartották maguknak a beleszólási jogot a lap tételes szerkesztésébe, a kéziratok átolvasásába. Furcsállkodva és megnyúlt arccal hallgatta lapszerkesztő társait erről mesélni. Ugyanis a zalai olajiparban ilyen sohasem fordult elő.

Ha akkor nem, 20 év múlva bizony a küszöbön állt és az ajtón dörömbölt a munkanélküliség réme!

Trombitás István vezérigazgató, - akit az említett, vagyis az 1988.május 20-20-án lezajlott országos pártértekezlet már nem választott meg annak a központi bizottság tagjának és amelyben a követelések ellenére is változatlanul kevés volt a kétkezi munkás, - így beszélt:

„ A KFV-t a már említett kutatási-feltárási pénz hiánya mindenk előtt úgy érinti, hogy fúróberendezések leállítására kényszerül, ennek következtében a kiszolgáló szervezetek egy részének is kevesebb lesz a munkája.”

Azt az alapelvet azonban hangsúlyozottan leszögezte, hogy jó szakembereket nem szabad elengedni a vállalattól, az átcsoportosításokat azonban nem lehet kikerülni. Több ember kellett például a nagylengyeli másodlagos műveléshez.

Ezen túl is a kialakult helyzet néhány terület átfogó vizsgálatát teszi szükségessé – tárta a pártbizottság elé a vállalati gazdasági vezetőség tervezetét. Tehette: nem csak okleveles olajmérnök volt, de már okleveles gazdasági mérnök is.

„A vezetők már elemzik is az emberek legcélszerűbb foglalkoztatásának új lehetőségeit, a gépek, berendezések, épületek kihasználtságát, kihasználhatóságát, az eddig a külső vállalatok által végzett javítások saját munkás helyettesítését. Arra törekszik a KFV, hogy a vgmk-k munkáját is helyettesítse, a közúti szállítást pedig a saját eszközeinek tökéletesebb megszervezésével oldja meg. Növeli a vállalat a piackutatást, főként a fúrás tekintetében.”

Jegyezzük meg az utókor számára, hogy az akkor már 2 éve működő vállalati gazdasági munkaközösségek – igaz, hogy céghelyiségekben-és eszközökkel, de – előőrsei voltak a rendszervált(oz/tat)áskor a társasági törvény adta lehetőségeket kihasználva gombamódra elszaporodó betéti, korlátolt felelősségű és részvény társaságoknak. Eme törvény és gyakorlat nélkül nehezebb lett volna a sima átállás a tőkés gazdasági rendszerre.

No, megint az új szelek besodorta fogalom, a gépgyárban, a finomítóban már évek óta szélteben-hosszában használt piackutatás.

Zala megyében a szocialista Magyarország legmagasabb kitüntetése A Szocialista Munka Hőse volt. Ennek lett büszke birtokosa lett a nagylengyeli mező föltárásáért Csörgits József főfúrómester és ugyanabban az időben más okból a nagykanizsai járási pártbizottság első titkára Söjtör János. Zalában más nem. A kiskunsági mező fúrásos megkutatásban és termelésbe állításában szerzett érdemeiért Hermán István főfúrómestert ugyancsak kitüntették ezzel a címmel és a vele járó ötagú aranycsillaggal.

Ő furcsállotta, hogy a kiskunsági üzemvezetőség az 1988-as terv ismeretében a munkahiányra való tekintettel embereket vettek föl. Most tehát értetlenül áll az elhangzottak előtt: vajon azonnal szélnek is ereszthetik az újonnan érkezetteket? Akkor kevés volt az ember, most meg hirtelen sok lett?

Vincze Imre a nagykanizsai fúrású alsó telep szállítási üzemegység vezetője szerint sürgősen felül kell vizsgálni a vállalatvezetői utasításokat, hogy még több önállóságot – és felelősséget! – kapjanak a helyi vezetők.

Dr. Vándorfi Róbert érdekes gondolatot fogalmazott meg: gigajoule-ként 12,10 forint képződik kutatásra és 8,05 forint a föltárási alapra. Ha tehát a ráfordításokat ez alá tudnák csökkenteni, nyert ügye volna mindenkinek. Csakhogy a kutatási és föltárási körülmények nehezedeésével növekednek a költségek. Amúgy pedig dr. Dank Viktor államtitkár, a Központi Földtani Hivatal Állami-díjas elnöke éppen ezt részletezte a kormányújságnak ismert Magyar Hírlap 1988.április 9-i számában – hívta föl erre a figyelmet az Olajmunkás.

Hegedüs Miklós a gépgyár főmérnöke A világpiac a mérce főcímmel és Létkérdés a minőségjavítás felcímmel közlésre átengedte fél újságoldalt kitevő tanulmányát. Ebben részletezte a megtett új intézkedéseket: a minőségellenőrzési új rendszer, a vezetői ellenőrzések rendszerének bevezetését és az egyéni érdekeltégi rendszer kialakítását. Csak érdekességként az új hangra-fölfogásra néhány idézet: a tervező *felel...*a technológus *felel...*az üzemvezető, főművezető, csoportvezető *felel...*

A végén megállapította: „ Az eddig ismertett rendszereink eredményesen működnek. Talán... szerepük van abban, hogy a DKG 1979. óta kettő kivételével minden évben valamely termékével a tavaszi Budapesti Nemzetközi Vásáron, a

beruházási javak nemzetközi szakvásárán vásári díjat, egy esetben pedig nagydíjat nyert.”

A gyári szakszervezeti bizottság április 20-i ülésén meglelégedéssel nyugtázta, hogy megvalósult a kollektív szerződés – a vállalati alaptörvény – legfontosabb szakasza és már ezren dolgoznak teljesítmény-bérben.

Bizonyára szívesen látja vissza magát dr. Németh Ede és az olajipari múzeum akkor ifjú igazgatója Tóth János azon a képen, amelyet Bacskay Zoltán készített az SzKFI tíz nyelvet ismerő nyugállományú fordítójáról és tolmácsáról, a közkedvelt és nagyon tisztelt Karcsi bácsiról, amint éppen festményeit mutatja múzeumi kiállítása látogatóinak.

Tóth Ferenc, a KfV folyamatszervezője arról számolt be, hogy a 2 éve augusztusban átadott üzemi számítógép-központban sikeresen figyelik a költségeket, dolgozza föl a munka-és bérügyi adatokat, legújabbán pedig a bérbruttósítást Egyedi Jánosné, Horváthné Fender Edit és Lukács Ottóné, de maga a tudósítás szerzője is.

Fombhor József arról számolt be 3 szemléletes fényképpel együtt, hogy vége felé fut az Nlt-5 befutósorának építése, az Nlt-3 létesítése, vagyis a nagylengyeli másodlagos művelés I. ütemének lebonyolításához szükséges felszíni berendezések beruházási folyamata.

Ennek külön érdekessége volt, hogy nem csak szállított berendezéseket a Micui and Co CTD and Micubisi CTD japán cég, hanem egy japán szerelő is megérkezett a göcseji dombok közé.

Talán érdekes üzemtörténeti adalék a rövid technológiai leírás közreadása a szakember megfogalmazása szerint.

„Főépítés-vezetőségünk fölkészült az egyedülálló feladat végrehajtására, amelyhez külön képzésben vettek részt a legjobb hegesztők. A Bázakerettyén kitermelt és kezelt gázt Nagylengyelbe a már megépült és próbaüzemeltetett NÁ 300-as 160 bár nyomású vezetéken juttatjuk el az Nlt-3 jelű tankállomáson kialakított gázelosztó központba, ahol megteremtettük 9 besajtoló kúthoz és az Nlt-5 gázelosztó központhoz a csatlakozás lehetőségét. Az Nlt-3 tankállomás befutósora a kutak termelvényének fogadását teszi lehetővé. A termelvényből a beépített szeparátorok leválasztják az oldott CO₂-öt és kompresszorokkal 160 bár besajtolási nyomásra sűrítve újra alkalmassá tesszük a visszasajtolásra. Erre a folyamatra részben környezetvédelmi, részben a rendelkezésre álló CO₂-vagyonnal történő gazdálkodás miatt van szükség. A tankállomáson kialakított technológia méri az egyes kutakból kitermelt folyadék olaj-víz arányát, így ellenőrizhető a termelési technológia.”

A szerző leírja a kialakított rendszerek jellemzőit, majd hozzáteszi, hogy miért késik a kompresszorok beszerelése. Ebből kiderült, hogy bizony a legrégebb óta létező tőkés országban, Angliában sem úgy működik minden, ahogyan már akkori is gyakori mondás szerint: bezzeg Nyugaton... Ugyanis a késedelem oka az volt, hogy az Ingersoll Rano nevű angol szállító – nem szállított, viszont túllépett a szerződéses határidőn.

Ki ismeri ma már azt a kizárólag gellénházi fúrási szólásmondást, hogy „Nincsen rózsza tövis nélkül, nincsen fúrás Tüske nélkül?”

Nos ez akkor jutott a szerkesztő eszébe, amikor a szerkesztőségnek a fúrási telepre néző ablakából meglátta az integető biztonsági megbízottat vagyis Tüske Jánost.

„ Találtam néhány régi fényképet. Nem érdekelnek? De nem adom át oda! Áááá! Másold le a jelenlétemben, aztán már viszem is haza.”

Nos, a szerkesztő emlékezett rá, hogy pár évvel korábban éppen a gellénházi fúrás telep egyik irodájában a falon látta meg a legéslegelső budafai ütve működő fúrás elsárgult, megpöndörödött képét. Nos, fogta a Zenit-E nevű – a hajdani német Praktinaként háborús jóvátételként a Szovjetunióba átvitt és abból ott kifejlesztett – redőnyös fényképező gépét és filmre örökítette az Angol-Perzsa Olajtársaság budafapusztai fúrótelepének (1921-1923) téli képét.

Nos, éppen ezzel a módszerrel fényképezte át ott, az udvaron a földre letett két fényképet, amelyen azok fúrások láthatók, akik 1955. tavaszán a Rotary-61-es berendezéssel mélyítették a nagylengyeli 64-es lyukat: Pálovics Jenő fúró munkás, Mészáros Lajos fúró munkás, Pap Imre fúró mérnök, Farkas Jenő főmester, Bölecz Gyula fúró mester, Tüske János motorszerelő, Horváth Dezső, Gellén József kulcsos, Rózsás Károly kulcsos, Czigány Ferenc kulcsos, Balogh István és a másik Rózsás Károly.

Az új szél legerősebb fuvallatainak legelsője a Kögázat érintve a zalai finomító éttermébe fújt be.

Ugyanis június 30-án itt ülésezett a tröszt központ és a vállalati igazgatók tanácsa. Az államot – mint évek óta mindig - a Nehézipari Minisztérium főosztályvezetője Rieb László képviselte.

Zsengellér István vegyész mérnök-vezérigazgató a csökkenő gáztermelés és a mérséklődő, takarékos fölhasználás, valamint a Szovjetunióból történő gázvásárlás összefüggéseit taglalta a jövő évre nézve – nem éppen rózsás kilátásokkal kecsegtetve a jelenlévőket.

Minthogy a vállalatok a tervhez képest 1,6 milliárd forinttal kevesebb megvalósítható nyereséget jeleztek, az igazgatók tanácsa első helyen ennek növelését szorgalmazta. Vagyis ugyanazok, akik jeleztek...

Határozat is született, amelynek értelmében a tröszt vállalati közös teherként számolnak a KFV 20 millió forintot kitevő és az iraki – a kitört háború miatt félbe maradt – fúrásból eredő behajthatatlan kintlévőségével.

A zalai finomító viszont egyszeri nyereségjuttatással visszakapta az előző évben föl nem használt, s így a tárgyévi központosított tartalékalapba helyezett 100 000 forintos jóléti záró állományát.

Ez után a határozathozatal után érkezett a már említett fuvallat addig szokatlan összetételben.

Ugyanis Dénes János, a Kögáz okleveles gépészmérnök, okleveles gazdasági mérnök igazgatója olyan előterjesztéssel állt elő, amely szerint a nyugat-német, azaz tőkés német Ramovill-Sudrohrbau céggel közösen vegyes vállalatot hoznának létre gázmérők gyártására a meglévő nagykanizsai üzemcsarnokban. Ezzel két legyet ütöttek egy csapásra: minthogy a szocialista eladók szállítási készsége az előrejelzések szerint a következő években tovább romlik, dollárért pedig pénz hiányában lehetetlenség beszerezni a korszerű mérőket, a vegyesvállalati gyártás nem csupán kielégíti a hazai igényeket, de olcsóbban állítja elő azokat a külföldről vásároltakkal. Ezen kívül piacot nyit Nyugaton.

Láss csodát: a tröszt „istenek tanácsa” habozás nélkül megszavazta a vegyes vállalat létrehozását! Igaz, óvatos volt: csak úgy engedélyezte a szerződés megkötését, ha az okmányban pontosan az szerepel, ami Dénes János igazgató előterjesztésében.

Egy mondat Dénes János jellemrajzához: a szerkesztő nem egy kögázostól hallotta, hogy az igazgató bármikor kész fogadni a hozzá fordulókat, akik esetenként csak akkor vették észre, hogy fejmosást kaptak, amikor betették maguk mögött az ajtót. Odabent úgy érezték, kellemes társalgásban van részük.

Munkásból lett újabb mérnököt mutatott be ezúttal Szücs László: a gellénházi Ferincz Györgyöt, aki másfél évig kerettyei kútkezelőként dolgozott, majd munka közben elvégezte az olajipari technikumot, hogy tovább léphessen.

„Főnökeim, Járai József, Horváth József (a már említett focista házaspár férfi tagja – a szerző) és Sebesi László volt. Egyszer szólt Fülöp Miklós, hogy van lehetőség érettségizett szakmunkásoknak egyetemet végezni.” – pillantott vissza a közelmúltra Ferincz György, aki a beszélgetés idején már üzemi geológusként bosszankodott, hogy milyen lassú a munka. Így beszélt:

„Az egyik buzsáki fúrásnál olajnyomokat várunk és magfúrással győződünk meg az eredményről. Az információ gépkocsival megy Fonyódra, onnan postai telefonon hozzánk. Innen ismét a vállalati központba, majd az utasítás fordított sorrendben jut vissza Buzsákra. Már azon is gondolkodtam, miért nem tart a vállalat postagalambokat, még azzal is gyorsabb volna az összeköttetés.”

A megtisztuló közéleti levegőben a párt is kereste azt a helyét, ahol friss levegőt szívhat. Sőt, ő maga is beállt a légrfrissítők sorába. Pontosabban mondva: az élükre akart állni. Zala megye legnagyobb létszámú és hatású vállalatánál, a KfV –nél a pártbizottság az újságban, de kipostázva is közreadta a szeptember 23-ra összehívott pártértekezlet legfontosabb irányelveit.

Még a legfontosabbak legfontosabbika is úgy hangzott, hogy olyanokat kell megválasztani a vállalati legfelsőbb irányító párttestületbe, akik tehetségesek, megválasztóik érdekeit okosan megfogalmazott szavakkal képesek érvényre juttatni és elég bátrak, s akik arra is hajlandók, hogy mindazt megvalósítsák-megvalósíttassák a munkahelyükön, aminek hiányát oly erőteljesen kifogásolják.

A végrehajtó bizottság akkor már nagyon sok alapszervezet véleményét ismerte. Az országos pártértekezlet határozatait mérlegelő irodai pártbizottságét és az annak keretében működő, 3. számú gellénházi alapszervezetét az üzemi lap is közre adta június 30-i számában Szücs László tollából.

A pártszervezet a vállalati munkával csak annyiban foglalkozzon, hogy a vezetőktől kérje számon a teljesítést, a takarékosági intézkedések megszervezését. A pártoktatást havonta vagy negyedévenként megrendezendő előadásos vitanappá kell átalakítani meghívott előadókkal. Ha igaz a pártértekezlet határozatai szerint is, hogy minden helyben dől el, ahol viszont nincs pénz, abból az következik, hogy nem odafönt dől el minden, ahol viszont van pénz. Ezért az alapszervezetekben kell hagyni a tagsági díj mondjuk 40-70 százalékát, s ott majd tudják, hogyan gazdálkodjanak a közös pénzzel, s azt is, kiknek számoljanak el ellenőrizhető módon: a tagságnak

Azon a végrehajtó bizottsági ülésen, ahol mindezt megtárgyalták, Trombitás István vezérigazgató vont mérleget az év első feléről. A testület – és az erről szóló tudósítás nyomán minden olvasó – megnyugvással vette tudomásul, hogy nem volt fönnakadás a munkában, sőt kőolajból 12,3 kilotonnával többet emeltünk a felszínre a tervezettnél, s az eredményterv túlteljesítése 33 millió forint, a többi között azért, mert kutatás-föltárásban ehhez 30 milliós megtakarítás mutatkozott. A fúrási eredményesség kimagasló: a befejezett kutaknak a felénél több fog kőolajat vagy földgázt termelni Ruzsán, Bajánsenyén, Ortaházán, Mezőcsokonyán, Tázlaron és Kiskunhalason.

Ez utóbbi kettőhöz vegyük hozzá, hogy milyen körülmények között dolgozhattak a fúrások. Helybéli - tehát szavahihető - versikét mondott az ugyancsak helybéli, a szanki termelésnél dolgozó Rokolya Ferenc laptudósító:

*Tázlár, Bodoglár
Elátkozott két táj,*

Hát még az a kutya Szank!

Az államilag lehetővé tett 2,5 helyett a cégnél helyi döntéssel 5,5 százalékos alapbér emelés valósult meg.

Nem csak a Kőgáz, de a KfV is elnézett Nyugatra. Sőt: az óceánon túl – hol a farmer földet túr a nóta szerint – az USA Földtani Intézetével közösen megkezdik a káéfvés szakemberek a kisalföldi medencérés sokoldalú földtani földolgozását. Ezen kívül sorra jön a fúrások telepítése Mezőcsokonyán, Bajánsenyén, ráadásul Szentgyörgyvölgyön I jelöléssel nagy mélységű, s el kell végezni a kútkiképzést a Barcs-Ny termelésbe állításához.

Különös fontosságúvá vált a nagylengyeli I-IV blokk szén-dioxidos leművelésének elkezdése is.

Emlékezzünk csak vissza: Fombhor József beruházási szakember írásában úgy festette le a másodlagos előkészítésének munkálatait, amelyek szerint az év vége előtt megkezdődhet az üzemi próba.

Még az első félévben, annak majdnem utolsó napján, június 29-i keltezéssel került a vezérigazgató aláírásával az igazgatói tanácsülés elé a 42 oldalas, 11 melléklettel szemléletessé tett vállalati stratégiai terv.

Az igazgatói tanács meghozott határozata kiegészült a stratégiai terv-készítés időrendje, amely szerint először 1986.május 14-én a balatonszemesi vezetői megbeszélésen merült föl ennek szükségessége, majd június 30-án már össze is ült az első, kibővített bizottsági ülés.

Mindenféle tisztség, beosztás megjelölése nélkül Trombitás István aláírással jelent meg egy írás Új gondolkodás és cselekvés kell címmel. Ebben kiegészítésként ez szerepelt: stratégiai tervezés a KfV-nél – Cél a fennmaradás

„A stratégiai tervezés a vezetők kezében olyan módszer, amely arra irányul, hogy a nagy bizonytalanságot és a sok kockázatot magában foglaló jövőt befolyásolni lehessen... egyfajta korszerű gondolkodási mód, amely új vezetői szemléletet igényel. Ebben a gondolkodásban erősített meg bennünket annak a két éves munkának az eredménye, aminek alapján megfogalmazhattuk a KfV stratégiai céljait. Fő célként vállalat fennmaradását jelöltük meg. Ennek eléréséhez újabb két (tevékenységi) cél kapcsolódik:

1. a rendelkezésre álló kőolaj-és földgázkészletek lehető legnagyobb hányadának kitermelése a mindenkor gazdaságosság figyelembe vételével,
2. a bányászati (alap) tevékenység csökkenésének ellensúlyozása a működési kör bővítésével.

Elkészve még nem vagyunk. Számításaink szerint a már ismert kőolaj-és földgáz előfordulásaink kb. 10 évre termelhetők ki gazdaságosan – feltételezve a mainál nem alacsonyabb világpiaci árakat.

Hozzá kell kezdenünk a tudatos és módszeres átalakítás megtervezéséhez és fokozatos végrehajtásához. A vállalati igazgatói tanács június 29-én tartott ülésén meg is határoztuk a legfontosabb tennivalóinkat, amikkel az OKGT vezérigazgatója is egyetértett.” – írta a szerző.

Az írásból kiderült, hogy a stratégiai tervet kidolgozó munkacsoport kiegészül további szakemberekkel és mindaddig dolgoznak, amíg létre nem jön a stratégiai tervezéssel foglalkozó vállalati önálló szervezet.

Nos, ez is vadonatúj lépés volt akkoriban – meggyeszte nem lehetett hallani ilyen vállalati egységről, s országosan is ritkaságszámba ment. Ahogyan a még 1965-ben Tóth Ferenc DKFV-igazgató által létrehozott igazgatói tanács.

A cikkíró közölte azt is, hogy októberben termelési tanácskozásokon vitatják meg kivétel nélkül minden dolgozóval a tervezetet; tőlük minél több ötletet várnak.

Éppen a Trombitás-írás mellé került a szerkesztői önkény révén – annak kiegészítéseként - Szücs László vállalati munkaverseny felelős Párbeszéd című beszámolója arról, hogy a legutóbbi termelési tanácskozásokon elhangzott fölvetésekre – kifogásokra, javaslatokra, igényekre – milyen válaszok érkeztek az arra illetékesektől.

Mindeközben a gépgyári anyaggazdálkodó Hegyi Attila egyre több szabadalmát vásárolták meg különböző cégek, például a Hexamalom, a Tangram elnevezésű játékot.

„Vannak további terveid is?” – kérdezte tőle a lap tudósítója, az esztergályosból lett meős Varga József.

„Igen. Nagy gond a családok széthullása, a kábítószer térhódítása. Most olyan játékon töröm a fejemet, amelyhez család kell, s a kábszer helyett a gondolkodást, a kellemes időtöltést kínálja.”

Újdonság volt – igaz más jellegű – a ZKV kivételesen reklámban is szerepeltetett gyártmánya a Zalaplaszt, vagyis a legújabb, adalékolt bitumen. A vetélytársakénál nem bizonyult rosszabbnak, ám azokénál kedvezőbb ára okán gyorsan terjedni kezdett a használata útépítői körökben – újságolta Nagy Sándor igazgató.

Az előbbieken szó volt a Párbeszéd című beszámolóról. Nos, Tóth András gellénházi műszerészrészleg-vezető véleményt fűzött hozzá. Új időknek új dala... Olvassuk csak!

„Úgy látom, valami baj van nálunk az üzemi demokráciával is, mert elhangzott észrevételeimre az alábbi személyes válaszlépések történtek. Az 1988.júliusi bérfejlesztésből teljesen ki akart zárni az üzemegység vezető. Szakszervezeti kiállítás következtében részlegvezető kollégáim fizetésemeléséhez viszonyítva kaptam 50 %-ot, azaz 450 forintot. Folytatásként a soron következő jutalomból is teljesen kizártak. Én viszont szeretném tudni, hogy ilyen mentalitású vezető mint az üzemfenntartási üzemegységé meddig folytathatja ezt?!”

Jegyezzük meg: a kifogások írója a rendszervált(oz/tat)ás után többször négy évig volt megválasztott polgármester az egykori kőolajtermelő üzem községében, Pusztaszentlászlón, ahol a hévízfürdő megvalósítása fűződik az ő nevéhez is.

Az is az új időkhöz tartozik, hogy az akkor már 23 éve az olajipar(ban,-ból,-nak) élő szerkesztő beszélgetett a KfV nemrég még vállalati pártbizottsági titkárával, akiből a Szakszervezetek Zala megyei vezető titkára lett. Ezt mondta diktafonba:

„Éppen ezért az érdekek ütköztetése, majd a helyzet megoldása egészen újszerű szakszervezetet követel meg. S ez nem a felsőbb szervek feladata, hanem az alapszervezeteké, a bizottságoké, a munkahelyeké, ahol a dolgok eldőlnék.”

Igenám – ellenkezett a szerkesztő, - csakhogy ép ezeken a helyeken nem fizetett, vagyis nem független, hanem társadalmi emberek dolgoznak. Ha a bizalmit, a többi szakszervezeti tisztségviselőt a törvény nem veszi körül a megtámadhatatlanság bástyáival, nem lesz előrelépés. Hogyan lehet elvárni az egyébként művezető üzemi szakszervezeti bizottsági titkártól, hogy teljes vérmességgel ütköztesse a véleményeket? Művezetőként a vállalati, szb-titkárként a szakszervezeti érdekeket kellene érvényre juttatnia. Nem tudathasadásos állapot ez? Ráadásul az utóbbi időben mintha megnyirbálódott volna a bizalmiak jogköre. Az szmt vagy személy szerint annak vezető titkára tud adni olyan támasztékot, fogódzót az üszb-titkárnak, a bizalminak, hogy ha mégis érdekütköztetésre kényszerül, ne ő húzza a rövidebbet?

A válaszokból kiderült, hogy a szakszervezeti tisztségviselőket védő 1049-es jogszabály érvényes, tehát nem nyirbálódott meg a bizalmiak jogköre. A mozgalom arra törekszik, hogy a tisztségviselő kellő védelemben részesüljön. A jogszabályok

rögzítették a szakszervezetek jogait és kötelezettségeit is: állást foglalnak a vállalati, intézményi gazdálkodással kapcsolatban, véleményt mondanak vagy döntenek, sőt, érvényben van a szakszervezeti vétójog is. Azt fejtegette, hogy sűrűbben akar találkozni a tagsággal. A szerkesztő erre azt javasolta, hogy csak úgy, minden előzetes értesítés és vállalati kísérelő nélkül menjen az emberek közé, például üljön le a műhelypadra. Ott szeretettel várják.

A szerkesztő kérdése érdekes, akkori állapotot hozott föl: a gazdasági kamara egyre inkább valamiféle igazgatói (szak)szervezet akar lenni, holott az igazgató éppen annak a szakszervezetnek – a mi esetünkben a BDSz-nek – a tagja, amelynek üzemi, vállalati, többnyire fizetett tisztségviselőivel aláírja a kollektív szerződés. Akkor mintha szakszervezeten kívül állna, a végrehajtáskor viszont munkatárs. Érdekes megjegyzése volt akkor a szakszervezetek megyei titkárának: az igazgató és helyettese(i) minősítésekor figyelembe veszi a kollektív szerződésekben foglaltak megvalósulását vagy elmaradását.

Akárcsak a szokvány krimiben: megcsördült a szerkesztő gellénházi asztalán a piros színű telefon.

„Nem akarsz eljönni hozzánk a bányásznap ünnepsége?”

„Hová?”

„Ide a szomszédba” – hangzott a meghívással fölértő válasz Budapestről, a bányász szakszervezet székházából.

A szerkesztő Ladányi András hangját hallotta, aki 15 éven át föld alatti tatabányai vājár szakmunkásból lett főiskolán népművelői szakot végzett Bányamunkás-főszerkesztő. Természetesen örömteli igen volt a válasz.

A bányász-szakszervezet megalakulásának 75. évfordulóját ünnepelte meg a 38. bányásznapon az építők budapesti székházában valamennyi olajbányász – köztük trösztközponti - legfőbb vállalatvezető részvételével. Mindenek előtt a leglényegesebb: a gépgyári asztalos csoportvezető, műkedvelő festőművész Bálint Kálmán megkapta a BDSz művészeti nívódíját. Járvás István kerettyei lakatos csoportvezető, Koós József fűrómester és Lovas István kiskunsági hegesztő pedig a Kiváló Bányász címet és a vele járó pénzt és kitüntető jelvényt.

A központi ünnepségen Grósz Károly miniszterelnök öleléssel köszönte meg Csente Jenő vājárnak a bányászok szép ajándékát: a porcelán vājárt. Berecz Frigyes ipari miniszter a kitüntetetteket köszöntve kijelentette: „Sohasem fog bekövetkezni ellentét a kormány és a bányászok között, mert egy osztályból valók vagyunk. A pártfőtitkár-miniszterelnök olyan közvetlenséggel ült a régi bányász szakszervezetisek asztalához az ünnepséget követő fogadáson, mintha mindig is együvé tartoztak volna. Ugyanilyen közvetlenséggel váltott szót egymással a nem régen lezajlott brigádtalálkozó megismétléséről Hermán István kiskunsági főmester és dr. Kapolyi László Állami-díjas akadémikus, kormánybiztos. Grósz Károly átölelte Zsengellér István vállát, s azt mondta: „ Küldjétek át a levelet, várom!”

A nem rég még föld alatti tatabányai bányász Schalkhammer Antal, azóta már üzemmérnök, a BDSz főtitkára Kiskunhalason ünnepelt az olajosokkal. Egyébként Lovas István hegesztő itt vehette át a kitüntetését. A kiskunmajsai fűrósból 3 bogrács pincepörkölt kiürítésével egy időben kakaskukorékolásig tartott.

Am a hűségjutalom kapcsán többen is berzenkedtek, s erről petíciót nyújtottak át a gazdasági vezetőknek. Ezt tárgyalás követte. „A dolgozók méltányolták a gazdasági vezetők megértését, s a múltban ritkán tapasztalt nagy számban jelentek meg az ünnepségen és vidáman ünnepelték a 38. bányásznapot, amely több vonatkozásban is derűlátásra ad okot.” – írta fényképes riportjában az egyre jobb újságíróvá váló Ferincz János technikus.

Talán az is javította a hangulatot, hogy az Olajmunkás augusztus 31-i számának első oldalán a jobb alsó sarokban apró, de annál nagyobb jelentőségű hír jelent meg: Haász György, a tapasztalt, bár fiatal fűrómérnök addigi vállalkozási önállóosztály-vezető irányításával megalakult a vállalatfejlesztési főmérnökség 1 évre szóló megbízással. Szeptember első napjaiban nem csak az iskolák kapui nyíltak meg, hanem a tanácsstermeké is: a vállalati központ és az egyes üzemek vezetői folyamatosan tanácskoztak üzemegység vezetőikig bezáróan arról, amiről Trombitás István írt Gondolkodás és cselekvés címmel és aminek nyomán összeállt a megmaradási tervezet első változata..

Nos, 1 hónap múlva már arról olvashattak, hogy váltóállító terv áll készen a megvalósításra a vállalat megmaradásához. „Így elérhető, hogy a jelenlegi alaptevékenység mérséklésével párhuzamosan zökkenők és kapkodás nélkül valósulhasson meg az átmenet az új arculatú KfV – vagy más elnevezésű – vállalat kialakulásához. Ez a vállalati stratégia legfőbb célja: a megmaradás, hogy senkitől se kényszerüljön megválni a cég, mert az mindenkinek csak kárára válna.” Úgy tűnik, országosan is kivételes figyelemmel kísérték akkor a KfV egészének tevékenységét.

Szeptember 9-én Trombitás István, Haász György, Tóth Szilárd részvételével tanácskozás zajlott le a gellénházi üzemben és külön a Hajdú Jenő mérnök irányította főépítésvezetőségénél dolgozók részére.

Ennek célját így fogalmazták meg a vállalat vezetői: minden üzem valamennyi egységének és a központ vezetőivel megbeszélés folyik a stratégiai tervről, amely végleges formájában a vállalat megvalósítandó programjaként – törvénykönyveként- szerepel majd.

Tóth Szilárd emlékeztetett: 1986 május 14-én a vállalatvezetői összejövetelen igényelték: előre kellene látni a cég jövőjét, hogy mindenki el tudja magát helyezni a megvalósítandó feladatok végrehajtójaként. Kivételes lehetőségnek értékelte hogy 1988. márciusától már minden más tevékenység alól fölmentett 6 tagú munkacsoport vállalati jövőtervvé összegzi a KfV valamennyi pontjáról beérkezett javaslatokat, kifogásokat, ötleteket. Ebben segítette a munkacsoportot, hogy július 12-én a trösztől Zsengellér István vezérigazgató és több helyettese: Kókai János, dr. Vándorfi Róbert, Tóth Pál, Wappel László nem csak ellátogatott a KfV-hez, de számos észrevételt is tett.

Mindenesetre jó érzés, hogy az Ipari Minisztérium és a BDSz szakemberei augusztus 8-án és 9-én Czipper Gyula miniszterhelyettes megbízásából a vállalatnál jártak és *országos viszonylatban is úttörő kezdeményezésnek értékelték a KfV stratégiai tervét, amelyre eddig nem láttak még példát a nyersanyagiparban* (a kiemelés a szerzőtől).

Mindez együttesen teszi lehetővé, hogy októberben üzemi tanácskozásokon a KfV valamennyi dolgozójának módjában lesz részletesen tájékozódni az adott helyzetről és a tervekről, amelyekhez kivétel nélkül mindenki megteheti az észrevételeit, s a vezetők ezt el is várják.

Erre annál inkább szükség van, mert kivétel nélkül mindenki zsebét, sorsát érinti, hogy fogyóban van a kutatási terület és a kitermelhető készlet. Sajnos, a felét találtuk meg készletben annak, amit kitermeltünk.

Gyergyói János főfűrómester föl is hívta a figyelmet arra, hogy a várhatóan 1992-ben induló Alsó-Rátka beruházásra időben álljon számlán rendelkezésre a pénz, akár részint világbanki hitel is.

Dr. Karvalits Ferenc tanár, megyei első párttitkár vezetésével kereste föl a nagyvállalatot Németh István és dr. Kúmvíves Miklós közgazdász, a két titkár, Gazdagh László közgazdász, osztályvezető és Kiss Róbert munkatárs.

Szeptember 29-én a 75 tagú bizalmi küldöttek tanácskozásának lett részese Schalkhammer Antal a BDSz, Kóczi József a trösztli szakszervezeti bizottság és Badics László, a megyei szakszervezeti tanács titkára.

Azért jöttek össze, hogy gondolatokkal gazdagítsák a Szakszervezetek Országos Tanácsa által Elgondolások a magyar szakszervezetek tevékenységének megújításához címmel kibocsátott vitairatához.

Először Szalai Géza vállalati szb-titkár – egykori gellénházi gépészmunkás - fűzött hozzá néhány mondatot, amelyben mérleget is vont a BDSz 23. kongresszusán elfogadott határozatok végrehajtásáról Balogh Antal olajipari technikus, szakszervezeti munkatárs fél újságoldalal Új formák, módszerek nélkül címmel megjelent beszámolója szerint.

Talán célszerű volna most azt a mérleget is megvonni, hogy az Olajmunkás lehetőleg mindig szakemberektől közölt írásokat. Ezzel nem csak a színvonalról gondoskodott, hanem a szakszerúségről, a tévedések megelőzéséről is.

A tanácskozás megállapította, hogy minden intézkedési és döntési jogkörrel meghatalmazott gazdasági vezetőnek van megfelelő hatáskörű szakszervezeti tárgyaló társa, tehát a jogokat és kötelességeket közvetlenül gyakorolhatják. Az úgynevezett üzemi négyzetek, azaz a gazdasági vezető mellett a párt, a szakszervezet és az ifjúsági szövetség helyi titkára rendszeresen összeül, tehát sokszorosan is érvényesül(het) az ott dolgozók érdeke. (Bár ma is érvényesülhetne országos szinten – a szerző megjegyzése)

Nagy valószínűséggel megkülönböztetett figyelem kísérte a KfV-pártbizottságot választó október 10-i küldöttértekezletét.

Csak emlékeztetőül: amikor járási jogú pártbizottságként szervezte a termelői vállalat, a fűrészi üzem és a nagykanizsai tudományos laboratórium pártéletét, a megyei első titkár volt a tanácskozásaira a bejáratos. Ezúttal dr. Kúmvíves Miklós titkár adta át a megyei pártvezetőség üdvözlését, hiszen már csak a nagykanizsai városi pártbizottság fennhatósága alá tartozott a KfV legfelső párttestülete.

Az üdvözlés átadása pedig október 10-én hangzott el. A pártértekezlet résztvevői már szeptember 29-én kézbe kapták a hivatalos okiratot, amely leszögezte: az országos pártértekezlet állásfoglalása az irányadó, ám a vállalati pártbizottság a jövőben csak úgy tud megfelelni a megnövekedett követelményeknek, ha a körülményeket ugyan irányítja, ellenőrzi, ám egyszersmind alkalmazkodik is hozzájuk, figyelembe veszi a gyors változásokat. Munkája megújulásának lényeges eleme az utóbbi hónapokban meggyorsult folyamat, amelyet nyilvánosságnak nevezünk. Mert bár az Olajmunkás révén mindegyik vállalati léptékű pártesemény teljes nyilvánosságot kapott az elmúlt 20 évben, az alapszervezeteknél ez még nincs így: a munkahelyeken dolgozók nem tudják, miről tanácskoztak az alapszervezeti taggyűléseken.

Újdonság volt a küldöttértekezlet olyan elhatározása, hogy a jövőben a tagság legszélesebb köréből kell összegyűjteni az elképzeléseket, amelyeket aztán több változatot tartalmazó határozati javaslatként kell a vezető testület elé terjeszteni,

hogy az vita után a legcélszerűbből vagy a legtartalmasabbakból állítsa össze a maga jövőbeli munkatervét.

A pártdemokrácia megerősítése céljából tehát növelni kell az alapszervezetek önállóságát.

A gellénházi irodai pártalapszervezet taggyűlésén az országos pártértekezletet előkészítő és a vállalati pártértekezletet is megelőző központi kiadású dolgozat vitáján érdekes gondolatokat mondott el a szerkesztő.

A dokumentumban az szerepelt, hogy minden az alapszervezeteknél dől el. Ebből – szerinte – az következik, hogy magasabb helyeken nem. Viszont ezek szerint éppen ott van a pénz, ahol nem dőlnek el a dolgok. Ezért javasolta: a tagsági díj – amelyet akkor már egyenes adó módjára a fizetés arányában annak kifizetésekor egy füst alatt le is vontak – 70 százaléka maradjon az alapszervezeteknél. Ott majd tudják, hogyan kell fölhasználni. Arról is beszélt a szerkesztő, hogy minek akkora pártapparátus – vagyis párthivatalnokai kar, - amikor az alapszervezetekben egyre több az eszmeileg-politikailag a magasan képzett párttag.

„Tudod te, hogy ki előtt beszéltél így?” – kérdezte suttogva a mellette ülő, majd hozzá tette: - Németh Jenővel ülsz szemben, a Károly öccsével!”

Ehhez tudni kell, hogy a pákai születésű Németh Károly hosszú éveken át volt az MSZMP első, majd főtitkárának, Kádár János helyettese, majd köztársasági elnökként ment nyugdíjba. Nos, ennek a Németh Károlynak az öccse volt a szerkesztő pártalapszervezeti társa, s előtte mondta el őszinte véleményét.

Nem lett semmi baja, még 3 éven át szerkesztette az Olajmunkás című lapot, amelynek megszűnéséről majd időben ír.

De most még a vállalati pártértekezletnél tartunk, amely a legfontosabb feladatok legelsőjeként is a vállalati stratégiai terv megvalósítását tartotta.

Az új időknek új szellemét tükrözve, hogy a küldöttgyűlésnek megválasztásra javasolt pártbizottság tagjaira a tagság 90 százalékának személyes véleménye alapján tett javaslatot a kerettyei Fülöp Miklós olajipari technikus és egykori remek kézilabdás vezette jelölő bizottság.

Az október 10-én délután 2 órától este fél 9-ig tartó kiadós tanácskozáson a 860 párttagot képviselő 90 küldött cselekvő, harcoló kommunista párttá akarta átalakítani az MSZMPt – legalábbis a zalai olajbányászatban.

Akár segélykiáltásnak is hathatott Bella Zoltán kerettyei ifjúsági titkár felszólalása:

„Nem rózsás napjainkban az ifjúság helyzete, akár a pályakezdés, akár a lakáshoz jutás vagy a családalapítás jut az eszünkbe. Sorra szűnnek meg a KISz-szervezetek, mert a fiatalok körében elveszítették a befolyásukat. Mi lesz itt 10 év múlva, amikor a mai fiataloknak kell átvenniük a stafétabotot?”

Egy másik kerettyei küldött, a villanszerelő Tóth Gyula kiselőadásnak is beillett felszólalásában így beszélt:

„ Az utóbbi 10-15 évben a pedagógusok, a jogi intézményekben, az egészségügyben dolgozók kiemelt bérezését megoldották, de sem a májusi országos pártértekezleten, sem máshol nem akadt senki, aki a 2-3 millió fizikai munkást képviselte volna. A dolgozó – mint én, a villanszerelő, - másra nem háríthatja át a munkát, neki kell elvégezni. Akarom, hogy a 3 millió munkást becsüljük meg, mert nélkülünk nem lesz kibontakozás. Ez a réteg termeli a nemzeti jövedelmet, s közben 6000-7000 forintot visz haza. Ez napjainkban nem pénz. Kérem a megyei pártbizottság jelen lévő képviselőjét, ezt mondják meg Grósz elvtársnak, meg azt is, hogy nem fontos egy vezetőnek 20-30 évig vezetőnek lenni.”

Az országos pártértekezletről és a 3 millió munkás megbecsüléséről szóló részt az Olajmunkás vastag betűvel hozta. Az egész oldalas képes beszámolóban csak ezt a néhány sort!

Annyi látszott, hogy dr. Kőmíves Miklós megyei párttitkár szorgalmasan jegyzetel. Gyergyói János gellénházi főfűrómester – a ferde fúrások tudója – azt panaszolta föl, hogy hiába az alulról fölbuzgó szó, kutyaugatás nem hallik a mennybe.

„Beírtuk a tájékoztatónkba, hogy 41 Tátra autógumit összevágtak, pedig később lett volna rá vevő. A jelzés eredménytelen volt. A megyei párt végrehajtó bizottság tagja vagyok, de a vállalati pártbizottság részéről még senki sem kérdezte meg tőlem, hogy képviselek-e ott valakit.”

Szót kapott a vállalat első számú vezetője, Trombitás István vezérigazgató is.

„A vállalati demokratikus fórumok hatékonyságát nem látom aggasztónak. Év elején a fűróberendezések leállításakor demokratikus fórumokon értettünk szót az érintett dolgozókkal. Ezeket a megbeszéléseket éppen a párt egyes vezető tisztségviselői kezdeményezték. Téves az a nézet, amelyik csak akkor látja a demokratizmus érvényesülését, ha a gazdasági és a pártvezető folytonos civakodásáról van meggyőződve. Jó példa a fórumok hatékonyságára a bányásznap előtti bizalmi testületi ülés is, ahol nyíltan, őszintén a dolgozók képviselőivel együtt – érdekeinket egyeztetve – oldottuk meg a hőségjutalom gondját.”

Szólt még a fiatalokkal kapcsolatban fölmerült jogos gondokról. Megígérte, hogy a vállalat a lehetőségeihez képest mindent megtesz a jogos kérések teljesítéséért. Például most kap két fiatal OTP-lakást. „A fiatalok megbecsülésében kiálljuk a versenyt sok más vállalattal összevetve.” – hangoztatta.

Amúgy a küldöttértekezlet teljes egészében elfogadta a vállalati pártbizottság titkára, Sipos József által elébe terjesztett – 10 nappal korábban mindenkinek megküldött – cselekvési tervét, amely szorosan kapcsolódott a vállalati stratégiai tervhez.

A megyei pártbizottság közigazdász végzettségű titkára felelősnek és magas színvonalúnak értékelte az olajbányász kommunisták tanácskozását.

A terjedelmes, jól összefogott beszámolót Szücs László gépészmérnök, vállalati munkaverseny felelős készítette el. Hozzá a szerkesztő fűzött őszinteségi rohamában fogant megjegyzéseket.

Nem hallgatta el, hogy Czupi Jenő kerettyei csőszerelő alaposan megindokolta, miért nem tartja célszerűnek az egyik jelöltet a vállalati pártbizottságba. Amikor aztán azt kellett megszavazni, hogy fölkerüljön-e a többi jelölt közé a neve, ugyanez a küldött – 20 másodperccel ellenkező véleménye után – a magasba lendítette a karját. Kifogásolta, hogy bár bátran ostorozták többen is az országos szervezetet, a helyi, vállalati, üzemi, műhelyi és a saját tennivalókról mindenki hallgatott. Például arról, hogyan akarnak nyilvánosságot adni a helyi pártéletnek, miképpen akarnak támadásba lendülni az elburjánzó helytelen nézetek ellen.

„Vajon miért hallgattak a küldöttek, vajon mit mondanak az őket küldő alapszervezetüknek, amely, remélem, beszámoltatja őket.” – szólt az írás, amely arról is beszámolt, hogy akadt küldött, aki sorra vette a feladatterv pontjait, számos javaslatot is tett. Aztán a saját alapszervezetére hivatkozva véleményt nyilvánított. Annak az alapszervezetnek jelen lévő képviselői egymásra néztek: egyikük sem tudott arról, hogy bárki is megbízta volna az éppen szónokló küldött-társukat.

Az újonnan megválasztott egy testületes – azaz a korábbi szűkebb csapat, a végrehajtó bizottság nélküli – pártbizottság október 18-án meg is tartotta első ülését a munkabizottságok megválasztására, valamint a vállalati jövőképről és az

1989.évi költségvetésről elhangzó vezérigazgatói és pártbizottsági titkári beszámoló meghallgatására.

A függetlenített – vagyis főosztályvezetői bérrel megfizetett – titkárnak társadalmi, azaz ingyenes helyettese Lakatos Péter fúrás technikus lett.

A szakszervezeti bizalmiak szeptember 29-i testületi ülésén a lovászi főbizalmi Ferincz József így fordult Szalai Géza titkárhoz, miközben magasra tartotta a fizetési szalagját: „Lehet, hogy ebben a hónapban nem kaptátok volna meg a tagdíjunkt!” Mármint akkor, ha nem vonják le a fizetésből egy korábbi testületi döntés alapján. Azt is állította, hogy a szakszervezet nem más mint eszköz a gazdasági vezető kezében.

Ezzel természetesen nem értett egyet sem Szalai Géza vállalati, sem a jelenlévő Schalkhammer Antal központi titkár.

A kiskunhalasi Vágó László a vétó jog megtartásáért szállt síkra.

„Ha nincs vétó joga a szakszervezetnek, akkor az nem szakszervezet.”

Az ugyancsak kiskunsági Szabó Ferenc főfűrómester – amúgy jól megmondható bizalmi – ezt fejtegette: „Megértjük a kormány politikáját, hogy a jövedelmeket vissza kell szorítani, ám akkor kivétel nélkül mindenkiét. De azzal már nem értünk egyet, hogy az adóreformnak visszahúzó, teljesítmény csökkentő hatása legyen. Azt kérjük, hogy a mozgóbért más adókulccsal csökkentésék.

Balogh Antal közel fél újságoldalal összefoglalóban tárta a nyilvánosság elé, amit a tagság elmondott a különböző munkahelyi szakszervezeti tanácskozásokon a műhelyekben, berendezéseknél, irodákban. Íme néhány gondolat:

A hangvételben tükröződik az a türelmetlenség, ami határozottabb lépéseket, gyorsabb eredményeket sürget. Kifogásolják a kormány magatartását a Szakszervezetek Országos Tanácsával (a SzOT-tal) szemben. Az alapszervezetek törvényi, jogi kezességet tartanak szükségesnek az érdekvédelemben. A szakszervezetnek legyen önálló, a tagság véleményét tükröző álláspontja. A nyugdíjasok az infláció mértékével arányosan kapják meg a járandóságukat. Igény az szb-titkárok tiszta függetlenítése, a gazdasági vezetőtől való függőség megszüntetése.

Nos, azok, akik a fenti véleményüket nem rejtették véka alá Nagykanizsán, ott voltak Budapesten október 29-én, amikor a bányász-szakszervezet 280 küldötte ült össze iparági értekezletre, amelyen részt vett dr. Dank Viktor geológus, államtitkár, az Országos Földtani Hivatal elnöke, Petrovszki István a párt központi bizottságának osztályvezetője, Sólyom Ferenc, a SzOT titkára, Nagy László, az Ipari Minisztérium főosztályvezetője és dr. Nagy Sándor közgazdász, a SzOT főtitkára is.

A küldöttek által megütött hangról némi fogalmat alkothatunk, ha idézünk néhányuktól.

Gyórfy Tibor (OKGT): Ha továbbra sem lesz elegendő pénz a kutatásra, akkor bajba kerül a szénhidrogén bányászat, amely a kitermelt szénhidrogéneknek jelenleg is a 40 százalékát találja meg, vagyis a kitermelés meghaladja a készletnövekedést.

Balázs Ernő vājár (Nógrád): Nem csak a közgazdászok, hanem a bányászok is tudnak számolni.

Dányi Mihály (Pilisvörösvár): Tessék meghatározni a bányászság helyzetét, és azt a reformot támogatjuk, amely nem kizsigerel bennünket.

Bischof Antal csapatvezető vājár (Lyukóbánya): Ha a bányavállalatok egymás után mennek tönkre vagy kerülnek a csőd közelébe, pedig az országnak szükséges

energiahordozókat termelik, akkor a gazdasági szabályozókkal van baj, tehát azokat és a kidolgozókat kell megfelelő helyre tenni.

Neuberger Antal, az Országos Bányaműszaki Felügyelőség (köznyelven a bányakapitányság) elnöke: A bányászat biztonsága is megsínyli a pénztelenséget. A kőolajvezetékek szakadása esetenként tucatnyi milliós forintos kárt is okoz, még sincs pénz a megelőző karbantartásra az OKGT-nél, amely pedig a legtöbb adót fizeti be az ország zsebébe.

Az olajbányászok küldöttek ha megnyugodva nem is, de érdeklődéssel hallották a hajdani vājár Kovács László BDSz-főtitkár bejelentését, hogy a kormánnyal az OKGT visszatérítési rendszerének teljes körű fölméréséről tárgyal a legfelső szakszervezeti érdekképviselő.

A tanácskozás fontos állásfoglalása volt, hogy a kormány szándékával szemben is fönnt kell tartani a kollektív szerződés intézményét, a szakszervezeti bizalmiak jog- és hatáskörét pedig nem megnyirbálni kell, hanem megerősíteni.

A dunaújvárosi – a hajdani sztálinvárosi – vasmű üzemi lapjából, az Üst-ből átvett írást azért közölte az olajbányász lap, mert egyre többször került szóba a gazdasági vezetőséggel szemben hatásosnak vélt megnyilvánulás: a munkabeszüntetés, idegenül a sztrájk. A hivatalos felfogás szerint a munkás nem harcolhat a saját hatalma ellen, márpedig a munkabeszüntetés neki személy szerint is kárt okoz.

A vasműben éppen erről, a munkabeszüntetésről, a szakszervezeti érdekvégyesítésről tartott előadást a chicagói Loyola Egyetem Ipari Kapcsolatok Intézetének professzora, Arthur A. Malinowski.

Azzal kezdte, hogy például az acéliparban dolgozók 80 százaléka szervezett munkás. Helyettük a szakszervezet tárgyal és pedig a bérekről, a munkaidőről és a munkafeltételekről a gazdasági vezetőkkel, a tulajdonosokkal. Mielőtt a sztrájk eszközhöz folyamodna, közösen vet számot a szakszervezet és a munkaadó arról, hogy a várható veszteségekből melyikükre mennyi hárul. A professzor tapasztalatai szerint szinte mindig megszületik a megegyezés elkerülendő a kölcsönös károkat. „Mert egy jól fejlődő gazdaságban nemzeti érdek a termelés folyamatossága.” – szögezte le Arthur A. Malinowski.

Tanácskozásra jöttek össze a kiskunsági kommunisták is Kiskunhalason.

A később Nagykanizsára került Rajnai Miklós a reformról, a megújulásról szólva arról beszélt, hogy sok a szó és kevés a cselekedet, s alapvető értékválság is uralkodik az országban. A hajdani lovászi kultúrház-igazgató Péntek Vince csőszerelő szerint a demokrácia ürügyén nem lehetne támadni a 40 évig épített szocializmus alapjait.

A már ismert Szabó Ferenc főfűrómester: *„Amikor most bajban vagyunk, engem nyugtalanít, hogy az újraelosztásnál az éppen még hatalmon levő vezetők elsőként akarnak markolni abból, amiből már szinte nem is lehet.”*

Pataki László szerint a párton belül nincs határozott irányvonal. Kérdés, hogy a párt irányítja-e a folyamatokat vagy a folyamatok a pártot. „Egyre inkább lépéshátrányba kerülünk a szaporodó választék szervezetekkel szemben.” – állapította meg az akkor magukat – nehogy a közember megértse, - alternatívának, azaz választéknak nevező szerveződésekről.

Ez egyébként azért volt érdekes, mert akkor már a kiskunsági városban is észrevehető volt a Magyar Demokrata Fórum hatása.

Pápay Károly úgy tűnik, előre látta a jövőt: lakóterületi pártszervezetek megalakítását javasolta. – olvashattuk Ferincz János fényképes tudósításában.

1989

A szerkesztő nagyon keserűen koccintott az édes pezsgővel Szilveszter éjszakáján. Ugyanis levelet hozott a posta a Dunántúli Kőolajipari Gépgyárból. Ezt a lap Elbocsájtó szép üzenet címmel közölte is 1989. január 15-i számában. Az új idők fuvallata rést talált a szerkesztőség télen zárt ablakán is. Talán szellőztetés közben...

Tessék a levél, eredeti helyesírással:

Nagykanizsa, 1988. december 13.

A vállalati Pártbizottság, illetve a Szakszervezeti Bizottság véleményével egyeztetve, vállalatunk 1989. január 1-től az Olajmunkás lapban vállalt anyagi érdekeltségét megszünteti.

A Dunántúli Kőolajipari Gépgyár dolgozó kollektívája nevében megköszönöm az eddigi jó együttműködést és azt a figyelmet, amelyet vállalatunk tevékenységére és eredményeink megismerésére fordított.

Kívánom, hogy a munkáját jellemző lelkesedés és tenniakarás még hosszú évekip elkísérje, ehhez jó erőt, egészséget és sok munkasikert kívánok.

Az év végéhez közeledve

Kellemes karácsonyi ünnepeket és eredményekben gazdag boldog új évet kívánok.

Tornyos Ferenc
vezérigazgató"

Ennyi. Semmi személyes párt perces beszélgetés. Előzőleg sem a pártbizottság titkára, a korábbi gellénházi fűrészi szállításrendező Kodela Árpád, sem a szakszervezeti főnök Németh László egyetlen szóval sem nyilvánította ki azt a véleményét, amelyre a vezérigazgatói levél hivatkozott.

A szerkesztő ki lett rúgva a gépgyárból.

Utolsó, úriemberi tartással azért még helyet adott – ingyen – Horváth László biztonságtechnikai osztályvezető írásának a december 7-i tanácskozásról, sőt Varga József régi tudósító is elkészített a finn-magyar baráti körről készült tudósításával. Úgy látszik, egyikük sem ismerte sem a párt, sem a szakszervezet véleményét a lapról, amely szerint ki kell vonulni a fönntartásából. Amely amúgy nem tett ki többet forintban számolva mint 2-3 tolózár, vagy 1 gyémánt magfűrő ára. De hát ennyit már nem bírta ki a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár. A lap vállalati-üzemi munkatársai továbbra is írtak, ahogyan már évek-évtizedek óta.

Dehát nem ez volt a lényeg, hanem az, hogy a KfV mozgalmi-társadalmi és gazdasági vezetőinek december 9-én lezajlott közös megbeszélésén a vezérigazgató megvonta az éves gazdálkodás mérlegét, amelyet az első szinte teljes oldalas ismertető címe így összegezett: Kisebb költségekkel túlteljesítés. Nem is kevéssel: 100 millió akkori forinttal több lett a nyereségterv. Pedig a tröszt pénzügyi egyensúlytalansága rányomta bélyegét a KfV gazdálkodására is, s hiába a tárgyalások a pénzügyi kormányzattal, „ a körülmény ma sem mondható biztatónak.”

Önkritikusan állapította meg: „Nem szabad, hogy továbbra is a kézi vezérlés jellemezze vezetési stílusunkat. Az kell, hogy a vállalat felső vezetői a távlati és a stratégiai dolgokkal foglalkozzanak. Az operatív, a mindennapi munkát, a

termelésirányítást az arra illetékes helyi vezetők végezzék. A mindennapi feladatok között távlati szempontból is kiemelkedő jelentőségű 1989-ben a kőolaj-és földgázkutató, a kőolaj-és földgáztermelés gazdaságos elvégzése. Egyrészt új készleteket kell találnunk a kutatások révén, másrészt sikeresen folytatnunk kell a másodlagos művelést, kiemelten a nagylengyeli mezőben. Hosszabb időn keresztül döntően a nagylengyeli mező határozza meg a vállalat gazdaságosságát.

A demokratikus vezetési stílus fontos eszköze a meg (= eredménycélokat meghatározó vezetés – a szerző.).

A szerkesztő nagy örömmel nyugtázta azt a vezérigazgatói bejelentést, amely szerint „... Meg kell újítani a vállalati sajtó, az írásos hírközlés módját, az üzemi újságot.”

Az 1605-ös létszámú Középdunántúli Gáz-szolgáltató és Szerelő Vállalat évváró értékelését Mihályi Ferenctől tudta meg, s adta közre Bödör Béla. Az év folyamán 3,5 százalékkal emelkedtek a bérek – volt, akinek többel, másnak mérsékeltebben. Viszont bekapcsolták a földgáz-szolgáltatásba Szentkirályszabadját, Balatonújlakot, Balatonszentgyörgyöt és Balatonkeresztúrt és jelentősen több Kőgáz-gyártmányt, mindenek előtt nyomás-szabályzót adtak el külföldi piacon. Viszont az egyre szélesebb körben alkalmazott takarékos tüzelés miatt 30 millió köbméter árával kevesebb folyt be a vállalati pénztárba, s ezt csak tetőzte az 1 kilotonnás pb-gáz-eladás csökkenés a tervhez képest.

Az új, az 1989-es év legfontosabb feladata a vegyes vállalat szervezeteinek létrehozása, a termelési feltételek megteremtése, majd a termelés elindítása. Bár a cég nem gyártana többet, ám abból nagyobb hányadot akar eladni külföldön.

Aztán az utolsó gépgyári tudósítások egyike a legfölkészültebb Varga Jóskától.

Gombos József arról panaszkodott, hogy máris 1000 forinttal kevesebbet vihet haza, mert elesett a délutáni pótléktól: nappalos műszakba osztották be.

„De mi lesz, ha ez a beszélgetés már nem jelenik meg a lapban, mert a gépgyárból hiányozni fog az Olajmunkás?” – hangzott a kérdés.

„Micsoda? Már ez sem lesz? Senki sem figyel ránk?”

Csuka Gyula művezető véleménye a kérdés - „Mit szól az Olajmunkás elvesztéséhez?” - után

„Mondjuk le az Olajbányász sporttámogatását, ami úgyis csak a züllés továbbtartása. Ez a saját pénzünk, s ezen fizessük meg a lapot. Mert az a miénk!” Sajnos, mindez nem hatotta meg Tornyos vezérigazgató úrékat – továbbra már nem lett a gépgyári melósoké a lap.

Pedig különlegességként arról írt benne Szücs László, hogy Hári Gyula megtakarítja a buszbérlet árát: Zalaegerszgeről futva teszi meg a 11 kilométeres utat munkahelyéig, a főgyűjtőig és vissza, s még a mostohább idő is az úton találja a hosszútáv-futót. A szaknyelven szupermaratoni távokat megtette Csehszlovákiában, Görögországban, Ausztriában és Jugoszláviában is. Kassán például 1987-ben 24 órás versenyen 217,2 kilométert futott, s ezzel a második helyet szerezte meg. Spárta és Athén között 245,1 kilométernek indult neki szeptember 30. és október 1. között. Meg is kapta a babérkoszorút, s ivott a nektárból, majd átvette a *Spártai hős* feliratú oklevelet is!

Minthogy a zalai finomító Dél-Zalából és Nagylengyelből is több kőolajat kapott, így nagyobb mennyiséget dolgozhatott föl. Dr. Molnár Mária gazdasági igazgató helyettes – azaz: főkönyvelő – örömmel számolt be arról, hogy az NSZK piacán teret hódított a burkolit nevű és mély töréspontú bitumen, s ez utóbbit a hazai építőipar is szívesen vásárolja. A legnagyobb hasznot a kénetlen fűtőolaj hozta.

Meg is fogalmazta a fő kereskedelmi elvet: olyant kell gyártani, amit a vevő megvesz.

Nagy újdonságként árulta el, hogy korlátolt felelősségű vegyes társaságot akarnak létrehozni osztrák cégekkel, amelyek közel fél évszázada, pontosan 45-46 éve ismerik a ZKV bitumenjét: tartálykocsikkal jönnek érte.

Eközben kiderült, hogy Lovászipan már vállalkoznak is. Gellénházán a karbantartó Torda Józsefék még csak gondoltak arra, hogy esetleg dolgozhatnak a zalaegerszegi Alsóerdő mellett épülő új emeletes házakban a szerelvények, villamos vezetékek és eszközök karbantartásán, s addig, amíg meg nem előzik őket más cégek vagy vgmk-k.

Lovászipan viszont már megkezdődött az átállás. Erről Szabó István üzemigazgató, Habuda László főmérnök és Fordán József gyártás-szervezési üzemegység vezető beszélt.

Nem lesz könnyű – mondták, - a szabad térhez, a mezőkben bólogató himbát, kútkörzetek ellenőrzéséhez szokott embereknek a másodpercre kicentizett mozdulatokkal végzett szalagszerű munka a műhelyben. Létrejött az üzemi kereskedelmi szervezet és eredménnyel: már traktor utánfutók gyártását sikerült megszereznie és megszerveznie, amelyet az akkor népszerű sláger nyomán limbó hintónak becéztek máris.

Új vágány(ok)ra állt át a Szénhidrogénipari Kutató-Fejlesztő Intézet nagykanizsai fióktelepe is. A tűzként terjedő angolosodási divat szerint megalakult néhány team, azaz a szótár szerinti ló-vagy ökörfogát, esetleg csapat, csoport, s az iszaplaborban is megújult a vezetőség: a nyugalomba vonult és több évtizeden át szolgált dr. Molnár Jenő helyett Banka Éva vegyész-mérnök vette át az irányítást.

A különböző csoportokban vizsgálták a gépgyári görgősfúró tömítések viselkedését az iszapban, az iszadminták hőtűrő képességét, a fúrési hulladékok kezelésének környezetkímélő módszereit, a Bajcsa M-1, a Szentgyörgyvölgy-I, valamint több zsanai fúrásnál alkalmazott öblítőfolyadékot. A környezetkímélőbb öblítőfolyadékok kikísérletezésében társra talált a nagykanizsai Vár utcában működött kutatólabor a Tatabányai Talajerő-gazdálkodási Vállalatban, amellyel közösen kifejlesztettek üzemi méretekben is megfelelő kálium humátot, amely tulajdonképpen barnaszén alapú huminsav-származék. A KFV-nek szerződés alapján hulladék fúróiszapok alkalmazás-technológiáját dolgozták ki, ugyancsak szigorú környezetvédelmi előírások szerint.

Vincze Imre – maga is szállítási-irányító a nagykanizsai alsó telepen, - arról írt teljes szakszerűséggel, hogy immáron vállalkozásban bonyolították le az átköltöztetéseket például a Kk-12 jelű berendezést a Moson-Nyugat 5-ről a nagylengyeli 53-mas kútra, két nagyberendezést Lakitelekről Gyomaendrődre illetve Zsanáról Köröstarcsára, Szankról Szentlászlóra, és pedig a ködös január 14-én szabad szombaton és vasárnap.

Szakály Gyula, Pusztai Sándor, Fejes József különböző üzemekből szervezte azt a műveletet, amelynek során a csörlősök 2260, a nehézgép-szállítók 1510 kilométert vezettek le úgy, hogy bárhová érkeztek, mindig szállításra pontosan előkészített berendezések várták őket „már csak a körköteleket kellett ráhelyezni a fölemelkedő egységekre” – állt a tudósításban.

Ehhez csak annyit kellett még hozzátenni, hogy dr. Gelencsér István vezérőrnagy, a Zala megyei főkapitányok sorában az első tábornok - harmadszor adta át a Zala megyei Közlekedés Biztonsági Tanács vándorzászlaját a többnyire terepeken vezető olajbányász sofőröknek a baleset nélküliségért.

A kandi kamerák kezdettől fogva működtek az Olajmunkás környékén. Ezúttal a nagykanizsai alsó telepen dolgozó Tóth Ferenc 4 képből álló bizonyítékát közölte a lap a címben is megfogalmazott (h)anyaggyártásról. Azt mutatta be, hogy a berendezésekről visszaérkező fűróiszap javító anyag így-úgy megrepedt zsákokban az udvarra tornyozva várja az enyészetet, miközben a több százezer forintért megvásárolt bálázó gép az igazak álmát alussza egy színben.

A szókimondás továbbra is a lap sajátja maradt.

Az történt, hogy a szakszervezet központi lapjában, a Bányamunkás januári számában Orosz József titkár-osztályvezető így beszélt egy értekezleten:

„Az elvtársaim megbízásából rögtön szeretném rövidre zárni a szóbeliben elhangzottakat, szeretném bejelenteni a bányász szakszervezet nevében, hogy mi nem vállaljuk föl az értelmiségi szakmák képviselését... mert nélkülnk is elég gondot tudnak ők csinálni...”

Nos, a szerkesztő erre eléggé kikelt magából:

„ Vagyunk egypáran, akik bányavállalatnál dolgozunk, értelmiségiek vagyunk, egyúttal a bányász-szakszervezet tagjai, s nem gondoltunk más szakszervezetre. Eddig.

Mert ha igaznak kell elfogadnom Orosz Józsefnek a BDSz nevében(!) elmondott hozzászólását, akkor jobb, ha veszem a kalapomat (kobakomat) és olyan szakszervezetet keresek, amely személy szerint védi, képviseli az érdekeimet.

Mert kalap is, kobak is van.”

Nos, a személy szerinti érdekvédelemnek később, 1991. végén a szerkesztő esetében életbevágóan fontos jelentősége lesz. Persze, ezt 1989. elején még nem tudhatta.

Egyébként a Bányamunkás márciusi számában – amely közölte az Olajmunkás vitriolos jegyzetét, - a bányász-szakszervezet legfőbb tisztviselőinek egyike, Orosz József már nagy ívben szabadkozott: ő nem úgy értette, mert a szakszervezet igenis védi az értelmiségiek érdekét is.

A március 15-i szám rövid számítástechnika történetet vázolt föl. Talán érdemes újra olvasni ezt az összefoglalót:

A sajnós elhunyt és a romániai Ploiesti-ben végzett olajmérnök Király László főosztályvezető (volt gellénházi üzemvezető is) irányításával hozzáálltak egy adatfeldolgozó rendszer kiépítéséhez. Azután, 1983. október 15-én Kemendy Miklós szakmérnök majd pályázat útján egyre több szakember – maga a főosztályvezető is - átkerült a számítóközpontba. Diós János be is mutatta Tóti Eleket, Simán Lászlót, Varga Ferencné, vagyis a programozási, rendszer-szervezési agytrösztöt.

A népnyelvben csak ámitástechnikának becézett egység a nagykanizsai központi irodaházban, hivatalos nevén irányítási központban kapott helyet. Ennek a lényege az volt, hogy minden munkahelyen, a vállalati élet részterületeiben kialakított egységek révén hálózat alakult ki a KFV-ben. Ez azért volt fontos, mert a vállalaton belül érdekes piaci viszonyok kezdtek kialakulni az üzemegységek között. Minden vezető azt kezdte nézni, hogyan tudna olcsóbban működni, s ha lehetett, inkább saját embereivel oldotta meg a máskor külsőkkel elvégeztetett munkákat.

Ennek legújabb hajtása a friss fuvallatban a vállalkozó szocialista brigádok megjelenése, ahogyan arról a lovászi tudósító Németh Tibor – a lelkes tekeszervező – is beszámolt: tavalyelőtt 40, 1988-ban már 51 munkacapat kötött

szerződést a gazdasági vezetőkkel egy-egy adott munkára, s könyvelhetett el a 21 milliós termelési érték után 684 000 forintot.

A gellénházi mezőtörténelem pedig elvonult – nyugállományban – a történelembe. Még országgyűlési képviselő is volt az 1956-ot megelőző években a mindenki által szeretve tisztelt Dedi, azaz Dedinszky János geológus-főgeológus-üzemi geológus-, a maga szervezte magvizsgáló csoport főnöke.

Ő találta meg a titkok nyitját, pedig – mint elmesélte – eltiltották a magcsiszolástól. Ám az asztalosoknál Kereki Andrástól kapott egy pici kopárgyantát, és vágta neki üveget is. Így aztán kolléganőjével, Nyírő Rékával közösen rádöbbenek, hogy ami alattuk áll a mélyben, az nem torton, hanem kréta. Mindezt az újoncok félelem érzete nélkül, pedig azokban az időkben mindenkit megfélemlítet a MAORT-pör.

Azt sem érezte, amit a sógorának a barátja, a miniszterhelyettes mondott 1957-ben: rá bizony már ki volt szabva a 11, a Komornoki László fűrómérnökre a 10, a Bán Ákos nagylengyeli főmérnökre a 15 év. Hogy miért?

„... mert akkor énnekem például jogomban állott lyukakat kitűzni. Volt olyan, amelyikben már 1500 méterben járt a fűró, mire megérkezett az engedély Pestről.” – adta meg a választ, aztán elmesélte a rámi harangláb mellett mélyíteni kezdett 127-es történetét, amikor össze is ugrott egy picit a Kossuth-díjas Kertai Györggyel, akit Nagylengyel fölfedezőjének tartottak – Papp Simon börtönben kidolgozott tervei alapján kezdte megkutatni a mezőt.

Nos, a kiváló adomázó kedvű Dedi – aki mindig mást gondolt és mondott mint amit a hivatalosság – akár a vállalati följobbvalóság is – hallani akart, minderről január 27-én mesélt.

„Az volt a szerencsém, hogy meszes voltam, nem homokos, így aztán sikerült teljesen új szemlélettel nézni a dolgokat.” – tréfálkozott a búcsúesten, ahol Bérces Sándor üzemi geológus tekintett vissza a kalandos életútra. Arra a mozzanatra is, amikor 1971 bányásznapján amolyan tudományos szentségtörésként kijelentette: úgy véli, nem volt haszontalan a tüsténkedése, hiszen ennek nyomán is

15 753 444 tonna kőolaj került a Nagylengyel-barabásszegi mező mélyéből a felszínre és a másodlagossal még ennyit ki lehet termelni.

Alighanem sokan fölkapták a fejüket egy képhez tartozó aláírás olvastán, hogy dr. Pakucs János, az SzKFI ügyvezető igazgatója ki fejtette törekvéseik lényegét, amit a cím is hangoztatott: fokozatos függetlenedés az OKGT-től.

A KfV nagykanizsai üzeme pedig hasznosítható selejtcsőből és visszamaradt acéllemezből gépkocsi följáró gyártásába fogott – korábban ilyesmi eszébe sem jutott senkinek sem.

Amiről viszont a zalai olajipari vállalatok egyetlen tanácskozásán, nyilvános összejövetelén árva szó sem esett, ám a Népszavában megjelent: „Az MSzMP kezdeményezi a többpárt-rendszert. Van már DMF, SzDP, Kiszgazdapárt, SzDSz, Fidesz, SzIK, UMF, VPT, TDDSz – kizorulhat-e az MSzMP a hatalomból? A többpártrendszer nem a kudarc, hanem a fejlődés lehetősége.”

Valóban, ezekről a politikai szerveződésekről elfelejtették tájékoztatni még az olajipari párttagságot is a felsőbb pártszervek. Pedig a – mondjuk így – felnőttek Magyar Demokrata Fórumát, a Szabad Hálózatok Szövetségét követően 1988.március 30-án független ifjúsági szövetséget hozott létre a szocialista vagy a kommunista jelző nélkül 37 egyetemi, főiskolás hallgató és fiatal diplomás, főként a dr. Horváth István belügyminiszter elvtárs párttag, tehát kommunista veje, Stumpf István közreműködésével Fiatal Demokraták Szövetsége, azaz rövidítve FiDeSz néven, amely a latin fides magyarul hit, bizalom, hűség, őszinteség,

becsületesség szóra emlékeztetett. Üdvözölték is a Magyar Demokrata Fórum alapítói, köztük a Horváth István belügyminiszterrel és a párt központi bizottságának titkárával, Fejti Györggyel nem rég még fröccsel a kezében koccintó Csurka István.

Ez a szerveződés már 1988.április 17-én levelet intézett az elnöki tanács elnökéhez és az országgyűléshez

Nos, Tóth Ferenc, a fúrású alsó telep mozgékony tudósítója elolvasta a központi szakszervezeti lapot, aztán iziben körbe is kérdezte az MSzMP-be tagjelölteket, mit szólnak ehhez és az MSzMP-hez.

Hegyalvi László: „ A nyáron figyeltek föl rám párttag vezetőim, és az itteni pártvezetőség, azóta mintha egymásra várnának.”

Vörös István gépkocsivezető: „ Most válogathatnék, hová is kötelezzem el magamat, de a jelen pillanatban... a családom megélhetése fontosabb.”

Gál József geofizikai észlelő arra kérdésre, hogy választana-e a jelenlegi kínálatból:

„Úgy érzem, választás nélkül is tudok úgy dolgozni, hogy úgy a családomnak, a munkahelyemnek, ezen keresztül az országnak is segíteni tudjak. Amíg igazi program nincs, addig nem tudom hová letenni a voksot.”

Teknyős Péter mérnök, réteg-és kútvizsgáló:

„Az alternatívokból egyelőre nem kérek. Ők sem tudják még, hogy mit akarnak, vagy ha igen, az sokféle elképzelés.

Közben a lap és a szerkesztő sorsában is ügödöntő háttér cselekvések folytak. Azt persze, nem tudhatta a szerkesztő, hogy a lapot fenntartó vállalatok igazgatói mit beszéltek meg egymással, vagy, hogy mondjuk, Trombitás vezérigazgató mit mondott a ZKV, a gépgyár, a Kögáz igazgatójának. Lehet, hogy éppen ezeknek a megbeszéléseknek a végén Trombitás István vezérigazgató egy mondatos kérdést intézett a szerkesztőhöz:

„Nem akarsz átkerülni az állományunkba?”

Mindig ez volt a szerkesztő szíve vágya, csakhogya...

Csakhogya annakidején ez lehetetlen volt, amikor 1965-ös határozatával a Zala megyei párt végrehajtó bizottság megszüntette a (Zalaegerszegen Zalai Bitumen, Gellénházán Olajbányász, Nagykanizsán fúrású Iszappuska és gépgyári Vasvázás címen) hol megjelenő, hol nem, stenciles és néha nyomdai előállítású vállalati üzemi híradókat és létrehozta mind a 6 zalai központú olajipari vállalatra kötelezően a Dunántúli Olajmunkás című kéthetente megjelenendő üzemi újságot. A hangsúly ezen volt: újságot akart látni maga a megyei első titkár, az egykori kerettyei kazánkovács Varga Gyula is. A lap megszervezésével és szerkesztésével a Zalai Hírlap munkatársát bízta meg a legfőbb megyei politikai döntéseket hozó testület. Az így kinevezett felelős szerkesztő pedig a Zalai Megyei Lapkiadó Vállalat állományába tartozott, hogy – az indoklás szerint – független legyen a vállalatok vezetőitől.

Holott az utolsó fillérig az olajcégek adták össze a megjelenéshez - a szerkesztő megélhetéséhez - szükséges pénzt, s ez egyet jelentett 6 igazgató, 6 párttitkár, 6 KISz-titkár és 6 szakszervezeti titkár szándékával, amely természetesen érvényesült a lapban. A szerkesztő azonban a megyei párt végrehajtó bizottság hatáskörébe tartozott, munkajogi szempontból is. Magától nem is gondolhatott arra, hogy figyelmen kívül hagyva az említett párt vb-határozatot önállóskodni kezdjen, vagy ilyent javasolva átkerülhessen olajipari állományba.

Így aztán a vezérigazgatói kérdésre 22 éves olajipari tapasztalata azonnal igent mondatott vele. A KfV vezetője nyomban ki is jelölte mellé a vállalati kapcsolattartót a hollófekete dús hajú és bajuszú, talán a 20-as éveinek végén, 30-

as éveinek elején járó Kiss Kálmán személyében, aki akkor a vezérigazgató személyi titkára, hivatalosan a három kislány: Kalcher Tiborné Zsuzsából, Stromayer Mónikából, Maitz Juditból álló titkárság vezetője volt osztályvezetői rangban.

Vele kezdte járni a szerkesztő mindenképp előtte a nyomdát: hol lehetne olcsóbban előállítani a lapot? Végül maradt a Zalai Nyomda a szerkesztőnek a lapkészítésben tapasztalt nyomdász társaival. Így aztán a gépszedő csoportvezető – azóta nyomdatulajdonos – Györffy Zoltán, a gépszedő Öveges Róbert, a tördelő ifjabb Horváth Miklós, Szak Ida, az eredeti foglalkozása szerint tördelő, s a szervezetet összefogó Stikkel István osztályvezető továbbra is a korábbi figyelemmel készítette a lapot.

Érdekes jelenet zajlott le egy zúzmara februári napon a korábban a megyei pártbizottság munkatársaként ismert, s onnan a lapkiadó élére került Jakab Vilmos és Kiss Kálmán, a műszaki ember között a Zalai Hírlap székházának főszerkesztőjén lévő vállalatigazgatói irodában.

„A továbbiakban mit tud följárni a vállalatunknak a lapkiadó?” – kérdezte a KfV képviselője.

„Kiadjuk az Olajmunkást.”

„Ez milyen tevékenységet takar?”

„A szerkesztő továbbra is úgy végzi a munkáját mint eddig, s az impresszumban ott szerepel a nevünk. Mi adjuk le a nyomdai megrendelést.”

„Mégis mi a kiadói munka tartalma?”

„Amit az előbb elmondtam.”

„Köszönjük szépen, majd jelentkezünk a részletek megbeszélésére.” – nyújtott kezét fölkelve a székből Kiss Kálmán.

A kocsiban:

„Vagyis te állítod össze a költségvetést, tartod a kapcsolatot a nyomdával, a külső munkatársakkal, a vállalati vezetőkkel, te utalod ki a tiszteletdíjakat, állítod össze a soros lap tervét?”

„Igen.”

„Akkor pedig minek ide külön kiadó? Szerinted a törvény szerint a mi vállalatunk is lehetne a kiadó?”

A szerkesztőnek eszébe jutott, hogy amikor a többi szövetkezeti központ nevében megbízást kapott a termelőszövetkezetek Zala megyei tanácsától a Zalai Szövetkezeti Élet szerkesztésére még a 70-es évek elején, s a lapkiadói sápad elkerülésére ez a szövetség szerepelt kiadóként is a többi megbízásából, nem dőlt össze a világ, legfőleg a lapkiadó igazgatója fejezte ki rosszállását.

„Természetesen, és nálunk marad a kiadói haszon.”

Nos, így került a szerkesztő 1989. április 1-jén a KfV állományába, s kapott is mindjárt fekete borítójú vállalati igazolványt - ez majd 1991. végén lesz sorsdöntő fontosságú az életében. Vállalati elöljárója a már említett Kiss Kálmán lett.

„Nézd, ez a vállalati szervezet rendje. Én nem értek a lapkészítéshez, tehát bele sem szólok. Ha kérdezel, válaszolok, ha intézkednem kell, megteszem. Dolgozz, ahogyan eddig, teljes önállósággal.” – mondta Kiss Kálmán a beiktató kézfogással együtt.

A szerkesztőség is átköltözött Nagykanizsára. Igaz, a szerkesztő megpróbált picit ellenkezni a vezérigazgatóval.

„Jobb volna itt, Gellénháza, a munka közepében maradni.”

„Megteheted, de akkor elköszönünk egymástól. Nekem ott van rád szükségem, a közvetlen közelemben.”

Így is lett. Attól kezdve naponta ingázott a vállalati kisbusszal Zalaegerszeg és Nagykanizsa között. A vezérigazgatói titkárság melletti egyik szobába került. Sajnos, a régi munkatárs Kelemen Miklósné Tóth Zsuzsa nélkül. Ő az MTI zalaegerszegi szerkesztőségében talált magának helyet – napokon belül. Viszont megkapta segítségül az egyik gépirót a fekete szépség és mindig derűs Medgyessiné Vajda Róza személyében, s a vállalati fényképészt, a Zalai Hírlap korábbi munkatársát, Bakonyi Erzsébetet.

Be is költöztek az udvari irodaház második emeletén lévő 107. számú szobába társbérletnek a pénzügyi és számviteli főiskolát végzett, s lelkesen focizó Litter Nándor személyzeti igazgató helyettes (a későbbi nagykanizsai polgármester) titkárnőjéhez, Várszegi Ágneshez, aki nem túl nagy örömmel fogadta a jövevényeket.

Így készítette el az 1989.április 15-i lapot, amelynek felelős kiadója már Trombitás István lett, s mindjárt a vele lezajlott beszélgetés töltötte meg az 1. oldalt ezzel a bevezetővel:

“Vállalatunknál változás változást követ, hasonlóan az országban végbe ment folyamatokhoz. Ezek sorába illeszkedik, hogy az Olajmunkás 23 évi olajbányászati közös szolgálat után a KfV kiadásában jelenik meg. Ez lehetőséget ad a vállalatnál az eddiginél tágabb terű és mélységű, gyors és hiteles tájékoztatásra.

Mielőtt lépnénk egyet, azonnal hozzá kell tennünk, hogy a Zalai Kőolajipari Vállalat továbbra is igényelte a lapot, a Közgáz tudomásul vette a KfV döntését. A megye legnagyobb vállalata már nem akart osztozkodni a lapon senkivel sem. Ezért aztán a lapkiadónak és a ZKV-nak is nemet mondó levél ment el. Tiltakozás nem volt, a megyei pártbizottság sem szólt. Mert hát mit is mondhatott volna a párt központi bizottsága tagjának a KfV vezérigazgatójának akarata ellenére? Akkor már ilyen szelek fújtak. Ezt egy kabarétréfában így fogalmazta meg Romhányi József, aki a nevét is kifacsarta, s lett rimhányó: *Ma más a kása, Mása!*

Az említett beszélgetésnek célszerű azt a részét bemutatni, amely országos példát ismertetett, s amelyet éppen a KfV vezetett be. Fölkérésre még a megyei pártbizottság ülésén is erről beszélt dr. Németh Jenő személyzeti igazgató.

A szerkesztő könnyen kérdezett, ugyanis a KfV már korábban is költött rá: résztvevője volt a 30 órás alapozó mev-tanfolyamnak az osztályvezetőkkel, főosztályvezetőkkel együtt, s erről megkapta a XII-21/1987. számú igazolást 1987.március 12-én.

Kérdés: Tizenegy éves múltott a KfV 1988.december 31-én. Az évtized fele a megegyezéssel eredménycélokkal folyó vezetés kialakításának és egyre szélesebb vezetői körben történő elterjesztésének jegyében telt el. Megítélése szerint milyen irányban befolyásolta ez a vezetői magatartást és a vezetők viszonyát egymáshoz, és a beosztottakhoz? A módszer a továbbiakban miképp alkalmazható az önelszámoló szervezeti felépítésben?

Válasz: Minden vezető már önmaga is látja ennek a hasznát, értékét. Ennek az eddiginél is gazdagabb lesz a gyümölcse és pedig az új szervezeti formákban is.”

Kérdés: Új, számomra katonás, idegen szó kezd elterjedni a vezetők körében vállalatunknál: a divízió (Egyik szó szerinti jelentése: hadosztály). Ezen önálló önelszámoló ágazatokat kell érteni?

Válasz: Igen, ezek – leegyszerűsítve a lényegüket – önelszámoló egységek, amelyek létrehozását elkezdjük. Gondoljunk csak például arra, hogy a közúti szállítás január 1-jétől egy szervezet keretében bonyolódik le. Vagy arra, hogy a bányászati tevékenység egészét a Dunántúlon egy üzembe vontuk össze. A kiskunsági üzemünkben ez eddig is így volt. Az ilyen szervezetek létrehozása

folytatódni fog. Az önelszámoló szervezeti egységek célja, hogy olyan eredményes árbevételi-és költséggazdálkodást valósítsanak meg, amelyek révén - egyszerűen szólva – eltartják magukat. Például a fölösleges eszközöktől meg kell szabadulni, fel kell hagyni minden ráfizetéses tevékenységgel. Felül kell vizsgálni minden helyen a létszámhelyzetet. Ha valamennyi önálló önelszámoló szervezetünkben gazdaságos tevékenység folyik, akkor az egész vállalati munka is az lesz.

Az újságról, annak jövőbeli szerepéről ezt mondta a már laptulajdonos KfV vezérigazgatója:

„Személyes elképzelésem olyan, hogy szeretném, hogy a vállalat legfelsőbb vezetősége körében zajló eseményekről és tárgyalásokról, döntésekről minél gyorsabban és teljesebben tudjuk tájékoztatni az olvasókat. Azt is szeretném, ha az egyes szakterületek ugyanígy adnának gyors híreket a lapnak, tehát a dolgozók legszélesebb rétegeinek. Használják ki a lap nyújtotta lehetőségeket. Azt várjuk és én személy szerint is azt igénylem: a dolgozók javaslatai, észrevételei jelenjenek meg, legyenek azok például konkrét javaslatok a vállalat, az egyes munkahelyek munkájának ésszerűsítésére, vagy bíráló észrevételek fogyatékoságainkról, javaslatok azok kijavítására, elkerülésére.”

Talán a vezérigazgató igényére felelt igennel a most már teljes egészében olajbányász újság, amikor Vállalkozói rugóra járjon az eszünk címmel közölt beszámolót a pártalapszervezeti és üzemi pártbizottsági titkárok április 6-i tanácskozásáról. Itt a vállalat első számú vezetője a korábban írásosan beadott és a helyben elhangzott kérdésekre adott válaszokat.

A legfrissebb, az OKGT vezetőivel március végén egyeztetett tervek szerint 380 000, a megelőző évinél 34 ezerrel több tonna kőolajat és 650 millió, vagyis 124-gyel kevesebb köbméter földgázt, 3700-zal kevesebb 47 000 tonna gázterméket kell kitermelni, s összesen 20 000 méterrel kevesebb fúrás mélyítése hárul a KfV-re, de fúrni kell kutatóból 44 600, föltáróból 26 000 métert.

Az új időknek új dalát kezdték énekelni a Kiskunságban: megalakították a mérnöki tervezői vállalkozói szervezetet, s tették ezt önállóan, mindenfajta fölsőbb utasítás nélkül, csupán bejelentették az üzem első számú vezetőjének, Falk Miklós olajmérnöknek. Föl is merült mindjárt a párttitkárok tanácskozásán: miért ne alakulhatna át a Hencz László olaj-és gépészmérnök vezette beruházási főosztály például tervezői és beruházás szervezői irodává.

Vagy: a fúróberendezések miatt a szállítási üzemben keletkezett 13-mas „létszámfölösleg” miért ne kereshetne és találhatna magának munkát akár önálló vállalkozói szervezatként összefogva?

A vállalati központ sem marad meg a meglévő formájában, hiszen megszűnik az ágazati irányítás, s előbb-utóbb az határozza meg a központi szervezetek létét, hogy mivel bízzák meg – ha egyáltalán megbízzák – az önállóan gazdálkodó egységek. A központi szervezetek is „eladhatják” magukat, népszerűsítve kínálatukat akár a reklám eszközeivel is – például az Olajmunkás fölhasználásával.

De hát mi lehet ebben – minthogy más párt nincs, - a kommunista pártszervezetek szerepe? Nos, úgy határoztak, hogy a vállalkozói gondolkodás elterjesztése, a minden intézkedést fölülről váró gondolkodás helyett az önálló, gazdálkodó, vagyis pénz-szerző cselekvés.

Bizony, szó sem esett semmiféle eszmei-ideológiai fejtágításról. Annak a tudatosítását vállalták magukra a tanácskozáson részt vevők, hogy csak magunkra számíthatunk.

Ezzel még nem ért véget az újdonságok sora.

Nagy Teréz, a lovászi olajbányász művelődési ház igazgatója örömmel adta hírül, hogy 1981-től kezdve a bányász-szakszervezettől folyamatosan 500 000 forintos céltámogatás érkezett a Luku-hegy aljában álló kultúrházba, s a KfV is 235 000 forinttal segítette elő a megelőző évben a berendezések vásárlását. Legújabb azonban az életbe lépett új rendelkezések nagyon kétségessé tették a létezésüket, ráadásul a jó bevételt hozó táncos rendezvények iránt is csökkent az érdeklődés. Ezért használtruha-boltot nyitott a ház.

Magyar József fúrómérnök főosztályvezető nem rég még Fock Jenő miniszterelnöknek mutatta be a berendezés legénységét, most pedig a világbank pénzén mentés nélkül(!) lemélyített fúrásokat az Olajmunkás olvasóinak. Ráadásul az alföldi kutatási terület legbonyolultabb fúrásait mélyítette az R-60 és R-62 jelű berendezés legénysége, s ebben a vadonatújdonság a lényegét kifejező elnevezés volt: *világbanki fúrások!*

Erről beszélt a nagy tapasztalatú fúrómérnök Pap Imre is. Szavait megerősítette Tóth Zoltán fúrási osztályvezető mérnök és Cziczlavicz Lajos, aki a lyukbefejezési és kútjavítási osztályt irányította – mindketten a nagyon fiatal vezetők közé tartoztak.

Még szinte hátulgombolós olajmérnök korában Gellénházán az angol tolmács szerepét vitte az egyik dúsgazdag arab sejkéből ide érkezett egyetemi hallgatók kíséretében. Nos, egyszer szitkozódva, csapkodva méltatlankodott a mindenki kedvesen által csak Cicusnak becézett Cziczlavicz Lajos.

„Képzeljétek, az eszem megáll. A konyhások azt hitték, hogy én bolondultam meg, utána pedig őket verte ki a dili. Ezek a mérnökhallgatók megkövetelték, hogy levágáskor a csirkék feje Mekka felé nézzen. Mondták a konyhások, hogy mi már kész csirkéket dolgozunk föl, hiába, élőket is be kellett szereznie szegény Bedő Vin cének. A szelíd Mariska néni rájuk is pirított: szögmérőt ne hozzak hozzá?” Hiába, ott nézték, és csak így voltak hajlandók megenni a csirkehúst, mert ezzel meg lett szentelve a vallásuk szerint.”

Az új idők sodra a folyók alját is fölszínre kavarja: ez a koszhab. Jelen esetben az egyik iraton Schöffner, a másik számlán Schaffer, esetleg Schäffer szerepelt. Ugyanis a rendőrség által kutatott, ám az április végi lapszámig elő nem került csalo azt eszelte ki, hogy beszerez egy játékyomdát s abból elkészíti a KfV nevét, telephelyét, bankszámlaszámát tartalmazó pecsétjét, hogy kedvére vásárolhasson. Ugyanezt megismételte az alföldi testvérvállalat kárára is – pár százezer forint erejéig és egészen a lebukásáig. Valamelyik boltosnak gyanús volt, hogy a szöveges részben elválasztást lát., s nyomban megtagadta a kiszolgálást. Erre Schaffer-Schöffner-Schäffer úr fölhúzta a nyúlcipőt.

A munkásosztály nemzetközi összefogásának azt jelképező vörös zászlós ünnepén Szankon Pozsgay Imre, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának – a kommunista istenek tanácsának – tagja, vagyis maga az egyik isten, államtitkár volt az ünnepi szónok. Nos, így szónokolt, amelyet a hangrögzítés jóvoltából több ezer példányban olvashattak:

„Manapság keseregni szokás, szomorúsággal és a bajokra hivatkozva, az ország jövőjét féltve. De ehhez a jövőhöz a szankiak teljesítménye is hozzátartozik! Ehhez még hozzátartozik, hogy nem csak a bizakodó természetű, hanem az egyszerűen, a *pártszerűen* gondolkodó emberek hihetnek abban, hogy nemcsak tavaly óta hangoztatott jelszóként, hanem a lelünkben élő meggyőződés-ként hisszük: lesz magyar kibontakozás!

Talán az egyik legnagyobb vállalkozása a legújabb kori magyar történelemnek az új állami berendezkedés megteremtése, az új államiság megragadása, olyan államforma létrehozása, amelyben a felelősség és ez a kapcsolat világossá válik, s az állampolgári akarat nem csak követhető, hanem követik is, mert az állampolgár ki tudja kényszeríteni, hogy akarata szerint kormányozzanak... ehhez új alkotmányra van szükség, olyan gondolatokat tükröző alaptörvényre, amely számításba veszi, hogy ezer év óta van európai igényű élet itt, a Kárpát – medencében, s amely ezt a folytonosságot számításba véve tiszteleg a magyar közjog hagyományai előtt, s ebből a hagyományból is a leglényegesebb az önállóság tisztelete, az önrendelkezés, az önkormányzat lehetőségeinek kiteljesítése. Mert ugyan mitől maradhattunk volna fenn ezer éven át, hiszen a tatár, a török, a Habsburg és más, néha forgandó, de a legtöbbször tartósan a nyakunkon ülő elnyomók ellenében is ha nem azért, mert volt képességünk az önrendelkezésre?

Az itt ülők már megtették a magukét, amiért ki is jár a méltó jutalom – hangoztatta, majd arról beszélt, hogy az ellenőrizetlen hatalom dollármilliókkal akarta megvásárolni a közbékét, s rakott a nyakunkra olyan adósságot, amelyet most a nép fizet meg.

Viszont – bár válság van, - de ezt nem kell feltétlenül katasztrófának tekinteni, ez minden nép életében előfordul. Ezért van joga az állampolgárnak megtudni, hogy mit főztek ki azok, akik őt irányítják. De jó volna olyan országban élni, amelynek ügyeibe nem avatkoznak be illetéktelen kezek semmilyen irányból sem!

A szanki május elsejei ünnepségnek két érdekessége biztosan volt: vastag láncokon alálógó bográcsokban 18 szakács vetélkedett a legkiválóbbnak járó címért és díjért, amelyet Pozsgay Imre bíráló bizottsági elnök adott át Burka Elemér gépkocsivezetőnek a többi zsűritag – Tabajdi Sándor nyugdíjas termelő mester és Zaka László községi tanácselnök – megbízásából.

Magas rangú vendégek is megtisztelték a majálisi gyűlést, s válaszoltak sok-sok kérdésre: dr. Tabajdi Csaba (az említett termelő mester fia és 2002-től európai parlamenti képviselő), az MsZMP Központi Bizottságának osztályvezető helyettese , dr. Szabó Miklós, a megyei pártbizottság első titkára, dr. Gajdócsy István megyei tanácselnök is.

A harmadik különlegesség: a svájci televízió filmre vette a kispályás focival és magyarnóta versennyel színesített forgatagot.

Merről merre fúj a reform szele? – kérdezte csipkelődő jegyzete végén az már ismert alsótelepi Tóth Ferenc. Mert a filmhíradóban a valódi mozi – a Vörös zsarú – előtt az alkotmánymódosítás kapcsán a több párti rendszerről van szó." Átveszem a törzsgárda jelvényt és a hozzá járó jutalmat. A kollektív szerződés szerint 3000 forint jár, de csak 1650-et kapok. A többit – majdnem a felét – elvitte az adóelőleg. Megérte, hogy kiment érte? – kérdezte egy gratuláló."

Új Fórum néven jelent meg a közéleti-politikai folyóirat, amely az 1985-ös moszkvai nemzetközi szakszervezeti tanácskozássra emlékezve megírja, hogy a fejlődő országok már akkor megtapasztalták, amit mi csak most kezdünk érezni a saját bőrünkön: a Világbank és a Valutaalap nem jótét lélek, s a kölcsönbe adott pénzhez nem csak a kamatot csapja hozzá, hanem a követeléseit is: beleszólási jogot még az adott ország árrendszerébe, sőt a vállalatok szervezeti fölépítésébe is.

Az új lap teret ad az úgynevezett másként gondolkodók nézeteinek is.

A rendszerváltás, bár akkor még nem így hívták, reform (= magyarul: átalakítás, de így sohasem írták le, mondták ki hivatalos emberek, hátha még megértenék a népek) fedőnéven kúszott be a mindennapokba meglehetősen fölháborodásokat okozva. Az Elismerés kell, nem alamizsna című írásban Aranyos László motorszerelő méltatlankodik a Németh Miklós-féle kormány intézkedései miatt, amelyek sújtották a törzsgárda jutalomban részesülőket.

„ Itt van például a brigádmozgalom. Megszüntették és megint központilag. Ehelyett nincs semmi. Az éves többlet munkákért ha kaptunk 1500 forintot, az is valami volt. A napokban társadalmi munkára gyűjtötték az embereket Győrökre. Most nem jelentkezett senki. Korábban ha ilyen jellegű megmozdulás volt, ment a brigád 75 százaléka. Itt a telepen nem lehet annyi embert találni, akikkel egy kisebb fajta melót el lehetne végeztetni. Ezt akarta a SzOT és a kormány? Ha beadunk egy dh-javaslatot, kapunk érte papíron 500 forintot. Ha elfogadják. Ennyiért nem érdemes törni a fejünket. Nagyobb jelentőségű újításért meg azért nem hajt az ember, mert az érte járó 5000 forintnak csak a felét kapja. Ha ezt még hozzá csapják a fizetéshez, átugrik az ember egy másik adósávba, s mindjárt megnő az adólevonás.”

Tizedes József művezető, szakszervezeti főbizalmi:

„Saját szememmel láttam, hogy a a ledolgozott évek után járó 3000 helyett kaptak 1600-1700 forint körüli pénzt. Ez nem a megbecsülés jele, még akkor sem, ha a jogszabály szerint történt az elszámolás. Miért nem kaphatjuk meg a 3000 forintot, hiszen egy életben csak egyszer van az embernek 30 éves munkaviszonya!

A másik a gázár emelés. Nagykanizsán és körzetében 40 százalékos áremelés várható. A vállalat csak 49 fillérrel járul hozzá. Ez a mai árakhoz képest szinte semmi. Van, aki 6000 forintért éjjel-nappal dolgozik. Manapság 6000 forint 1 hónapra annyit ér, mint...na nem mondom ki...”

Megjelent az első hirdetés is az újságban. Az egyik számban fekete alapú négyzetben fehér szöveg: *A fénynek a mása? Mennyiért?* a következő számban a válasz ugyanakkorában a fénymásolásról: *A/3 méretben 1 oldal 7,50 forint, mindkét oldalra 11,25. Az A/4-es méretű fénymásolat 1 oldalra 6,20, mindkét oldalra 10 forint.*

Azt természetesen mindenki jó néven vette, ugyancsak természetesen a zsebére gondolva, hogy május 31-ig a cég túlteljesítette kőolajtermelési tervét és pedig úgy, hogy kivétel nélkül valamennyi üzeme többlet adott. Erről először a vállalati műszaki vezetők június 6-i értekezletén esett szó Jármái Gábor olajmérnök előadásában. Némileg kellemetlenebb hír volt, hogy 8941 ezer köbméterrel viszont kevesebb lett a kitermelt földgáz.

A lap 20 szocialista brigád véleményét kérte ki arról, mit szól hozzá, hogy megszüntette a létezését a minisztertanács 31/1989(IV.15.)MT számú rendelete, amely hatályon kívül helyezte a szocialista munkaversenyről szóló 1054/1983(XII.20.)MT-SzOT-KISz KB együttes határozatát. Íme az őszinte válaszok Nagykanizsáról:

Belámi György állóeszköz-és gépraktár: A rendelettel egyetértünk, már korábban kellett volna kiadni.

Márkus József szállítás: A brigád tagjainak véleménye szerint szükség van a (szocialista)munkaversenyre.

Fazekas Ferenc fűrási ellátók: Egyetértünk vele.

Kautó László: Az Egyetértés brigád minden tagja egyetért az eddigi rendelet hatályon kívül helyezésével, de javasolja, hogy az erre a célra előirányozott pénzösszeg valamilyen ösztönző formában kerüljön az emberekhez.

Kricsfalussy János anyaggazdálkodási főosztályvezető: Teljes mértékben egyetértek a határozattal. A látszatsdolgok ideje lejárt.

Nemes László kútvizsgálati üzemegység: A rendelettel mindnyájan egyetértünk. Ami a régeből jó, őszinte, emberi, önkéntes volt, azt természetesen megtartjuk.

Bagladi Andrásné: A brigádunk már megelőzte a rendeletet. Az osztály 2 csoportja ugyanis külön osztály lett. A kettéválás után a brigád nem akarta folytatni az együttműködést. A brigádtagoknak ezt megelőzően az volta véleménye, hogy új dolgokat már nem tud mutatni.

Bognár Lajos szállítás: Egyetlen tollvonással megszüntetni még élő és sok helyütt jól működő mozgalmat ismét elhamarkodott döntés volt. Nálunk – akármilyen hihetetlen – jelentős szerepe volt a fiatalok közösségi nevelésében, egymás segítésében.

Molnár Árpád Nulla? című írásában azt fejtegette, melyek voltak a brigádmozgalomnak a munkásokat irtóztató mozzanatai, például a naplóírás, a színházjegyek beragasztgatása. Ma 30 év alatt felgyülemlett tapasztalatokat, a közösségekben rejlő erőt a föllendülés előtt álló időszakban kár volna veszni hagyni. A megszüntető rendelet nem tiltja a brigádmozgalom folytatását, csak éppen lenullázta, nem ösztönzi tovább. A vállalat ettől még megteheti. „Vállalatunk egyre több közössége dönt úgy, hogy megvizsgálja a munkaverseny fogyatékoságait és új megoldásokat keresve, például a vállalakozó brigádok szervezését, a közösségi életet erősítve a fürdővízzel együtt nem önti ki a gyereket is mint a kormány.

Közben Nagykanizsán is mozgolódtak a reformkommunisták, vagyis a pártnak azok a tagjai, akik elégedetlenek voltak a megcsökött irányítási módszerekkel. A június 4-én megrendezett városi juniálison a KfV-től megjelent Sipos József, Trombitás István, Haász György, Stáhl György, Kiss Kálmán. A helyi reformkör tagjainak a nevében Horváth Tamás köszöntötte az MDF és a Néppárt képviselőit. A Csongrád megyei reformköröktől érkezett Keserű Imre szerint forradalmi változásokra van szükség, sőt még dr. Vastagh Pál, a politikai bizottság tagja, Csongrád megyei első titkár is örömmel tapasztalta, hogy a pártrendezvények egy része ismét az utcán zajlik.

„Fontos volna, hogy az ellenvéleményt hangoztatók szavai mögött ne ellenséget lássanak. A társadalmi reformok előfeltétele a párt belső reformja.” – mondta, aztán megint merőben új dolog következett.

Addig mindig az a fölszólítás hangzott el a különböző ünnepeken, hogy *hallgassuk meg* a Himnuszt, amelyet ezúttal *elénekelték*.

A lovászi üzem főmérnöke Habuda László tájékoztatása szerint osztrák üzletember kereste föl őket azzal, hogy milyen együttműködést tudnának elképzelni közösen.

Már volt szó arról, hogy a koszhab időnként a tiszta folyó tetejére kerül, akár a zavaros húslevesnél. Nos, a vállalat vezérigazgatójához a kuskunsági Jendrassik brigád nevében mocskolódo, rágalmozó leveleket küldözget(tek) valaki(k). Nos, Jendrassikék közölték, ők nem olyan aljasok, hogy ha bármilyen mondandójuk akadna, akár a vezérigazgatóhoz is, ne állnának vele elő nyíltan, becsületesen.

Új vállalatirányítási-ellenőrzési elem lopakodott a köztudatba: a controlling. A vállalat ezt a Szervezetátalakítás és szervezeti formák című közérthetően megírt

könyv szerzőjével, Dobák Miklóssal közösen megszervezett eszmecszerén vitatta meg, s nem akárkivel, hanem a stuttgarti egyetem enyhén dunántúli kiejtéssel magyarul beszélő professzorával, dr. Horváth Péterrel. Az akkori értelmezés szerint a kontrolling, azaz ellenőrzési folyamat a meglévő számítógépek egységes rendszerré szervezését, szükség szerinti kibővítését igényli első lépcsőben, majd az így kapott adatok folyamatos elemzését, a vállalatirányításhoz rendelését. Ehhez létre kell hozni a vállalati kontrolling, vagyis ellenőrzéssel irányító-elemző szervezetet.

(Az új idők jele, hogy mintha visszatért volna a MAORT-korszak eleje, amikor még csak angol kifejezések léteztek: tubing, kézing, cameron stb. Szerencsére a zalai paraszlegényekből magyarul kiválóan tudó fúróssá, csőszerelővé, állomáskezelővé lett munkások bizonyára mérnöki segítséggel hattyúnyaknak, kitörésgátlónak, tolózárnak, béléscsőnek, termelőcsőnek, szerszámnak, forgatóasztalnak értelmezték az őket betanító jenkai fúrómesterek szókészletét. Az 1980-as évek végén a mérnökök idáig még nem jutottak el, s lett a felülvizsgálóból supervisor, az ellenőrzésből controlling, a csapatból, bizottságból, csoportból team.)

A szakszervezet egyetértésével már a kollektív szerződés részeként tanácsosi, főtanácsosi címet kaphattak az arra érdemesek, a kutatás-fejlesztésben, a közép- és hosszú idejű stratégiai tervek kidolgozásában megvalósításában, a versenyképesség fokozásában legkiválóbbakat pedig legföljebb 100 000, legkevesebb 50 000 forintos műszaki alkotói díjjal jutalmazza meg a vállalati legfelsőbb vezetőség.

A nagykanizsai városi tanács élére új elnök került Zsoldos Ferenc tanár személyében. A kialakult politikai helyzetről így beszélt:

„Az új választójogi törvény alapján mindenképpen a többpárt-rendszerre kell épülnie a tanácsnak, amelynek újjáválasztására a jövő év, vagyis 1990. tavaszán kerül sor. A tanácstagság tehát előreláthatóan több párt tagjaiból tevődik össze. Most léteznek azok a pártok, amelyeknek szerepük lesz a választásokon. Ilyen a demokrata fórum nagykanizsai szervezete, a független kisgazdapárt, a Magyar Néppárt városi csoportja. Hogy az MSzMP milyen arányban vesz részt, s ér el eredményt, nos ez bonyolult kérdés, mert az erkölcsi és politikai válság nagy hányadát a társadalom az MSzMP-re számlázza. Tehát kemény küzdelem várható.” Elmondta, hogy napi kapcsolatban áll az új politikai szerveződésekkel, amelyek – például az MDF és a kisgazdák – rendezvényein részt is vesz. Megállapodtak, hogy megküldik politikai szándékaikat, a tanács a munkatervét, sőt meghívja őket a testületi ülésekre.

Arra a kérdésre, hogy „ ezeken a rendezvényeken, megbeszéléseken kiderült, hogy kiket képviselnek ezek a pártok? Például a néppárt? Melyik népet? Milyen kisgazdák vannak a városban?”

Erre a válasz:

„Tény, hogy a kisgazdák működési területe jelenleg a kiskanizsai városrésze esik, de van a pártban munkás, vállalkozó, értelmiségi. Egyébként az utóbbiaknak van a legnagyobb szerepük az MDF-ben, de az MSzMP reformköreiben is.”

Közben menekült-áradat indult hazánkba Romániából, pedig Nicolae Ceausescu, a szomszéd ország legelső párt-és állami embere kijelentette, hogy a románok sehol a világon nem élhetnének jobban mint éppen szülőhazájukban. A 15 000 menekültből jutott a KfV-nek is: Orbán Annamária geológus, Benedek Károly fúrómérnök Egyed Rozália nevű, olajipari szakképzettségű feleségével, Olti Ferenc 39 éves hegesztő, Gilinger Nicola fúrási segédmunkás, aki Lickóvadamoson került fedél alá két kislányával, mert a felesége tovább szökött Ausztriába. Ugyanitt élt

Varga István kútkezelő a családjával, Czuczai István fúrás segéd munkás a gellénházi munkás-szállón kapott helyet, Balogh István megtakarított pénzén és vállalati kölcsönből Nován vásárolt magának házat.

A nagykanizsai városi tanácselnök részletezte a többpártrendszer időszerű megnyilvánulását. De mi legyen a vállalati kommunista párt szervezetekkel?

„Nehéz lesz megszervezni, ha más pártok is jönnek és tartják a markukat” – vélte Gyergyói János főfűrómester.

„Ez már nem az az MSzMP, amelyikbe én 1958-ban beléptem” – zsörtölődött a gellénházi esztergályos Lapat Dénes. – A melós most azért vár, mert azt látja, hogy az újonnan alakuló szervezetek, pártok tele vannak ügyvéddel, tanárral, miegyébbel. Kezet vár, segítő kezet. Ha az MSzMP most valóban munkáspárt akarna lenni, valóban csak a kezét kellene kinyújtania, s megnyerné a melósokat, meg a választást is. De ezért ki kellene járnunk közénk. Én, a párt tagja most kit képviselek: magunkat, a Pozsgayt, a másikat vagy a harmadikat?

Az emberek most nem egy elérhető célt látnak, hanem azt, hogy hatalmi harc folyik fönt a mi tagdíjunkon. Meg kell határozni egy célt, amiért érdemes lesz megnyerni a választást, s akkor mindenki ki is fog állni mellette” – így Kulbencz Ferenc mérnök, főosztályvezető.

Ne feledjük, hogy mindez a vállalati pártbizottság június 19-i ülésén hangzott el, ahol a párt szervezeti életének lehetséges folytatásáról fogalmaztak meg javaslatokat.

1. A területi elv figyelembe vételével a vállalati pártbizottság helyett összehangoló, de nem irányító, hanem egyeztető, véleményeket összegző és a vállalaton belül a párttagság érdekeit képviselő szervezet alakulna. Az üzemi pártbizottságokat közvetlenül a városi pártbizottságok irányítanák, az üzemekben is a vállalathoz hasonló összehangoló szervezeteket hoznának létre,
2. a vállalatnál működő pártalapszervezetek közvetlenül a lakóhelyi párt szervezet irányítása alá tartoznának,
3. a különböző üzemekbe bejáró párttagok az illetékes lakóterületi, községi alapszervezetekbe jelentkezhetnének át, ha akarnának, vagy létrehoznák a maguk olajbányász lakóterületi, községi alapszervezetét.

Ez annyit mondana, hogy a vállalattól kiszerveződne a pártélet, igaz, csak fokozatosan. Más szóval: megszűnne a fizetett és a főosztályvezetői besorolásnak megfelelő vállalati párttitkári, vele együtt a 2 politikai munkatársi és az adminisztrátori állás is – ennyi volt a KfV párthivatala, amely 860 párttag szervezését látta el.

A gellénházi főgyújtón dolgozó Bartusch Géza meg is kérdezte a lapban, hogy ha a létrejött más pártok is a tagdíjukból fizetett szervező alkalmazottakat akarnának a vállalathoz telepíteni, lehetséges volna-e ez. Azt mondja a szerkesztő által írt cikk után, hogy „Ön megkérdőjelezi, hogy ez a szervezet, az MSzMP, a befizetett tagdíjat mire fordítja. Talán ezt bízva rájuk ott „Fönt”. Nos, a szerkesztőnek éppen az volt az álláspontja, ami már korábban a gellénházi irodai alapszervezetben: maradjon a tagdíj nagyobbik része helyben az alapszervezet szabad fölhasználására. Amúgy pedig a kérdés már nem is volt kérdés, mert megszületett az országos döntés: a politika vonuljon ki a vállalat(ok)ból

Ezenközben a Világ gazdaság írásával is megismerkedhettek az Olajmunkás olvasói, akik így arról értesülhettek, hogy valamely rejtélyes oknál fogva folyamatosan nyomorodnak el a munkabérek, elveszítik a vásárlóerejüket, de a jövedelemadó nem. Erre bizonyosság, hogy az utóbbi 3 évben az adózott bérek 16

százalékkal emelkedtek, az árak ellenben 32,2-vel, ugyanakkor a személyi jövedelemadó nem is emelkedett, hanem egyenesen meglódult, s ez 62,8 százalékot tett ki!

A KfV folyamatos szervezeti átalakulása közben a termelés, és az adatok a számítógépes földolgozása zavartalanul, sőt: teljes lendülettel folyt a megegyezéssel eredménycélokkal folyó vezetés – a mev - módszerével.

A kérdés úgy hangzott: Ma főosztály. Holnap?

A kérdésre a beruházási főosztály vezetője, az olaj-és gépészmérnök Hencz László válaszolt, majd a beruházási osztályt vezető Fombhor József, az osztály rangú bányamérő szolgálatot irányító Ábrahám László, Lovonyák Károly tervezési, a Szovjetunióban végzett Pintér István előkészítési osztályvezető és a pénzügyi önálló csoport élén álló Szép Andrásné válaszolt.

A főosztály minden porcikája számítógéppel dolgozott, egyre többen, köztük Pintér István is, tanultak idegen – főképp angol – nyelven, hogy a külföldi irodalom tanulmányozásával folyamatosan meg tudják újítani a gépegyüttes képességeit. Elhangzott egy érdekes megfogalmazás is. Lovonyák Károly mérnök mondta: „Évente mintegy 10 millió forintot hozhatnánk tervezési díjban a vállalatnak, ha külső cégeként dolgoznánk.”

Hencz László azt részletezte, hogyan válik az egész főosztály minden tagja folyamatosan a beruházás teljes folyamatának részesévé a januártól működő pénzügyi ellenőrzési csoporttal közösen.

Mindezen körülmények pedig együttesen érlelték meg azt az elhatározást, hogy a vállalatnál – és az országban is ritkaság számba menően – a főosztály átalakuljon tervezési vállalkozói, azaz haszonelvű irodává vagy intézménnyé.

A jóváhagyásával kivégeztetett Nagy Imre 56-os miniszterelnök és mártírtársai – a frissen megalakult MSzMP Ideiglenes Intéző Bizottságának tagjai! – újratemetési ünnepsége után bő 2 héttel július 6-án elhunyt Kádár János, az MSzMP negyedszázadon át volt első embere, (aki a német náci és a magyar nyilas uralom alóli fölszabadulás után a gazdasági „szentháromság”, azaz a legfőbb döntéshozó testület, a gazdasági főtanács állandó tagja volt Rákosi Mátyás mellett,) és akit 1989. július 14-i temetésekor tízezrek kísérték utolsó útjára. Kétszer járt a zalai olajiparban: 1961.június 17-én Lovásziban és 1971.november 18-án a gépgyári műhelyekben és a fűrészi irodaházban.

Úgy is mondhatnók, hogy két, valóban történelmi jelentőségű esemény zajlott le. Az egyik Zalaegerszegen a Ságvári Endre Gimnázium tornatermében július 29-én egész nap, tartott július 30-án hajnali 5 óráig és országos jelentőségűvé vált. A másik megváltoztatta a vállalati szerkezetet a KfV-nél – és olajipari például szolgált.

Kezdjük az elsővel.

Olyan időben ült össze a zalai pártértekezlet,

- amikor Kiss Gy. Csaba országos elnökségi tag bejelentette, hogy október 20-22-én országos gyűlést tart a Magyar Demokrata Fórum,

- amikor a Hazafias Népfront megyei, zalaegerszegi városi elnöksége, az MSzMP zalaegerszegi városi végrehajtó bizottsága, a Zalaegerszegi Ifjúsági Társulás a zalai 2-es számú országgyűlési választókerület képviselőjének jelölte az MSzMP reformkörének egyik helyi motorját, a Zalai Hírlap víz-és gázvezeték szerelőként szakközépiskolát végzett főszerkesztő helyettesét, a salomvári Cigányhegyről elszármazott Gyórfy Istvánt (akit 2008-ban már 6 dunántúli megyei napilap központi főszerkesztőjévé és online-tartalom felelősévé nevezett ki a Westdeutsche

Allgemeine Zeitung, és a Zalai Hírlapot is magában foglaló Pannon Lapok Társaságának közös tulajdonosa),

-amikor június 16-án, a nemzeti gyász és megemlékezés napján az MSZMP Központi Bizottságának tagjai: dr. Szűrös Mátyás, dr. Medgyessy Péter, Németh Miklós és dr. Pozsgay Imre állt díszőrséget Nagy Imre 1956-os mártír miniszterelnök és ugyancsak törvénytelenül kivégzett harcostársai újratemetésekor a jelképes koporsó mellett a budapesti Hősök terén megrendezett gyász-ünnepségen,

- amikor a Zalaegerszegi Ellenzéki Kerekasztal (MDF, SzDSz, MSzDP, Fidesz) a megyei tanács kezelésébe követeli az MSZMP megyei bizottságának lapját, a Zalai Hírlapot, már csak a közelgő választások, az esélyegyenlőség miatt is. Dr. Karvalits Ferenc, az MSZMP megyei első titkára azzal vágott vissza, hogy a lap kezdettől, azaz 1950-től a párt tulajdona, fönntartását bevételeiből mindig maga látta el, egyetlen állami fillér nélkül. Viszont, minthogy a lakosság kiszolgálója, a szerkesztőség kész kapcsolat fölvetelére az új politikai szerveződésekkel. Érdekes előrelépésnek tekinthető a lapban megjelent nyílt levelének utolsó bekezdése: „A részletek megbeszélésére egyébként a Zalai Hírlap Szerkesztősége és a megyei ellenzéki kerekasztal képviselői az illetékesek,

- amikor a Zalai Hírlap szerkesztőség közössége egyhangúlag *főszerkesztőjévé jelöli a megyei párt végrehajtóbizottság előtt* a lap 30 éve munkatársát, pártalapszervezeti titkárát, a csonkahegyháti parasztgyerek Kovács Ferencet.

Nos, ilyen politikai közhangulatban ült össze július 29-én reggel és énekelte el zárásként az Internacionálét július 30-án kakaskukorékoláskor, azaz hajnali 5 órakor a zalai kommunisták képviselőinek megyei értekezlete a zalaegerszegi Ságvári Endréről elnevezett középiskola tornatermében. Ezen küldöttként részt vett a lap régi külső munkatársa, a gépgyári esztergályos, akkor már meős Varga József és még csak nem is meghívottként, csupán egyszerű érdeklődőként a szerkesztő.

Már az is szembetűnő volt, hogy bár korábban két-három sorban kivételes küldöttekkel jól megrakott elnökségi asztallal néztek szembe a különböző társadalmi gyűlések-ülések-értekezletek-konferenciák résztvevői, ezúttal három embert láttakott: dr. Karvalits Ferencet – a Zalaszentmihályról származó, sokáig ott tanító - megyei első titkárt, Trombitás István vezérigazgató levezető elnököt és Fejti Györgyöt, a párt központi bizottságának titkárát.

Az eseményről szóló riport a következő címen jelent meg az Olajmunkás augusztus 15-i számának 2. egész oldalán: Teljes politikai őrségváltás Zalában. (Pár nappal később külön füzetet adott közre a Kossuth Kiadó 4 piros fölkiáltó jellel: Ébresztő, elvtársak! Avagy a zalai modell).Az olvasók megtudhatták, hogy a 771 alapszervezetet képviselő küldöttből 662 megjelent, őket egészítette ki a megyei pártbizottság 41 tagja. Az értekezlet a megyei reformkörök 1989.július 15-i találkozásán kidolgozott, a Zalai Hírlapban közölt és minden küldöttnek Milyen pártot akarunk? címmel megküldött tervezet alapján tanácskozott.

Négy változat került a küldöttek elé: az első 2 a szokványos párttestületes, az utolsó 2 már a megújulást jobban előmozdító megoldást javasolt: 3 tagú elnökséggel az élén működő választmányt, amelynek napi ügyeit az 5 tagú szervező iroda intézi, élén az első titkárral és a titkárral.

A nagykanizsai Stáhl György arról beszélt, hogy „annak a népnek, amelynek a nyakába vágtak 20 milliárd dolláros adósságot, elemi joga van az elszámoltatásra. A tulajdonos megtestesítésére üzemi munkástanácsok szervezését javasolta. A bázakerettyei Czupi Gyula szerint meg kell szabadulni a sztálini modelltől és el kell törölni a korkedvezményes nyugdíjazás intézményét, mert nálunk nem

bányászokról van szó. Javasolta: a párt kizárólag a saját eszközeiből tartsa fenn magát. A tudósítás szerint adós maradt a pártélet és a jövőszándék bemutatásával. Ahogyan a lovászi Tóth Szilárd is ajánlotta a pártokmányba a környezetvédelem fontosságát, de arról nem beszélt, azt hogyan valósítják meg ők a munkahelyén.

Márpedig – szöveg a tudósítás – a saját fejjel gondolkozás a jövő, mert az elfogadott megyei cselekvési terv csak ajánlás, de nem kötelező az alsóbb pártszervekre.

Újdonság volt, hogy minden küldött 5 percet kapott a szólásra, s ha túl lépte, letapsolták a többiek.

Ahogyan a tudósítás mondta, kakasébredésre megszületett a 151 tagú megyei választmány, élén az nagykanizsai, országos hírv reformkommunista-kör megalapítójával, dr. Vári László ügyvéddel. Az 5 tagú megyei szervező iroda első titkára dr. Balogh Miklós lett.

Ő azzal vált híressé, hogy a szónoki emelvényről rámutatott az első sorban ülő egykori, már nyugdíjas megyei első titkára, negyedszázadon át Zala korlátlan urára: „Számoltassuk el XIX. Kádár Jánost, azaz Varga Gyulát, mit tett az elmúlt években. Érdemeit csak úgy tudjuk elismerni, ha tisztázzuk, hogy mit, hogyan tett. Hiányolom, hogy ez nem szerepelt a Karvalits elvtárs beszédében. Mi a reformkörökben nyíltan és nem a kártyaszobákban, nem fehér asztal mellett és nem ökörköri bulikon vitatjuk meg a dolgainkat.” – mondta. Ugyanő fordult Fejti Györgyhöz: beszéljen róla, mikor tudunk meg már valamit az 1957-1962 közötti koncepciók pörökről.

Válaszként csak annyit tudtak meg a küldöttek, hogy Pozsgay Imre vezetésével már vizsgálja egy bizottság. Varga Gyulától pedig semmit, mert válasz helyett fölkel és átballagott a szomszédos halász-vadász csárdába.

Különben pedig a régi megyei pártvezetők egymás után járultak a mikrofonhoz dr. Karvalits Ferenc után, s bejelentették, hogy nem tudnak azonosulni az új megyei pártstruktúrával, tehát lemondanak.

„Ezzel Zalában megszűnt egy 40 éve – mindenek fölött – létező pártstruktúra. Mégpedig a reformkörök teljes győzelmével. Az olajiparból a választmányba került Trombitás István és Stáhl György főmunkatárs.” – írta az Olajmunkás.

A párttervezlet a Ságvári Gimnázium küldötte, Nagy Katalin javaslatára 1 perces néma főhajtással adóztak Nagy Imre és Kádár János emlékének...

Varga József írása természetesen helyet kapott a párttervezletről tudósító oldalon.

„ A napi politikai életben egyre gyakrabban hangzik el, hogy a párt vonuljon ki az üzemekből, az irodákból, ki a lakótelepekre. Kivonulni a jól fizető karosszékéből, feladni a hatalmat, a hatalmaskodást, az üzengető munkastílust?

A párttagok ott, ahol élnek, megszervezhetik magukat, s meg is teremthetik a működési feltételeket, azaz a tagdíjat. A kasszában maradó pénzt tetszés szerint kamatoztathatják, megforgathatják, sőt a profitjából támogatni tudják a nekik tetsző képviselőt. Hogy ennek a gazdasági, gazdálkodói alapon működő pártnak mi lesz a neve – kommunista, munkás vagy szocialista? – teljesen lényegtelen. A lényeg az, hogy a benne résztvevők a sajátjukénak vallhassák.”

Nos, az új pártválasztmány jelesei, a szervező iroda tagjai augusztus 1-jén már bemutatkoztak Nagykanizsán. Erről a lap belső munkatársa, korábban a Zalai Hírlap, majd a KFV fényképésze, Bakony Erzsébet számolt be.

Itt Göndör István, a Kögáz osztályvezető mérnöke – 2008-ban az utódpárt MSZP országgyűlési képviselő csoportjának vezető helyettese, - akit akkor az egyik megyei vezetőnek jelöltek, de nem fogadta el. Nos ezen a kanizsai találkozón arról beszélt, hogy a párttagság fölismerése és helyes döntése nélkül nem jöhetett

volna létre az országos visszhangot kiváltó és példaadó fordulat. „Azt valljuk, hogy a politikát nem főállásban kell űzni, hanem szabadidőben.” – mondta. Akkor.

Nos, mintha ez a szándék alaposan megbicsaklott volna: már a rendszerváltás első pillanatától a rengeteg pártképződmény mind a markát tartotta – és tartja jelenleg is – az adófizetők pénzéért, amelyből jól meg akar - és tud is – élni.

Vadhajtás bújt ki az MSzMP fája alatt: az augusztus 2-i központi lapok hírül adták, hogy Nyers Rezső pártelnök szerint „ a Zala megyében kialakult helyzetet az MSzMP természetesen nem tekinti a jövő kívánatos szerkezeti konstrukciójának.” Nos, a szerkesztő némi képzavarral mondva - azonnal vitriolba mártotta az írógépét, s ezt írta:

„Most az a kérdés, Nyers Rezső hogyan érti: csak ő az MSzMP vagy netán Zala megye párttagsága is, amely nem csak szónokol az újról, hanem meg is lépi azt? Árulkodó mondat volt: még mindig él a régi gondolkodásmód, miszerint van a tagság és van az MSzMP. Vagyis a vezető(k).”

Két érdekes mozzanat az akkori reformkörös-kerekasztalos időkből.

1. A Zalai Hírlap szerkesztősége a strand eredetileg kezdeti, de akkor már hátsó bejáratával szembeni szürke, 1 emeletes épületben működött, az Ady utca 62-ben. Nos, az egyik késő délután hatalmas zajra, dobpergésre riadtak föl a munkatársak, s arra, hogy a strand és az utca közötti füves térségen láng lobban: ellenzékiek – főként fideszesek – gyújtották meg a Zalai Hírlapot, amely azóta sem lett az övék; nyugatnémet tulajdonba került, s maradt a mai napig. Tárgyalást követeltek a tulajdonjog átadásáról, s pár tüntetőt be is engedett magához Kovács Ferenc főszerkesztő, majd pár perc múlva útjukra is bocsátotta őket.

2. Hamarosan tanácskozás zajlott le a nem rég még megyei pártbizottság épületének előterében ellenzékiek és a megyei pártválasztmány között. Akkor már fenyegetve érezték magukat az újságírók, akiket Mihovics József a Zalai Hírlaptól és Ferencz Győző, az Olajmunkás felelős szerkesztője, a Kanizsa Dél-zalai hetilap tervező szerkesztője képviselt.

Balogh Miklósék azt fejtegették, hogy szükségük van a Zalai Hírlap által megtermelt 1 millió forint körüli pénzre.

„Ennek fejében milyen védelemre számíthatunk?” – kérdezte az olajos szerkesztő.

„Erre nekünk nincs erőnk.” – hangzott az őszinte felelet.

„Abból a pénzből akkor majd mi megvédjük magunkat.” – kapta a választ a pártválasztmány.

Erre nem volt szükség, a megyei lapok villámgyorsan átkerültek többnyire nyugatnémet (Axel Springer, WAZ) tulajdonba.

Ennyit az új pártstruktúráról.

A sorsfordító pártértekezletről tudósító lap a teljes első oldalán a legutóbbi igazgatói tanács-ülésem a vállalat működés-és szervezetfejlesztéséről megszületett döntést adja közre teljes részletességgel.

A tanulmánynak is beillő előterjesztés a vállalat jövőjéről két változatot tartalmazott:

1. vagy a mindenkori bányászati feladatokra irányítja a figyelmét, s ez várhatóan fokozatos elbocsátásokhoz vezet,
2. vagy a munkaszervezeteit kényszerhelyzetbe hozva arra ösztönzi őket, hogy tárják föl gazdálkodási tartalékaikat, a fölszabaduló emberek munkaerejének, tudásának hasznosítására pedig kezdjenek új tevékenységekbe, eredményes piacutatás utáni vállalkozásokba.

Nos, a vállalat legfelső döntés előkészítő testülete ezt a második ajánlást fogadta el a KfV jövőjének, s ezzel megtörtént a gondolkozási váltoállítás. Így – ha szenvedve is, de – talpon maradunk.

Természetes, hogy Hencz László az általa vezetett beruházási szervezet tapasztalataira alapozva kft-k szervezését ajánlotta. Diós János megjegyzéséből arra lehetett következtetni, hogy nem mindegyik vezető fogadta hozsannázva az új szerkezet, - és szervezet átalakítási intézkedéseket. Ezt mondta: eddig kevés figyelmet fordítottunk vezetőik és a szervezetek ellenállásának leküzdésére.

Nos éppen ebből a célból is alakult meg egy munkabizottság, hogy akár a saját gondolatainak korszerűsítésével is kidolgozza a többiek előre lépésének módjait: dr. Kupó Gyula közgazdász, Haász György és Szládovics Dezső fűrómérnök, Horváth József pénz-és munkaügyi szakember, Gerecs László üzemegység vezetői, Bruckner Lajos üzemvezetői tapasztalatokkal fölvertezt olajmérnök.

Az augusztus 9-i igazgatói tanácsülésen hozott határozat szerint a vállalat vezetősége pályázatot hirdetett fejlesztési igazgató helyettesi, valamint személyzeti és szociális igazgató helyettesi beosztásra.

Időközben izzani kezdett az országgyűlési képviselőválasztási kampány légköre. Zalaegerszegen az ellenzéki választási pártszövetség Dísz-téren megtartott gyűlésén a fideszes Németh Zsolt beszélt a választási ellenfél MSzMP-ről, amelynek jelöltje Gyórfy István ezt hallotta:

„ Bele kell őket döngölni az agyagba. Úgy kell velük végezni mint amilyen egy fájdalmas műtét. A pártot meg kell szüntetni, az ellenzéki szervezetekbe pedig be kell lépni, s ezzel máris demokratikussá tesszük őket.”

Az egykor Zalaegerszegen katonáskodó Orbán Viktor Fidesz-elnök eleve úgy gondolta, hogy a választások nem lesznek tisztességesek, s ennek ott helyben hangot is adott.

Ennek az új hangnak hallatán a fizetett forradalmárok: a megyei pártbizottság nem régen még titkára dr. Csokona Sándor és az egykori városi első titkár Pukánszky Ferenc csöndben eloldalgott a térről.

A szerkesztőből ennek a „harcos” magatartásnak láttán ugyancsak szép csöndben kilépett a párt, amelynek pedig önkéntes és meggyőződéses tagja volt...

A Ganz Szerelvény és Gépgyártó Vállalat zalaegerszegi üzemének összevont taggyűlése viszont nem volt rest és a Zalai Hírlapban bátran így vágott vissza Németh Zsoltnak:

„ Ezt a gyalázkodást, gyűlölködést nem hagyhatjuk válasz nélkül. Meg kell kérdeznünk, hogy kit akar agyagba döngölni a választáson: az esztergályost, a lakatost, a mérnököt vagy netán egy kovácsot? Kijelentései politikai éretlenségre és felelőtlenségre vallanak. A Fiala Demokraták Szövetségének még sokat kell tapasztalnia, hogy felnőtt módon, az országért érzett valódi felelősséggel politizáljon.”

Talán érdekes adalék az akkori kor ellentmondásaihoz(?), vagy inkább természetes folyamataihoz(?), hogy Egerszeg címmel önerejéből megjelent egy csütörtöki hetilap Pánczelné Vadas Zsuzsa, korábban a ruhagyári üzemi lap felelős szerkesztőjének, a ruhagyári pártbizottság tagjának a szerkesztésében(2009-ben ünnepelte ennek 20.évfordulóját). Kiadta az Egerszeg Kiadói Kft és az a Kovács Flórián művelődésház-igazgató volt a kiadója, akit az MSzMP országos értekezlete május 22-én megválasztott a központi ellenőrző bizottságba. Tehát már ezt az újságot sem a Zala Megyei Lapkiadó Vállalat gondozta.

Ezenközben Trombitás István Megváltozás közben címmel adta közre háromnegyed újságdalton a gondolatait, amelyek foglalkoztatták az április 15-i számban közölt beszélgetés és a június 28-i igazgatói tanácsülés óta.

„A vállalat vezetősége felelősnek érzi magát, hogy berendezkedjen a jövő feladatainak megoldására, az eredményes működésre, a fennmaradásra. Más megoldás pedig nincs, mert állami támogatásra nem számíthatunk.

Igazgatói tanácsülésünkön az új szervezeti felépítés főbb elveit elfogadtuk. Az előkészítő munkát folytatni kell. Így válhat lehetővé a bevezetés 1990. január 1-jei indítása.”

Részletezte az írásban a divíziók, vagyis az önelszámoló szervezeti egységek szerepét a vállalat egészében és egymás közti kapcsolatukban. A központi szervezetekből is folyamatosan egy-egy divízió része lesz, tehát részint a területi – a vízszintes, részint a függőleges, az ágazati szervezés jellemzi majd a vállalatot. Mindeme folyamatok egybefogására és vezénylésére létrehozzák az eddigi döntés előkészítő szerepéből kilépő döntési jogú igazgatói tanácsot a 6 legfelső vállalati vezetőből és a legfontosabb területek – fűrés, termelés, üzemfenntartás – első számú irányítóiból.

A vállalat vezetői nagy valószínűséggel jó úton járhattak a korszerűsítésben, mert a Clausthali Műszaki Egyetem hallgatói csoportjának, köztük jordán, török, norvég hallgatók véleményét bázakerettyei és nagykanizsai látogatásuk – az Nlt-3-ban Bíró Károly mérnök német nyelvű tájékoztatója - után így foglalta össze dr. Günther Pusch professzor:

„Nagyon jól felszerelt, korszerű üzemet láttunk, amely Nyugaton is megállná a helyét. Különösen érdekes számunkra, hogy a rendelkezésre álló olajtermelést szinte meg tudják sokszorozni a különböző másodlagos módszerek alkalmazásával.

A lovászi legények alighanem boldogan vették a már hagyományosan náluk szakmai gyakorlatozó zalaegerszegi és nagykanizsai szakközépiskolai diákokat, hiszen köztük számos lány is beletanult a Drehálásba. Főőr Mária és Kovács Mónika például Rajnai Károly oktató szerint akár náluk is maradhatna: nem csak szépek, de ügyesek is.

Jánosi Ferenc fiatal állomáskezelő is egyre gyakorlottabb tudósítónak vált. Az ő tollából jelent meg Fata Károly főmester emlékezése életpályájára. Például arra, amiről így beszélt:

„Éppen a csörnyeföldi hegyen fúrtunk 1950-ben, amikor a lakásomra érkezve ÁVH-sok fogadtak azzal, hogy csomagoljak és megyek velük Lentibe. Akkor még nem tudtuk, hová visznek. Vagonokba tuszkoltak bennünket és Tiszafüred-Kócspuszta állomáson kötöttünk ki. A mai napig sem jöttünk rá, miért telepítettek ki minket. Az ottani körülményeket elmondani nem lehet. Nem emberhez méltó körülmények között éltünk ott. Három év múlva jöhettünk haza. Mindössze ennyit mondtak:

‘Kérem, önökkel sajnálatos tévedés történt. Hazamehetnek.’

Ennek ellenére mégsem utazhattuk Lovásziba, egy ideig Zalaegerszegen laktunk. De minem is mentünk volna haza, időközben mindenünket széthordták. Rövid időn belül visszavettek az államosított olajiparba. Először Szigetvárra, majd Babócsára kerültem dolgozni. Sokat köszönhetek Ferenczy mérnöknek, aki beilleszkedésemben, illetve szakmai továbbképzésemben segített.”

Az olajbányászatot mégis csak nagyra tartotta az ország vezetősége, hiszen maga Czipper Gyula miniszterhelyettes is elautókozott Kiskunhalasra, hogy részt vegyen a KfV bányásznapjainak ünnepségén és átadja a Kiváló Bányász kitüntető jelvényt és

oklevelet a kiskunsági Apró János csőszszerelő csoportvezetőnek, Lőczy György nagykanizsai gépkocsivezetőnek, Szabó Ferenc a kiskunmajsai főfűrómesternek és a gellénházi üzemi főmérnök Magyar Dániel olajmérnöknek a Kiskunhalasi Általános Művelődési Központban.

A miniszterhelyettes örömmel hangsúlyozta, hogy a megelőző 10 évben 1 millió háztartásban gyulladt föl a gázláng a lábosok alatt és a sütőkben, s a folyamat nem állt meg. Ezért is van jövője a hazai szénhidrogén iparnak, de nem csak ezért. „Jelenleg a hazai kőolajtermelés évi 1,8 millió tonna, földgázból az idén 6,1 milliárd köbméter kerül a felszínre. Rögtön hozzáteszem, ha a versenyképességről, a gazdaságosságról beszélünk, tudjuk, hogy ma a világpiaci ár egyharmadáért bányásszák ki önök a kőolajat és a földgázt. Ez évi több tízmilliárdos kiadástól menti meg az országot, mert nem kell 15-17 dollárt fizetnünk az olaj barrelijéért.” Biztatott a gazdaságosabb kutatásra, s bejelentette, hogy Zsanán föld alatti földgáztároló létesül.

„A gázellátás egyensúlya ez nélkül nem tartható fenn. Meleg nyári napokon az ország napi 20, a hideg télben 60 millió köbméter földgázt használ föl.”

Elismerően szólt a kiskunsági gáztermelőkről, akik az 1985-ös kemény télben is derekasan helytálltak. Míg másutt be sem mentek dolgozni, ők folyamatosan üzemeltették a berendezéseket, eszközöket.

„Persze, szívesen hallottunk volna arról, hogy a kormányzat milyen mértékben akarja mérsékelni a mohó elvonást, amely forráshiányt okoz, s így nagy nehézségekbe ütközik éppen e beruházások növelése, amelyről pedig Czipped Gyula mint mulhatatlanul szükségről beszélt.” – fejezte be ünnepi tudósítását a szerkesztő.

Minthogy már megismerkedtünk a stuttgarti professzor dr. Peter Horvath-tal, további dicséretére mondva megszervezte, hogy a KfV küldöttsége – Barta Ede közgazdász gazdasági vezérigazgató helyettes, Meleg Lászlóné főosztályvezető, Horváth József főosztályvezető és dr. Kupó Gyula vállalatfejlesztési főmérnök fölkereshessen néhány nagyüzemet: a Shell, a Hewlett-Packard, a Klosterfrau és az Akzo látta vendégül a küldöttséget, amely főként az üzemek és a vállalati irányító-szervező központ kapcsolatáról gyűjtött hasznosítható tapasztalatokat. A vezérelv ott is és Nagykanizsán is: a vállalat egyben tartása.

Ad Endrét idézve, de kissé átírva: új szelek nyögették a kerettyei fákat is. A főépítés-vezetőség 117 dolgozója írta alá azt a levelet, amelyben „kéri a vállalati szakszervezeti bizottságot, hogy az Olajmunkásban adják közre a vezetők béréit illetve prémiumát.” Ez a levelet előzőleg megtárgyalta a vállalati szakszervezeti bizottság. Az ott elhangzott vélemények kerültek a lapba.

Szalai Géza vszb-titkár: - A szakszervezeti hálózaton adjunk tájékoztatást az alapszabályokról, a prémium és a jutalom mértékéről.

Ferencz Mihály főosztályvezető: - A személyekre szóló béreket szolgálati titokként kell kezelni, ezt szabályzatok írják elő. A bizalmasnak joga van, hogy a bérekbe betekinthesse. Az arányokra vonatkozó adatokat ki lehet adni.

Szabó Ferenc főmester: - Azt kell szem előtt tartani, hogy amit kérnek előbbre viszi-e a vállalatot.

Dr. Czizmadia János: - Komolyan kell venni a petíciót, meg kell nézni ennek jogi és politikai oldalát. Több szakszervezeti alapszervi titkár is említette, hogy a dolgozók sokallják a vezetők béréit. Tisztességes, pontos tájékoztatást kell adni az Olajmunkásban, nem kell megriadni a számoktól.

Trombitás István: - Ha meg tudja azt magyarázni valaki, hogy abból mi lesz a vállalat haszna, a dolgozói hangulatot mennyire javítja, ha kiadjuk a fizetéseket,

akkor adjuk meg, de nekem nincs jogom, hogy kiadjam valakinek a bérét. Aki sokat dolgozik, az keressen is többet, aki kevesebbet tesz, az kapjon kevesebbet. Ha a vezető nem dolgozik rendesen, azt jelezzék a dolgozók. Nem szeretném, ha ami vállalatunk is elfajulna. Ha meg az a gond, hogy a fizikai dolgozók bére nagyon el van maradva, akkor tűzzük napirendre a bérarányok alakulását.

Barta Endre:- Mi el vagyunk maradva a többi vállalattól. Ezt bizonyítja a BDSz OKGT trösztbizottsági ülésének anyaga is, s ezt javaslom kiadni.

A szerkesztő csak annyi fűzött hozzá, hogy egyetlen bérintézkedés sem zajlik le a szakszervezeti bizalmi tudta, egyetértése nélkül vagy éppen tiltakozásának ellenére.

Az igazgatói tanács kibővített ülésén a stuttgarti tanulmányúton kívül a vállalati szervezet-és működésfejlesztésről is tárgyaltak a résztvevők és elfogadták az üzem (divízió) vezetők kinevezését. Illés Miklós például a fűrási üzem vezetője lett – saját szándéka szerint.

Akkoriban még divatban volt, ami e sorok írásakor elképzelhetetlen: a lovászi Bedő János tűzikovács – aki maszeknál tanulta ki a szakmát – megkapta a Kiváló Munkáért miniszteri oklevelet kitüntető jelvényt, Jánosi Ferenc pedig bemutatta az újságban.

Egyre több szó esett a kölcsönös tájékoztatásról. A munkaversenyről annakidején meghozott, azt most megszüntető minisztertanácsi rendelet megjelenése után a vállalati szakszervezeti bizottság mind a 182 szocialista brigádot megkérdezte kérdőívvel, hogy folytatja-e a közösségi életet. Nos, akik annyira követelték a tájékoztatást, a fülük botját sem mozdították: mindössze 83 kérdőív érkezett vissza, s ezek 69,8 százaléka nemleges választ adott. A vszb úgy döntött, hogy ha ezek a brigádok átalakulnak gazdasági társasággá, akár több is egymással összefogva, vagy újak alakulnak, tessék, tegyék meg. Ellátásuk munkával, arra a szerződéskötés, a díjazás a munkahelyi vezetők dolga.

Az OMBKE vállalati szervezetének titkára a gépész és környezetvédelmi szakmérnök Dallos Ferencné Éva asszony - az Olajmunkás kiváló szakmai külső munkatársa – arról számolt be az olvasóknak, hogyan ünnepelték meg szakmai beszélgetéssel, üzemlátogatással a kiskunsági mező termelésbe állításának negyedszázados évfordulóját augusztus 7-8-án a helyi mérnökök és a Vízkutató és Fúró Vállalat képviselői a nagylengyeli mező föltárásában kiváló Csath Béla mérnök vezetésével.

A KfV küldöttsége viszont a szomszédos – mármint a lovászi-újfalusi mezővel szomszédos – lendvai finomítóba látogatott el Zsoldos Ferenc nagykanizsai városi tanácselnökkel együtt. Leiner Rudolf ottani tanácselnök és helyettese, Györkös István örömmel nyugtázta, hogy már nem csak a sportolók, hanem a vállalatok is egymásra találtak a közigazgatási vezetőkkel együtt.

A szeptember 21-i igazgatói tanácsülésen véglegesen kialakították az üzemi – divizionális - hálózatot: 16 üzemből és irodából állt a vállalati szervezet. Megkapta a kinevezését a központi és üzemi szervezetek által javasolt 12 műszaki főtanácsosból és 8 tanácsosból a vállalati bíráló bizottság döntése alapján 2 főtanácsos 5500 forint havi pótlékkal dr. Bíró Zoltán olajmérnök kőolajtechnológiai osztályvezető és dr. Megyeri Mihály olajmérnök nagykanizsai kútvizsgálati

üzemegység vezető 12 hónapon át. A műszaki tanácsosi címmel 3000 forint pótlék járt, ugyancsak 1 évig.

Nem rég még arról szólt a panasz, hogy bérezésben rosszabbak a KfV-sek. Pataky Zoltán munkaügyi főosztályvezető egy friss fölmérésre alapozva arról tájékoztatta a vállalati szakszervezeti bizalmiak testületét, hogy jobbak vagyunk az ágazati és a trösztön kívüli átlagnál is.

A bányászatban a fizikaiak évente 109 296, a szellemiek 146 808 forintot vihetnek haza az adózás után a 156 468 illetve 222 532 forintból. A KfV-nél ez tisztán számolva 112 332 és 139 560 forint.

A nagykanizsai üzemből Rezsőfi Antal szellemes szójátékkal arra biztatta bizalmi társait, hogy ha a bérezésről szavaznak, nézzék meg ki a hasznot **h**ozó és ki a csak a hasznot **h**úzó.

Megjelent A Munka Törvénykönyvének legújabb módosítása, vagyis az MTV 1989.V tv., amely egységes keretbe foglalta a munkahelyi demokrácia szabályait: a dolgozói közösségek véleményezési, egyetértési jogát, de nem érintette a szakszervezeti jogokat, amelyek változatlanul maradtak.

Vajon hogyan fest a valóságban, a hétköznapokban az, ami addig csak az igazgatói tanács határozatában, azaz papíron állt? Az újság címe elárulta a lényegét: Társszerzőségben az üzemekkel. Erről beszélt három vezető beosztású mérnök: Kiss Gábor, Udvardi Géza, Paczuk László. Érdekes gondolatokat mondtak el az üzemek és a központi szervezetek közötti együttműködésről, egyszersmind piaci viszonyokról.

Például mezők, berendezések esetleges leállításának pénzügyi kihatásairól.

Tény, hogy mezőleállítás után költség szabadul föl, ám az amortizációs költségek és a járulékok megmaradnak a vállalatnál, csak más, még működő mezőkre terhelődnek rá, rontva ezek gazdaságosságát – fejtegették. - Ha a termelés kiesik, abból nem lesz soha benzin, de nő a tonnánkénti önköltség. A döglött macska nem fog egeret.

Mondjuk, leállítunk egy kútjavító berendezést a négyből – példálózott Udvardi Géza, a kőolaj-és földgáztermelési mérnöki iroda vezetője, - de a nem dolgozó negyedik költsége éppúgy terheli az adott területet, csak áttételesen.

Ki viseli a költséget? A termelés, a végtermék, amelynek előállítására irányul az alaptevékenység.

Szó esett létszámról. Arról, hogy a statisztika darabra mér és nem látja az észbeli különbséget, a tehetséget, az adottságot. Szerintük ezért kell figyelni a folyamatokat nem csak a (tessék figyelni: új szó!) költséggazda szemével, hanem azt is el kellene találni, hogy kinek a rátermettségét, esetleges szakképzettségét lehetne még másutt is hasznosítani. A Shellnél az USA_ban ugyanaz a személy a kezelő és a karbantartó is. Az emberek feladata hat-héthetente változik körforgás-szerűen. Ezért van egynek-egynek többféle képesítése is. Miért ne lehetne ezt kialakítani a KfV-nél is?

A válasz egymást kiegészítve érkezik Udvardi Gézától és helyettesétől a műszaki tanácsos Paczuk Lászlótól:

„A helyi kezdeményező készségnek, a helyi összérdekek érvényre jutásának nagy szerepet szánok. Legyen gazdája minden területnek, aki a helyi feladatoknak megfelelően tud intézkedni teljes hatáskörrel és felelősséggel is. Ehhez kell az egyenes gerinc, amit a magas képzettség támaszt meg.”

Az ilyen helyi kezdeményezésre, gyors helyzetfölismerésre és egyéni felelősség vállalásra jó példa volt a nagykanizsai alsó fúrású telepen már 1983-ban létrehozott gépjármű műszaki vizsgáló és vizsgáztató műhely. A Zala Megyei Közlekedési Felügyelet folyamatosan ellenőrizte az ott folyó munkát, amelyet Simán Gyula tmk-fővizsgáló és Tóth Gyula művezető szervezésében végeztek egyre korszerűbb műszerekkel. Elismerésük és ismertségük mércéje: a fél város oda járt a kocsiját vizsgáztatni, beleértve a testvérvállalatok szállítási részlegeit is.

November 25-én és 26-án tartotta meg soros kongresszusát a Bányai Dolgozók Szakszervezete. Akkorontájt itt-ott megkezdődött az urazás és csökkenőben volt az elvtársazás. Nos, a testvér-szakszervezeti világszövetség főtitkára, a francia Alain Simon következetesen elvtársaknak szólította a kongresszuson résztvevőket. Az ellenzéki kerekasztalnak az MSzMP-vel átellenes oldalán ülőket bizonyára nem töltötte volna el valami földöntúli boldogsággal az, amit a francia származású főbányász mondott, de az energia hordozók azóta is idegesen változó világgpiaci ára mai érvénnyel az Alain Simon elvtárs fejtegetése szerint alakul(hat):

„Azt mondják itt, önöknél is, hogy nálunk Franciaországban, meg Angliában igazi demokrácia van. Csakhogy ez nem teljesen igaz, mert azt a demokráciát a vezetők érdekeinek megfelelően adagolják. Higgyék el nekem, onnan, Nyugatról jövök. Ma azt mondják, hogy 600 kiló/ember/óra a szén gazdaságossági határa, csakhogy pár éve ez még 500 kiló körül mozgott, tehát ez főképpen politikai és ideológiai kérdés. Ezt az önök ipari miniszterének tudnia kellene. Az ásványok világgpiaci ára nem valós ár, hanem attól függ, hogy melyik multinacionalista vállalat hogyan akar tovább gazdagodni, például beengedi-e a kikötőbe a hajót, hogy legyen elegendő áru vagy hagyja ott vesztegelni, hogy áruhiány miatt fölszökjenek az árak. Ha önök is ennek az áldozatai lesznek, akkor a legközelebbi kongresszusukon az akkori miniszter majd azért sopánkodik hogy magasak a világgpiaci árak, eladósodott az ország, hozzanak áldozatot a bányászok. Ezért is mondom, csak az egységes szakszervezet elég erős a munkáltatókkal és az azokat kiszolgáló kormány ellen.

Az önök gondjaira a megoldásnak magyarnak és szocialistának kell lennie, és azt nem Nyugaton kell keresni. Higgyék el, Anglia, Franciaország, s a többi nyugati ország szép kirakat és fényüket a gyarmatok kizsigereléséből kapták és kapják ma is. Óvok tőle, nehogy pár év múlva Kelet-Európával is ez történjen a demokrácia elősegítésének örve alatt.

Látnoki, ami érvényű szavak!

Régi, immáron a lehetőségeit kihasználó évtizedes szokásához híven a szerkesztő megint jelen volt az istenek tanácsának, vagyis a trösztű igazgató tanácsának ülésén.

Ez úgy kezdődött, hogy a szerkesztő szinte még hátulgombolós olajipari emberként a trösztű Szent István körűti, a Vígsházával szemben lévő székházában kért engedélyt Bese Vilmos OKGT vezérigazgatótól, hogy készíthessen néhány fényképet az értekezletről. Ebből az lett, hogy akkor és utána is mindvégig résztvevője lehetett a legfelső olajipari tanácskozásnak a Honvéd utca és a Szent István körűt sarkán álló épület Honvéd utcára néző ablakos nagytermében. Ugyancsak ezzel a kérés-kérdéssel állította meg a Bese Vilmos örökébe lépett dr. Bán Ákos OKGT vezérigazgatót.

„Ha akarja, jöjjön és jöjjön mindig. Csak tudnia kell, hogy miről írhat és miről nem, például kiérleletlen ötletek majd akkor kerülhetnek a nép elé, amikor határozattá vagy intézkedéssé érnek. Úgye, érti? – szölt a rövid, a lényegét összefoglaló és engedélyező meghívás.

(Itt megint meg kell menteni az enyészettől egy zalai olajbányászati szólásmondást. Ennek természetesen csakis göcseji tájszólással van értelme:

Bese mondja, Bese tartja.

Ez így elismerő mondat. Ám ha göcsejiesen ejtjük, vagyis a nyílt és zárt e-hanggal, akkor így értendő: Bese mondja, be se tartja.)

Így aztán gyorsan tájékozódhattak az Olajmunkás olvasói arról, hogy a 3. tröszt-i igazgatói tanácsülés és az azt követő szénhirdogén ágazati értekezlet határozata leválasztotta a fúrást és a kútkiképzést a vállalati szervezetektől, és korlátolt felelősséggel működő társasággá, azaz kft-vé szervezte, valamint összevontan működik az OKGT valamennyi földtani szervezete, s ennek országos irányítója a KfV vezérigazgató helyettese Bardócz Béla.

Minthogy a ZKV igazgatója Nagy Sándor, az OKGT-központ főosztályáról Sztó János olajmérnök és Trombitás István is olyan érveket sorakoztatott föl, amelyek legyőzték néhány igazgatótanácsi tag ellenkezését, elindulhatott a szén-dioxidos másodlagos művelés új üteme.

Jármái Gábor fejlesztési igazgató helyettes örömmel tárta a vállalat nyilvánossága elé, hogy, mert minden üzem túlteljesítette éves tervét, a legtöbbször, 52 000 tonnával a gellénházi, így aztán a vállalat is 55 935 tonnával többet tudott eladni.

A gellénházi Kemendi Miklós számítógépes szakember Vitaborzó felcím – Elhallgatott kérdések most fennhangon főcím alatt megjelent vastag betűs keretes írásában hiányérzeteit sorakoztatta föl. Hiányolta, hogy a termelési tanácskozáson nem ismerhette meg, így nem tudja, mi a terv a vállalati szervezet átalakítására.)Úgy látszik, nem tűnt föl neki, hogy az Olajmunkás tucatnyi írása éppen erről szólt, beleértve a vezérigazgatói egész oldalas cikket is). Kifogásolta, hogy egyes anyagok a bolti áraknál nem csak drágábban, de késve is érkeznek a vállalati fölhasználókhoz. Javaslatot is tett egyes úgynevezett perifériák – számítógép-egységek – amortizációjának az üzemek érdekeltségi rendszerén kívüli kezelésére, a használaton kívüli lemezek – diszkek - sorsára.

A szókimondó írás mindenesetre a korlátozatlan vállalati szólásszabadság megnyilvánulása volt. Kézzelfogható bizonyosságául annak, hogy az égvilágon senki sem szólt bele a lapszerkesztésbe sem tartalmi, sem alaki-cikkrendezési vonatkozásban. A tulajdonos vállalatot képviselő vezérigazgató sem.

A szerkesztő mindenesetre ezzel a jó érzéssel és immáron hivatalosan is olajosként emelhetette a poharát ugyanakkor, amikor a lovászi Egervölgyben meghúzódozó brigádházban szilveszterezők. A lapban Jánosi Ferenc mutatta be a kellemes hajlékot, amelyet továbbra is szívesen kerestek föl kisebb-nagyobb emberi csoportok.

Bemutatott egy olyan legénységet, amely a 322-es kúton dolgozott a Kk-10 jelű berendezéssel Bíró Zoltán fúrómester irányítása alatt: Tájcsek Gyula kulcsos, Molnár Endre kapcsoló, Fux Zsolt motoros és Lukácsi András kapcsoló.

A szerkesztő szívét melengető jelenetet idéz föl a fényképes tudósítás: Fux Zsolt kiollózott Olajmunkás-cikket mutatott az érdekeltségi rendszerről és azzal a véleménnyel, hogy amióta a KfV lett a kizárólagos laptulajdonos, több benne a dolgozókkal és kevesebb a politikával kapcsolatos írás, vagyis színvonalasabbá vált az újság.

1990

Azzal köszöntött be az új és a 25. évfolyamába lépett Olajmunkás, hogy a január 10-i vállalati igazgatói tanácsülés legfontosabb mondanivalóját választotta tudósítása főcíméül: a béremelés alapja a vállalati többleteredmény.

Érdekes, a vita során elhangzott megállapítást tett közzé: a vállalat vezetősége szinte a teljes létszámmal megtanácskozva állította össze a cég jövőjére vonatkozó tervezetet, figyelembe véve a béremelési igényeket is, ám az üzemek, szervezeti egységek vezetői nem tettek ezt megalapozó vállalásokat. Béremelés csak jelentős létszám-és költségcsökkentéssel valósítható meg, vagy úgy, hogy az arra rátermelt hasznot hozókat foglalkoztatják állandó költségcsökkentéssel együtt.

Az előző évi eredmények ismeretében azonban 14 százalékos alapbér emelésre van kilátás annak az elvnek alkalmazásával, hogy aki többet ad, az többet is kapjon. De csak az. A tehetségtelegebbje nem.

A szakszervezeti bizalmiak testülete is pontosan erről tanácskozott és úgy döntött, hogy el kell ismerni a tehetséget és a teljesítményt. Aki nem képes többet adni, az éljen szerényebben. Szűnjön meg fölöttük a rátermettebbek védőernyője, alattuk meg a védőhálója.

A kiskunsági villanyszerelő Besesek Béla azt furcsállotta, hogy a tröszt központban dolgozók olcsóbban üdülhetnek a vállalati üdülőkben mint azon vállalatok dolgozói, akiknek teljesítményéből a tröszt is él.

Az új idők jele volt, hogy a szakszervezeti irányítók közül csak Szalai Géza és Balogh Antal maradt hivatásos állományban Vargáné Piroska asszony gazdasági felelős-adminisztrátorral együtt.

A gellénházi Kemendi Miklós 7 vállalati vezetőtől kapott választ már idézett kérdéseire. Kiderült, hogy azok megírásakor is szinte mindenről tudott: Novák Lajos gellénházi üzemi főkönyvelő többször beszélt azokról vele, a számítógépes használaton kívüli lemezeket pedig azért kell tárolni, mert eladhatatlanok. Dr. Kupó Gyula teljes részletességgel írt a vállalati jövőtervről annak egyik kidolgozójaként.

A lap munkatársa, Bakonyi Erzsébet telefonon kérdezte meg az embereket: portást és kazánszerelőt, radiológust és gázelőkészítőt: tudja-e, miről tárgyalnak az őket képviselő szakszervezeti bizalmiak. Kiderült: fogalmuk sincs. Nyilván az általuk megválasztott képviselők elfelejtették őket tájékoztatni előzetesen. Többen azt remélték, hogy utólag majd mindent megtudnak.

Hosszúné Marton Klára munkagazdálkodási előadó a jövedelem bevallásról írt hosszú és közérthető eligazítást.

A napi munkákra hagyományosan különböző rendű-rangú szabályozások – többnyire vállalatvezetői utasítások – adtak útmutatást, kötelezően betartandó eljárásokat. Nos, a vállalat vezetősége Sipos József igazgatási önállóosztály-vezető irányításával munkacsoportot hozott létre a szabályzatok, utasítások felülvizsgálatára és/vagy törlésére, esetleg az új vállalati szerkezethez alakításukra. Ebben a hírben semmi különös sem volt; a selejtezés megszokott munkaként zajlott le mindig is. Hanem a név! Nem rég még a Gellénházán székelő járási jogú termelési-fűrészi-ogilos, majd a Nagykanizsára költözött és a városi pártbizottság fennhatósága alá helyezett vállalati pártbizottság titkára volt a folyamat szervezője: Sipos József. A pártszervezet szép csöndben megszűnt, a könyvtára ruháskosarakba halmozva várta a folyosón további sorsát – nem volt valami nagy kereslet Marx, Engels és Lenin könyvei, a pártkongresszusi jegyzőkönyvek, a Kádár János beszédeit egybegyűjtő kötetek iránt. A szerkesztő – ma már kiderült: előrelátóan – megmentett magának belőlük párat. Az Olajmunkás bekötött évfolyamait nem sikerült...

Az ismeretek állandó gazdagítása már kizárólag vagy szakmai vagy nyelvkönyvekből történt meg. Gombkötő Béláné Lici asszony megbízott oktatási önállóosztály vezető arról beszélt, hogy különböző tanfolyamokon, alsó-és felsőfokú oktatásban 746 szellemi és 920 kétkezi állományú vállalati dolgozó vett részt. Összesen 22 053 000 forintot tett ki a vállalati oktatási költségkeret. A KfV nagy figyelmet fordított az idegen – angol és német – nyelvi képzésre is a Perfekt oktatási és szervezési kft-vel megkötött szerződés alapján. Lovonyák Károly, Bock János, Fekete Lászlóné, Fülöp László Róbert, Hantó András felső-illetve középfokú nyelvizsgát tett a Szovjetunióban végzett Pintér Istvánnal együtt. A cambridgei nyelvviskolán tanult Takács Zsolt, Császár János és az ugyancsak a moszkvai Gubkin Egyetemről visszatért olajmérnök Gerecs László.

Az persze külön érdekessége volt a lendvai testvérvállalat küldöttségével történt tanácskozásnak, hogy a szlovén anyanyelvűekkel is vagy németül vagy angolul beszéltek a zalai vendéglátók. Például Illés Miklós a fúrás kft ügyvezető igazgatója. Ez abból is kiderült, hogy a szerkesztő a nokedlis pörkölt után figyelte a beszélgetéseket, s a drilling, azaz a fúrás szóra lett figyelmes, amelyről a lendvai vezér hallgatta a kanizsai fúrás főnököt. Az föl sem merült, hogy, mondjuk az Moszkvában tanult mérnökök elsajátíthatnák a szlovént.

Február 2-án a KfV-székház Szabadság tér felőli előterében avatták föl a lendvai „várúr” – vagyis a lendvai várgaléria vezetőjének – Király Ferenc szobrászművész görgősfúrós rátoldást ábrázoló alulnézeti falipasztikáját Frederik Kramberger lendvai vezérigazgató, Pintér Jenő szakszervezeti elnök és Vida István kutatási - termelési üzemvezető és természetesen a művész jelenlétében. Az avató ünnepséget Németh Géza termelési vezérigazgató helyettes szavai nyitották meg. Az ünnepség után már magától értetődően az merült föl, hogy mi a hasznunk ebből a fenenagy vendégjárásból.

Molnár János geológusnak a kezdet kezdetétől – azaz 1964-től – fogva különleges érdemei voltak az olajos barátság folyamatos olajozásában. Erről beszélt a vállalati lapnak.

„ Amint az Olajmunkásban is megjelent, az együttműködésünk kezdetén a határ menti üzemekből látogattak el Lendvára ismerkedni, vagyis először az emberi kapcsolatok alakultak ki. Talán úgy is, hogy az egykori lovászi, közvetlenül a határon működő hatos és hetes tankállomás kezelői beszélgettek el a túlnani szomszédokkal – alkalmasint a rokonokkal. A tankállomások kerítése azonos volt az államhatárral. Amikor kiderült, hogy a szakmai gondjaink is közösek, elindult az együttműködés, természetesen a folyamat legelején: a földtani kutatásban. Erről szóltak az első vállalati egyezségek még 1964-ben, majd kormányközi megállapodások eredményeképpen. Azóta rendszeresek az adat-és ismeretcsereik, a szükséglet megszabta gyakorisággal. Az adatok, a közös földtani térképek és szelvények cseréje, illetve elkészítése a határ menti 20 kilométeres sávra vonatkozik. Ugyancsak közösen kutatjuk a határ közelében és a határon átnyúló szénhidrogén előfordulásokat. A kapott ismereteket együtt dolgozzuk föl, s közösen is értelmezzük. Tulajdonképpen ez a kialakult együttműködés leglényegesebb kerete. Legutóbb ők szinte zsúriztették velünk a három éves kutatási elképzeléseiket, részletkérdésekben szakmai tanácsokat kértek, az intézetek által elkészített előzetes kutatási tanulmányaikat megmutatták nekünk. Nekik is vannak a határ közelében kisebb kőolaj-és földgáz előfordulásai, s azok földrajzi adatait a rendelkezésünkre bocsátják.

„Melyek voltak az elsősülöttek?” – hangzott a lap kérdése.

„Szlovénia területére pár szelvényünk, valamint az egész harmadidőszaki medencealjzat és az úgynevezett miocén tető felszín térképe már a kezdetkor

elkészült, pedig nálunk a kutatás látszólag külön foglalkozott ezzel. Egyébként hasonló kölcsönösség alakult ki a szolnoki testvérvállalat és az újvidéki - tehát szerbiai Naftagas között.

Az együttműködés eredményességének nagyon kézzelfogható példája a Nyugat-barcsi terület, ahol egészen a termelésig folyt a földtani, most pedig a tárolómérnöki közös munka. Épp a múlt héten beszéltük meg a jugoszláv kollégákkal a próbatermelés tapasztalatait: vállalatunk és a tröszt szakemberei. Ez ugyan horvátországi területen van, de az elvek azonosak. Vagyis kezd megjönni a negyedszázados együttműködés kóolajban és földgázban kifejezett haszna.

„Áll ez a szlovén területre is?”

„Nos, itt már nem várható különösebben lendületes termelés, de épp a petesházi – szlovéniai - mélyszinti 3 gázkút rétegkezeléséhez ottani barátaink már tőlünk is tanultak néhány dolgot, mi viszont azt tőlük, hogyan kell külföldi céggel rövid idő alatt gyors és hatásos kezelési műveleteket elvégeztetni. Igaz, ez sok pénzbe kerül, de a gyorsaság, az idő, az előbb megkezdett termelés mérsékli a költségeket.”

„Eddig jobbra a földtani kutatásokról esett szó. Úgy hallani, hogy más területekről is folytak megbeszélések. Például a február 2-i vacsorán is.” – kérdezte-mondta a szerkesztő.

„Ugyanis ekkor adtuk át szlovén barátainknak ajánlatunkat egy 4000 méteres fúrás mélyítésére és 1400 méter körüli kutatófúráshoz. Egyszer már 1985-ben is fölvetődött az INA-Nafta Lendava vállalat részéről, hogy szeizmikus és fúrás bér munkákkal részt vehetünk a náluk induló kutatásban. Tervezéssel és árajánlattal is a rendelkezésükre álltunk, de jugoszláv központi döntés miatt végül is semmi sem lett az üzletből. Tavaly karácsonykor jártak itt szlovén barátaink, akik megemlézték, hogy egy 4000 méteres fúrásra kérnek árajánlatot. Ez a határ mentén van, Szentgyörgyvölgy-féle, azonos földtani körülmények közötti fúrás lenne. Azóta közölték: kisebb lencsék megkutatásához másfél ezer méter mélységben igénybe vennék a munkánkat, ehhez meg is vannak a kisebb teljesítményű berendezéseink. Másért is megkerestek minket: van egy ljubljana gyártmányú, 100 tonna horogterhelésű lyukbefejező berendezésük, ehhez kérnek tőlünk például forgatóasztalt, öblítőfejet, fúrószerszámot és megrendelnének nálunk karottázs munkát, valamint teszterezést, műszerkabinos mérést. Nos, részletes árajánlatunkat adtuk át Kramberger kollégáéknak a fali dombormű fölvatása után.”

Egy másik hír arról szólt, hogy hamarosan kitörésgátlók, lefúvató rendszerek indulnak Ausztriába a fúrás alsó telepről. Ugyanis a szomszéd ország RAG nevű cége – amellyel több évtizedes kapcsolat állott fenn – megfelelő bérleti díj ellenében fúrás eszközöket kért. A szerződéskötés előkészítése is megkezdődött.

Megtudtuk, hogy a határ menti barátság stafétabotját Molnár János átadta Dallos Ferencnek.

A lendvai barátok személykocsikkal érkeztek, rajtuk a vörös csillagos rendszám.

A nyugatnémet üzletkötők természetesen más rendszámú, de ugyanolyan márkájú – BNW, Audi, Mercedes, Renault – kocsikkal keresték föl Meidl Antal önállóosztály vezetőt, Magyar József üzemi főmérnököt, Cziczlavicz Lajos lyukbefejési és kútjavítási önállóosztály-vezetőt. Tóth Zoltán fúrás önállóosztály-vezető és Makai Károly főmunkatárs francia cégek képviselőit fogadta. A Leutert, a Hughes, a Baker cég egymás után küldte magasan képzett műszaki képviselőit a KfV-hez. Ezt akár egyfajta nemzetközi elismerésként is fölfoghatták a zalaiak.

Nálunk éppen akkor kezdtek leszedni a vörös csillagokat a középületekről. Horváthné Fender Edit karikatúra rajzzal örökítette meg, ahogyan a gellénházi

Bartók Béla Olajbányász Múvelődési Ház homlokzati részéről eltávolítják a 48 éve ott vöröslő csillagot. Idézte is Ady Endrét:

„Sose hull le a vörös csillag,
Nap, Hold, Vénusz lehullott régen,
S ő dölyföl a keleti égen.”

Ami igaz, az igaz. Nem is hullott le magától. Föl is emberi kezek által került a tetőre, ahogyan most le a földre is a munkás nemzetköziség gondolata jegyében az öt földrész szegényeinek összefogását jelképező vörös csillag.
Új irányból fújnak a szelek, amelyek nem kedveztek a csillagállásnak.

Közben a mélyben – a munkaárkokban – folyt a munka. A gellénházi csőszerelőkhöz váratlanul toppant be Ferecskó Zotán építésvezetőségi főmérnök, és éppen a másodlagos művelésre átállt Lt-3 jelű gyűjtőállomáson. Akkor a divizionális szervezet-átalakulásról váltott szót Gazdag Tibor mérnök üzemegységvezetővel, Kodela János, Takács József, András Gyula művezetővel, s éppen a munkaárkokban. Íme a beszélgetés indulatos része.

„Nézd, Gyula, a vállalat megteheti azt is, hogy lemond a szervezetekről.

Jól van, tegye meg, Zoli, tegye meg. Majd külső szolgáltatóként fogunk dolgozni neki több pénzért mint amit most kapunk. Mert akkor úgy leszünk mint most a külsőkkel. Tőlünk elvárják, hogy kulcsra adjuk át a munkákat, a külsők után meg mi szenvedünk a legtöbbet, amíg működésbe hozzuk azt, amit itt hagytak a miénknél nagyobb fizetésért. Akkor majd mi mondunk árt és nem nekünk mondanak itt bért.

Tulajdonképpen elfogadom a véleményeket, mert tudom, hogy azok az emberek, akik életük nagyobb részét a családjuktól távol töltik külszolgálatban, az emelkedő árak szorításában nehéz helyzetbe kerültek. De mai anyagi helyzetünk nem teszi lehetővé, hogy változtassunk a jelenlegi napidíjon. A kollektív szerződés szabályozza ezt. Ehhez a főépítés vezetőség még hozzátett a tervteljesítési jutalom terhére még 25 forintot. De hiszen ezt nektek a Hajdú Jenő elmondta.

Csak hogy a 90 forint sem annyi ám, mert közben a másik pénz az adózás miatt elveszíti a negyven százalékát. Részben a 80 forint, meg a 47 forint negyven százalékát. – kezdett számolni Gazdag Tibor, majd hirtelen hozzá tette: - Ott voltunk Szoboszlón. Kijöttünk volna a napidíjból? Úgye, hogy nem?

No jó, sajnos mennem kell – nézett az órájára a főépítés vezető, a vállalati igazgató tanács tagjának – műszaki helyettese.

Nincs jól, mert ha egy hónapon belül nem oldjuk meg a kiküldetési pénzt, az emberek nagyon nyugtalanok, a feszültség határa felé közelednek – figyelmeztetett András Gyula, s ezzel véget is ért a beszélgetés a munkaárkokban. Egyikük – talán Gombos László minősített hegesztő, - és a többiek is a finomítóban elvégzett munka után tudták meg, hogy épp úgy lent vannak mint a fizetésük, csak a munkájuk színvonala magas.

Közben mind többen fontolgatták, sokan meg is cselekedték, hogy kilépnek a szakszervezetből. Egy elkapott – lehallgatott – telefon beszélgetés után mondta el erről a véleményét Szalai Géza vállalati szb-titkár. A beszélgetés így hangzott:

Mondjuk, ez nem a te gondod, abban azonban biztos lehetsz, hogy ha például netán a csőszerelő üzem létszám csökkentésre kényszerül, kétségtelen, hogy elsősorban nem azok mellé állnék én magam sem, akik kiléptek a szakszervezetből.

Nos, Szalai Géza – eredendően az édesapja munkahelyén a gellénházi gépműhely gépésztechnikusából vált több ezer ember érdekérvényesítőjévé úgy, hogy időközben eltöltött pár év szakmai gyakorlatot német földön. A lap kérdései pedig úgy sorjázta, hogy: akik kiléptek azok szerint a szakszervezet nem tette meg értük, amit kell, ezért hagyták ott. Ha sunyít a szakszervezet, miért? Ha pedig nem lapul meg, mit tett? A titkár január utolsó 10 napjában nehéz órákat élt át. Szinte egyfolytában az üzemekben járt, hogy a szikrázó feszültséget így tegye múlt időbe: volt.

„Ezért tartom a szakszervezet másik fontos feladatának, hogy segítse megkeresni a vállalat új lehetőségeit új piacok, új gyártmányok és szolgáltatások révén. Felfogásunk szerint minél több új munkahelyet sikerül létesíteni a vállalatnál, vagy új tevékenységekkel kitölteni a régieket, annál kevésbé kell érvényesíteni a szakszervezet asztalverő szerepét. Különben is azzal csak az asztal meg az öklünk kopik. Végeredményben semmi és senki sem tiltja, hogy például valamelyik szakszervezeti bizalmi csoport alakítson egy lakossági szolgáltató részleget, mondjuk a karbantartóknál. Lakosok százai loholnak karbantartók után mert csöpög a csap. Rendbe kellene hozni a kerékpárt, át kellene alakítani a fürdőszobát, beépített bútort készíteni vagy polcrendszert a 10 emeletes ház pecójában. Miért ne mi kapjuk kézbe az efféle munkákat?

A kilépésekről mondok egy újságot: az uránosoknál is így volt eddig. Most pedig egymás után kérik vissza magukat az emberek. Mert rájöttek, hogy a mai világban egyetlen – még ha nem is túl erős – támaszuk van és ez a szakszervezet a maga jogaival. Nincs már párt, nincs KISz, ahová korábban fordulhattak a panaszaikkal. Az emberek kénytelenek voltak ezt megérteni.”

Egyébként a vállalatnál a szakszervezeti szervezettség a létszámhoz képest Bázakerettyén 87,5; Gellénházán 95; a Kiskunságban 96,5; Lovásziban 95,8; Nagykanizsán 94,6; és a 339-es létszámú vállalati központban 95 százalékos. A nyugdíjasokkal együtt számolt 4286+1052-es tagság bízik a keményebb érdekvédelemben, amely megnyugtatóan mutatkozott meg a végkielégítések esetében. Egyébiránt erről és a kényszerű elbocsátások illetve átcsoportosítások módjáról is tárgyalt április 9-én a bizalmiak testülete.

A szakszervezeti sport munkabizottság a gellénházi tekéző Oswald Tamás elnökletével abban állapodott meg, hogy május második felében a bázakerettyei sportkör megalakulásának 50. évfordulóján és azért is, mert a lendvai kapcsolatot először a megyeiekkel együtt éppen a kerettyei szakszervezetisek kezdték el 1964 bányásznapján, tehát a hazai olajipar bölcsőjében fogják megrendezni a nemzetközi sporttalálkozót. Augusztusban Lovásziban tartják meg a KfV-INA Nafta Lendava vállalati sportvetélkedőt várhatóan 150 versenyzővel.

Mindeközben arról tájékoztatta a vállalati közösséget Sipos István rendészeti és polgári védelmi önállóosztály-vezető, hogy a tolvajok egyre gyakrabban és egyre többet lopnak: csöveket, járművekről leszerelt alkatrészeket, föltört bódékból ami a kezük ügyébe esik. A rendőrség eddig még meg nem ismert ismeretlen tettesek ellen nyomoz.

Úgye, azt szokták mondani, hogy csak azt nem lopják el, ami nincs lebetonozva. Ismeretlen tettesek ezt már a múltnak adták: még a himbaalapokat is kikezdték.

A kommunista párt szép csöndben kivonult a vállalattól részint a kormányrendeletnek eleget téve, meg azért is, mert a megalakuló különböző pártok és egyéb szerveződések nagy hangon követelték, hogy ne legyen többé helye a politikának a cégkerítésekben, közintézmények falain belül.

Ehhez képest nem csak, hogy betette a képét a másik irányultságú politika, de a Magyar Demokrata Fórum színeiben képviselőségig vitte a nagykanizsai geofizikai észlelő üzemmérnök Rudics Róbert: a megyei 4. választókerületben megválasztották 45,7 %-os szavazat aránnyal. Ugyanis még 1989. novemberében megalakította a magyarszerdahelyi MDF-szervezetet. Ezt mondta a lapnak:

„A vállalatnál nem vállaltam semmiféle politikai szerepet, mert a letúnt rendszerben nem lehetett tisztességesen politizálni.”

Ezzel több ezer párt-és KISz-tagot nyilvánított tisztességtelennek. Tehette, akkor már minden következmény nélkül.

Amúgy abban a letúnt rendszerben nem, de a feltúntben már – az önmaguknak meghozott első törvénnyel - havi járandóság került az országgyűlési képviselők zsebébe, vagyis az akkor született kifejezéssel szólva: megélhetési politikusokká váltak.

Egyébként rossz néven vette, hogy nem jelenhetett meg a szerkesztő ellenkezése miatt a róla szóló írás mint képviselő jelöltről. Ő ebben azt gyanította, azért, mert nem az MSZP vagy az MSzMP színeiben indult, vagyis: az Olajmunkás nem pártatlan. Nos, a szerkesztő azzal verte vissza ezt a tájékoztatlanságról árulkodó támadást, hogy a szanki Besesek Béla is indult a képviselőségért, ráadásul a kereszténydemokraták színeiben és az ő kampányában sem vett részt a lap, amely nem politizál. Ám Rudics Róbertről szakmai jellegű képriportot közölt a 4. szám 3. oldalán mint a Dresser-Atlas szelvényező kocsik kezelőjéről.

Természetesen arról sem felejtett el beszámolni a lap, hogy látogatáson járt a vállalatnál Slosár Gábor MDF-elnök, a várható miniszterelnök dr. Antall József gazdasági tanácsadója, vagyis az új politikai csakugyan nem hagyta ki a céget.

Jelen volt a megbeszélésen Rudics képviselő, dr. Kupó Gyula, aki akkor már a projekt manager büszke címet viselte mint vállalati szerkezet-átalakító szakember és Szalai Géza vállalati vszb-titkár is.

Nos, a demokrata fórumos elnök kifejtette pártja törekvéseit, amely szerint fokozatosan megszünteti kényszerű kötődésünket a szovjet kőolajhoz és földgázhoz (hogy honnan szerezzük be, arról nem szólt..), a termelést segítő adórendszer híve, a hazai energia-ipar döntő aránya továbbra is állami tulajdonban marad, s a vállalatok kft-ként és részvénytársaságként működnek tovább akár vegyes céggént hazai vagy külföldi együttműködéssel. (Mint tudjuk, a Kőgáz és a zalai finomító már ebben az irányban haladt.)

A szocialista, azaz társadalmi – mert még nem magántulajdonú – KFV egyik szervezeti egységének elnevezésével új fogalom vert fészket a cégnél. A Hencz László vezette **tőke**gazdálkodási és beuházási főosztályról van szó. Ennek egyik osztályvezetője a megyei illetve a zalaegerszegi városi pártbizottságról pár éve, tehát még időben oda érkezett Köves Péter gépészmérnök így látta a lényegét:

„ A jelentősen megváltozott közgazdasági környezetben kell megoldani a vállalatnál lekötött működő **tőke** megfelelő hatásfokú hasznosulását. Ez már sok tekintetben a **tőke**befektetés körültekintő mérlegelésénél eldől.”

Azt is hangsúlyozta az MSzMP nem rég még fizetett tagja, hogy a vállalati vagyon kedvező megtérülésű lekötése az elsőrendű feladat, például vagy új vállalkozási formáknak a megalakításával vállalaton belül vagy megkeresésével – mondjuk vegyes vállalkozások létesítésével – a cégen kívül. A lényeg a megtérülés, az, hogy minden forint fialjon – ahogyan azt dr. Karl Marx is írta a pénzről: ott érzi jól magát a tőke, ahol szaporodhat.

A főosztályon belül születnek meg a vállalati és a trösztli döntéshozók számára az előkészítő tanulmányok, számítások akár vállalaton belüli, vagy éppen azon kívüli szakemberek részére pályázatok kiírása, versenyeztetés céljából a szóba jöhető

külföldi cégek bevonásával. Ugyancsak teljesen újnak nem mondható, de ezúttal már szervezetszerűen kialakított vegyes – vagyis más osztályokban dolgozó vagy éppen vállalaton kívüli szakemberekből álló – munkacsoportok megszervezése is benne volt a cégen belül csak kedvesen Hencz Műveknek nevezett főosztály tarsolyában.

Igaz, hogy a nem rég még ipari miniszter, a bányahótan európai hírű tudósa, dr. Kapolyi László akadémikus azt hangoztatta a kiskunhalasi olajbányász klubban március közepén, hogy a hazai kőolaj-és földgáztermelésnél nincs ésszerűbb, a KfV-nél mégis már teljes gőzzel keresték az áttéréshez vezető utakat-módokat a hasznot hozó egyéb tevékenységekre kerítésen belül és kívül.

A helyes útirány és a szállítandó rakomány tartalmának meghatározását segítette az akkor már alaposan kipróbált és bejártott számítógépes hálózat és számos kidolgozott saját(!)program.

Bizonyára ennek nyomán cserélték le a kényelmes Latvija szovjet(azaz litván) gyártmányú kisbuszokat a kényelmetlen japán Tojotákra, a Volgákat Ford Sierrákra.

Nos, ha már Kapolyi akadémikusnál tartunk, ne feledjük visszaidézni látnoki szavait: A Bős-Nagymaros vita lezárása úgy, hogy a vízlépcső nem épül meg (akkor egy úgynevezett zöld önszerveződés,a Dunakör tüntetések tucatjait szervezte ellene – a szerző), az országnak súlyos tízmilliárdjaiba fog kerülni. Akár az új évezred első évtizedének bármely évében, még a vége felé is érvényesen látta akkor, hogy a vállalkozást élénkítő szabályzórendszerre és adórendszerre van szükség – azóta sem valósult meg egyik sem.

Az előbbieken már szó esett arról, hogy a kiskunmajsai fúrások igényei alapján szakszervezet javaslatára a vállalat vezetősége – nagy valószínűséggel az országban elsőként, de biztosan az elsők között - döntött arról, hogy mégis valami útibatyúval engedi el kényszerűen elbocsátott embereit.

A kiskunmajsai Győrfi Károly szerint a több mint 4 ezer KfV-s nyereségéből és mozgóbéréből le lehetne csípni annyit – és ennyi lelkiismeret könnyítő együttérzés mindenkitől elvárható, - hogy megelőzzék a családi tragédiákat, mert szinte mindenkinek a nyakáig ér az OTP-tartozás.

Végkielégítés címmel jelent meg tudósítás az újságban, arról, hogy a vállalat a megelőző négy naptári negyedévben elért havi átlagkeresetnek megfelelő végkielégítést fizet a munkaviszonyban töltött szolgálait idő figyelembe vételével így:

0 – 5 évig	2 havi,	5 – 10 évig	3 havi,
10 – 20 évig	4 havi,	20 év fölött	6 havi

átlagbér jár, amely azonban nem alapja a társadalombiztosítási ellátásnak, tehát levonás sem terheli, csak a személyi jövedelemadó.

A kormánylapnak ismert Magyar Hírlap március 14-i száma arról írt, hogy a kuvaiti olajügyi miniszter Budapesten tárgyalt és éppen jókor, mert az elmaradt szovjet szállítások miatt 350 000 tonna kőolaj-hiány keletkezett. Ám nem csak ennek ellentételezéséről volt szó, hanem az OKGT esetleges megvásárlásáról is.

Addig is újra kellett gombolni a személyzeti munka mellényét. Például meg kellett szüntetni a személyiséghez fűződő jogokat is megsértő adatokat tartalmazó nyilvántartó lapokat. Kovács Károly olajipari technikus, aki sokáig a vállalati KISz-bizottsági titkári tisztelet töltötte be, személyzeti önállóosztály vezetőként erről

beszélt. Kifejtette, hogy az illető tudta és beleegyezése nélkül senki személyi lapját sem adják ki semmiféle szervezetnek vagy egyénnek. Egyébként a jogsértő adatok törlésére a 1001/1987(I.15) MT határozatot módosító 22/1990 (II.2.) MT rendelet kötelezte a céget.

Minthogy a megegyezéssel eredménycéllal folyó új vezetési módszer és fölfogás meghozta a maga gyümölcsét, csak a folyamatos faápolásról kellett gondoskodni és nem annak kivágásáról. Egészen új, a korszellemnek megfelelő kapcsolatok bontakoztak ki a vezetők között, s ez a divizionális vállalat-szerkezet kialakításakor és működtetésével fölbecsülhetetlen értékűvé vált.

Önéletrajzot ezután is kellett írni, ám abban csak az szerepel, amit annak írója jónak lát, például az iskolai végzettség, a szakmai tapasztalat, az életcél. A vezetők kiválasztásánál még gyakoribb lesz a megpályáztatás. Például a Budapesten létrehozott vállalati külkereskedelmi iroda élére is így került szakember.

Az igazgató tanács április 2-án arról a kollektív szerződés tervezetről hozott határozatot, amelyet 150 javaslat figyelembe vételével dolgozott ki a szakszervezettel közösen a Ferencz Mihály vezette főosztály.

Utána 9-én a szakszervezeti bizalmiak tanácskoztak ahogyan az üzemi lap írta: hangfogó nélkül.

Talán azért, mert Ferencz Mihály szavait saját számításaival cáfolta meg a lovászi Léránt Ferenc.

De inkább az volt a jellemző, amiről az ugyancsak lovásziakat képviselő Ferencz József szólt: 3 millió forintra szóló szerződést kaptak és ez kedvező hatást váltott ki: szükség van az emberekre. A kerettyei Francsics István azt fejtegette, a szaktudást mérik föl, hogy a jókat meg tudják tartani. A kiskunhalasi Apró Lajos arról számolt be, hogy keresik a fő tevékenységen kívüli megélhetést is.

Trombitás István vezérigazgató kijelentette: a jó fejű szakembereken - mérnökökön és lakatosokon, közgazdákon és kulcsosokon - múlik a vállalat sorsa.

A KfV nemzetközi hírnévre tett szert. Ennek bizonyossága, hogy az IFUA Consulting Kft vezetősége a budapesti Hilton (!) Szállóban május 24-25-én a 3 magyar előadó között Trombitás István és dr. Kupó Gyula mikrofon elé lépésével nemzetközi tanácskozáson tette mérlegre a vállalati belső ellenőrző-irányító módszer tapasztalatait. Elemezték dr. Peter Horvath szerzőségével és a meg-meghonosítás hazai pápájának közreműködésével megjelent Controlling: a sikeres vezetés eszköze című könyvét.

Nemzetközi érdeklődés kísérte figyelemmel az Operatív tervezés egy divizionális felépítésű vállalatnál (Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat) című előadást. (Kissé előre futva: a Kőolaj és Földgáz 1999/4. számának 78-84. oldalán tette közvé Trombitás István okl.olajmérnök, okl. gazdasági mérnök, OMBKE-tag A megegyezéssel eredménycélokkal történő vezetés a gyakorlatban című tanulmányát.)

Lovásziiban a divízió-vezetők részére megtartott 4 napos „fejtágítón” a Külkereskedelmi Főiskola docense, azaz egyetemi rendfokozatú tanára dr. Barta Tamás egyúttal a Szókratész Kft ügyvezető igazgatója így értékelte a KfV-t:

„Úgy érzem, munkatársaimmal dr. Várnagy Mariann kandidátussal (azaz akadémiai doktorjelölttel – a szerző) és Zeman Mihály technikussal, hogy jó helyre jöttünk. A vállalkozást itt mindenki akarja, nem a hallgatóságra rákényszerített tanfolyamot kell tartanunk. A megérkezésünkön kapott kávé elfogyasztása közben odafigyeltem az igazgató úr polcára, ahol megtaláltam azokat a könyveket, amelyek azt mutatják, hogy itt már elkezdtek ennek a témának a tanulmányozását: A felszabadult menedzser, a Yacocca-könyv. Ez utóbbi szerzőtől

megtudjuk, hogyan tette gazdaggá azokat a cégeket, ahová került, miközben ő maga is meggazdagodott. Természetesen.”

Nos, a Jenki Yacocca bárhová került mindaddig 1, azaz egyetlen dollár havi fizetést kért, amíg rendbe nem hozta a cég pénzügyeit. Akkor aztán megkérte börtölésének az árát.

Fővárosi lapokban megjelent korszakzáró hír volt, amely utólag tudósított arról, hogy 1973.március 6-án Vályi Péter miniszterelnök helyettes washingtoni látogatásakor megállapodást írtak alá:

„Ebben az ügyek tételes felsorolását mellőzve a magyar kormány vállalta, hogy 19 millió dollár átalány összeget fizet az Egyesült Államoknak. Ezzel mindkét fél minden további követelését (beleértve a magyar államosítási, kényszerfelszámolási, kisajátítási intézkedés vagy egyéb igénybevétel nyomán keletkezett amerikai igényeket is) elintézettnek tekinti.”

EZZEL LEZÁRULT A MAORT-ÜGY!!

*Hanem ezt követően 17 évvel a Magyar Köztársaság országgyűlése 1990. március 14-én megalkotta a XXVI.törvényt az 1945 és 1963 közötti törvénysértő elítélések semmissé nyilvánításáról és ezzel rehabilitálta a MAORT-szabotázs per volt vádlottait is. Az országgyűlés megkövette a nemzetet és **fejet hajtott a törvénysértés valamennyi áldozata előtt.**(- a szerző kiemelése)*

Az említett erkölcsi elégtétel adáson túl a köztársaság elnöke 34/1990.(III.27) KE számú határozatával

„Papp Simon geológusnak, akadémikusnak a SZÉCHENYI-DÍJAT posztumusz adományozza.”(-a szerző kiemelése)

Az államelnöki hivatalnál némileg földközeli volt Gyergyói János főmester R-57 jelű nagyberendezése, de az is, amit elmondott Nagy Imre, és amelyre Nagy Antal fúrásbetanított munkás, Böröcz István fúrómunkás és Nagy Endre fúrómester teljesen egyetértően bólintott minden mondat után.

„Napjainkban feszültebben mutatkoznak ezek a gondok. Nálunk is olyan emberek, akiknek még 2-3 évük volt a nyugdíjig, el kellett engedni korengedménnyel, hogy a fiataloknak legyen kenyerük. Egyébként a természetes cserélődésnek érdekes változata jelent meg a fúrásnál. Leállítottak kútjavító berendezéseket és az ott dolgozó emberek egy része nem akar eljönni a fúrásához. Üzemen belül már feszültség is keletkezett emiatt. Fúrás ellenes hangulat van már évek óta. Az oka? Én utánajártam. Megnéztem összehasonlításképpen az órabérek. Ez is már évtizedes gond. Az ember a homlokára csap: hoppá! Hiszen ezeknél az embereknél jóval többet keresnek azok, akiknek parányi a felelősségük. A legutolsó példa: április első napjaiban leállt egy kútjavító berendezés. Ide irányítottak egy fiatal embert, de inkább fölmondott. Azok, akik valamikor a fúrásnál dolgoztak, majd belekóstoltak a lyukbefejezésbe, kútjavításba, nem szívesen jönnek vissza, mert látják a különbséget.

De sok mindent nem értenek meg az emberek ezen kívül sem. A vállalat tevékenysége csökken. Ha nincs ránk szükség, és a létszámunk egy részét menesztik, ugyanakkor ez a fejre nem vonatkozik. Hogy fúrás kft leszünk, már kaptunk is egy megjegyzést tegnap. A Gellénházi üzemben egy vezető fintoros mosoly kíséretében megjegyezte: mi lesz akkor veletek, ha a KV (az alföldi testvér-és vetélytárs cég – a szerző) olcsóbban vállal munkát, és azokkal dolgoztatunk?

1990

Nem csak Gyergyói főmesterék veszködtek a káeftésedéssel, amelyet más szóval kiszervezésnek is kezdtek hívni a cégnél. Vagyis a korábbi egységes vállalat szervezetéből kiműtöttek egyes egységeket: a fúrást, az üzemfönntartást, a szállítást. Nehogy az egyszerű ember is értse (bár a bőrére ment), úgy is mondták: profiltisztítás. Mármost a profil, ugyebár arcél, tehát itt borotválásról lehetett volna szó.

.Habuda László lovászi üzemi főmérnök is erről beszélt kétkedésekkel tele.

„Készülünk a vállalati átszervezésre. A magam módján most épp a személyi darabbéres, a megrendelők minőségi igényei szerint járó egyéni bérezés kidolgozásán töröm a fejem, mert csak így tudunk megélni a piacon. Az pedig eléggé szigorú. A mi szemléletünk még mindig túl szorosan kötődik az olajbányászathoz. Ha mi karbantartást végzünk, az költség. Mikor rákérdezek: és a kútjavítás? Az nem karbantartás? Még a megnevezése is az: kútkarbantartás. Nem, az olajbányászat, kapom a választ.

Mondjak üzemi sajátosságot? Úgye, itt készülnek a limbó hintók, mármint az utánfutók. Most kezdünk hozzászokni a szalagszerű termeléshez az üzemcsarnokban, vagyis a négy fal közötti gyártósori munkához. Néhány vezetőnek ez már sikerült, a kevésbé rátermettek még csak birkóznak vele. Közben a piac várja kétkerekű „szekereinket”, nem hajlandó tudomásul venni belső bajainkat, görcseinket, amelyekhez valami helyi görcsoldó, afféle vállalati Ridol kellene. Akkor nem csak szavakban, hanem a gyakorlatban is szabadabbak, önállóbbak lehetnénk, de egyelőre továbbra is erős a központi irányítási hajlam. No persze, ott fönt is vannak székek, amelyekhez ragaszkodnak.

Mondjak újabb példát? Kellett volna vennünk excenter prést, tudtunk is volna egy használtat, a célnak megfelelőt, de csak most kaptuk meg a beruházási pénzt. Későn. Kilátásban volt egy remek sajtolási munka, de kénytelenek voltunk kiengedni a kezünkéből. Egy kanizsai szemfüles és pénzes maszek azonnal megszerezte. Nála nincs bürokrácia: engedélyezés, meg bizonylatok tömege, amelyeken aláírások garmadája virít a vállalati utasítások szerint. Miközben itt munka után szaladgálunk, meg a nekirugaszkodó káefték szabdalják föl az üzemet, biztos piacot hagyunk veszni, amelyre már nem tudtunk visszatérni soha, vagy csak nagyon drágán.

Nos, a káefték, igen, alakulgatnak, mert az emberek ezektől várnak biztos munkát és a jelenleginél több pénzt. Ha megkérdeztük valakitől, mennyi az órabére, mondott 60-at. A kft ígér 80-at, pedig nincs még egy falatnyi termelés sem. Csakám a megkérdezetteknek tulajdonképpen 107-re rúg az órabére, mert, úgye, hozzá köllene venni a jutalmakat, a törzsgárda, a bányásznap pénzt és minden egyéb forintot, amit itt, a kerítésen belül kap. Ezt valahogyan nem számolják be, csak az alapbért és a pótlékokat veszik. A kft pedig alighanem figyelmen kívül hagyja, hogy bármennyi bért fizet is, 43 százalékot hozzá kell számolnia, s még hozzá az adót, és az egyéb közterheket. Ráadásul befuccsolás ellen senki sem védi meg a kft-t, nincs másik üzemág, mint a vállalatnál, amely tartaná addig a mentőkötelet, ameddig a kft kikecmereg a gödörből. A kft küszöbén véget ér a szakszervezet fennhatósága. Az más – már maszek – felségterület. Tessék csak megnézni, hogyan is van a munkásfölvétel a demokratikusnak mondott országokban? Az első kérdés: szervezett

dolgozó? Akkor nem köll. Mert a demokrácia véget ér a gyárkapuban. A tévében pár napja a japán munkásságról bemutatott film ezt jól példázta. Ha valaki itt, a végeken tönkre menne, nem is tudom, mihez fogna vagy inkább kapkodna.

Szerencsére most van egy tizennégy milliós üzletünk, tehát már hozzuk is a pénzt, pontosabban szólva kezdünk lefaragni a veszteségekből. Persze, tudom, hogy más a mi szemléletünk és más a könyvelőké, akiknek a maguk jogszabályai diktálnak. Ugyanis ott a ki nem fizetett pénzt, a megtakarítást nem lehet kimutatni, csak a bevételt. Mi karbantartók vagyunk, s ha a külsők helyett olcsóbban és gyorsabban végzünk el valamit, az a tulajdonképpeni haszon, ám a béreket itt föl kell számolni. A külsősnél nem; az ő belső bérük nálunk költség. Igyekszünk kifogni a jogszabályon, tehát mi is szépen körbekülsőzzük egymást. Csalafinta dolog ez, nem az őszinteségre szoktat. De ha ennyit ki tudunk találni, okkal kérünk több önállóságot és kevés központi irányítást, onnan inkább összehangoló szervezést.

Ehhez ott, a kanizsai székházban is új szemléletre volna szükség és kevesebb oda ragasztott székre – ez volt Habuda László üzemi főmérnök, a mintegy három évtizede Lovászipan dolgozó műszaki ember véleményének lényege, az ő gondolkodásának váltoállítása közben.

Maga a kiskunsági Gyarmati János geológus is hasonló cipőben járt: új szemléletű kutatási tervet dolgozott ki a Katymár-Tompa szerkezetsorra. S még annál újabbakon is gondolkozott, például a Pusztamérges-Öttömös vonulaton. A vállalat vezetői méltó jutalomba is részesítették a kitartó és kockázatot is vállalni merő földtani szakembert.

Tellett annak a hasznából, hogy két új kút jött be! Tárolóképes szerkezetnek tartotta a csőlyospálosit, tehát kijelölte a fúrási pontot, s igaza lett: 3400 méterben megkapták az első jelet a gázzal, le is csöveztek azonnal, sőt 50 méteres ráfúrás is következett. Kiderült, hogy ipari mértékű jó minőségű, 95 százalékban éghető, 9260 kalóriás fűtőértékű metánt tárolt a metamorf kőzet, amelyből 6-os fűvőkán napi 60 000 köbméter jött a felszínre 8 százaléknyi párlattal, 110 báros kútfej nyomáson.

A Pálmonostora DNY-1 jelű fúráson pedig kőolajban mostak kezdet. Talán az utókornak is érdekes módon. Így:

„Elkezdünk tesztelni, de a feltöltővíz letermelése után a kút iszapos, sós rétegvizet termelt. A fiúk már mondták is, hogy akár be is fejezhetnénk a vizsgálatot. Mégis megegyeztünk abban, hogy a mintavételhez még tisztuljon a folyadék, termeltesük a kutat egy-két óra hosszat.

Eszerint a szanki olajhoz hasonló, a szerkezet peremén, a miocén összletből származó kőolajat találtunk.”

Egyébként mintha Habuda László gondolatát találta volna ki a május 16-án a majd csak július 1-jén megalakuló vállalati törzskar, hogy összeszedje egymástól és az üzemekből a szervezeti és működési rendre vonatkozó javaslatokat. Azért a július 1-jei időpont, mert az OKGT akkori döntése alapján éppen ekkor válik majd ki a KfV-ből a kft-vé átalakuló fúrás.

Ezt már kisebb vihar erejű szél szakította ki a nagyvállalat testéből.

A nagyobb önállósodásra törekvésnek máris megmutatkozott az első vadhajtása: az egyes, esetenként gazdasági társasággá alakult vagy akként viselkedő szervezeti egységek mindegyike nagyobb haszonra törekszik – legalábbis a számlákon, tehát körbedrágítják egymást különbözőbb termelési érték nélkül. Mindez a kitermelt kőolajra és földgázra rakodik, rontva a vállalati eredményességet, amely aztán visszahull a körbedrágítókra. A kör bezárul.

Udvardi Géza, a termelési mérnöki iroda vezetője osztrák, horvát, USA-beli példákkal támasztotta alá a divizionális szervezeti fölépítés fontosságát, a kiskunsági üzem vezetője, Falk Miklós pedig kétszeri önvizsgálatjuk után ezt meg is erősítette: nem csak kiváló személyi kapcsolat alakult ki a divízió-vezetők között, hanem határozott költségcsökkentő szemlélet is. Mások azt elemezték, hogyan érvényesülhetne a divizionális szervezet-átalakítás: ágazati vagy területi elv szerint.

Hencz László tőkegazdálkodási és beruházási főosztály vezető ment a lehető legtávolabbra. Javaslatára szerint a vállalati stratégia arra is legyen figyelemmel, pontosabban: készítse föl önmagát arra az esetre, ha esetleg magántulajdonba kerül.

Létre is jött egy munkabizottság a vezérigazgató elhatározásából: dr. Kupó Gyula, Udvardi Géza, Pógyor Sándor (gépészet), Makovics József (szállítás) , Csombok Imre (Kiskunság), Péter Richárd (Gellénháza) és Falk Miklós (Kiskunság) vette sorra a jövő lehetőségeit, a KfV talpon maradásának esélyeit.

A leglényegesebbnek tartották önmagukra nézve is a vállalat legfelsőbb vezetői, hogy a legnagyobb ívű átalakulásra a gondolkodásban van szükség.

Talán az új szelek egyik jele volt, amire mindenki fölkapta a fejét.

Ha valaki a vezérigazgatóról-hoz szólt, az pár napja még ekképpen történt: Trombitás elvtárs, vezérigazgató elvtárs, legújabbán pedig: úr. Nos, Kupó Gyula a köztudottan vezérkedvenc nagy szervezet átalakító csak így fordult cége első számú vezetőjéhez:

„Azt mondom Trombitás Istvánnak, hogy...”

Egyébként a fúrási kft vezetői hasonló szellemű és célú megbeszélésre jöttek össze és ugyancsak május 16-án, délelőtt 10 órakor, vagyis a KfV-vel egy időben.

Lovászi nem adta meg magát. Csakazértis engedett a „korszerűtlen” szemléletnek és Egervölgyben megrendezte a maga május elsejei ünnepségét. Németh Tibor a minden lében kanál – azaz kiváló sportszervező – főszakácsná lépett elő a hatalmas bográcsnál, majd átment a focipályára, hogy végig szurkolja a közreműködésével létrejött Gyújtogatók-tűzoltók barátságos focimeccset. Ezt az egyébként a lánglovagok 3-2 arányú vereségével végződött mérkőzést képszalagra vették és a bányász presszóban levetítették; legyen miért sört, fröccsöt inni.

A vidámság természetesen nem tudta elföldni a lovászi homlokráncokat. Ezért a lap összegyűjtötte az emberek kérdéseit és a csokrot átnyújtotta az üzem nem rég még vezetőjének, Jármái Gábor fejlesztési igazgató helyettesnek és dr. Bálint János jogtanácsos főmunkatársnak. Az egykori egységes üzemben akkor már működött egy kft, amely a tervei szerint a kisgazdáknak, pár hektáron gazdálkodóknak gyártott az akkor kaphatónál nagyobb teljesítményű és mégsem drágább, tehát piacképes kisgépeket. Ezekon kívül „limbó hintók” már egymás után gördültek ki a gyártó csarnok ajtaján.

A kérdések: igaz-e, hogy a kft-k leendő dolgozóinak ki kell lépniök a vállalat állományából, de a vezetőknek nem? A vezetők miért nem vállalnak sorsközösséget a kft tagságával, miért vele akarják elvitetni a balhét, mentve a saját bőrüket? (Igen, így is jelent meg a kérdés az újságban! – a szerző). Ha egy lakatos hoz melót és szervez rá kft-t, őt is megilleti az előjog? Ha kft-k alakulnak, mi lesz a szociális juttatásokkal, a lakáselosztással, a kamat nélküli kölcsönökkel, az üzemi étkezéssel, a munkaruhával, a sportlétesítményekkel? Ha vállalat fölmond a munkásnak, bizonyos feltételekkel jogosult az újrakezdési kölcsönre. Ha például tízen összeadják

a 400-400 ezer forintokat, akkor övék lesz a meghatározó szerep a kft-ben és akár le is szavazhatják a többi tulajdonost, az ügyvezetőt is?

A melóshang Kerettyéről is elhallatszott a szerkesztőségig, és pedig levélben megfogalmazott meghívásként:

„Meghívjuk Önt, hogy csináljon a három belefáradt dolgozóról riportot.

Vállalatunknál korengedményes nyugdíjláz van. A dolgozók többsége, akik erre jogosultak, nyomtatványos értesítést kaptak. Mi hárman: Szőke László 57 éves, Horváth József 57 éves, Mókusz József 57 éves dolgozók (esztergályosok) még arra sem vagyunk érdemesek, hogy tudassák velünk: ez van!

Negyven éve dolgozunk itt, a vállalatnál, 36 éve állandón 3 műszakban. Szomorúak és csalódottak vagyunk. Az egészséget nem is mondjuk.

Az Ön segítségét eredményesnek gondoljuk.

Várjuk Önt!

Bk.1990.04.23.

Munkatársaim nevében:

MÓKUSZ JÓZSEF

Természetesen és Illés László üzemvezető jelenlétében beszélgetett el velük szerkesztő.

Egyikük, Szőke László külön érdekessége volt a beceneve: Puszi. Ugyanis gügyögő baba korában mindenkinek csak ezt hajtogatta: puszi, puszi! jelezve hatalmas szeretet-igényét.

Illés László szerint mindent megbeszéltek a levélírókkal is. Akikkel akkor tudott a szerkesztő beszélgetni, amikor műszak után lefürödtek.

„Tessék, nézd csak meg – húzta föl a nadrágja szárát Szőke László – Ilyen visszeres a lábam. A gép mellett töltöttem el az eddigi 40 év munkaviszonyom egyharmadát éjszaka. Már nem csak a lábam nem bírja, a szememet is nagyon fárasztja a mikrométerezés.

A Dömeföldéről bejáró Mókusz József: „Minket engedjenek pihenni menni. Fáradtak, betegek vagyunk.”

Illés László:

„Gondoljatok arra, ha év végén visszatérünk a dologra, akkor is három-négy év kedvezményt kaptok. Ha ilyen helyzet nem állt volna elő, akármilyen fáradtak is vagytok, még a rácson kellene állnotok három-négy évig. Ezért egy kis türelmet kérek tőletek, pár hónapot, mert az én feladataimat, a közösség gondjait is meg kell oldanom. A Nyugdíjaztatás is aszerint valósulhat meg, amennyi pénzterhet el tud viselni az üzem Ugyanis nem a vállalati pénzt csapolja meg, hanem az üzem teherbíró képességétől függ” – magyarázta az üzemvezető.

Végül azzal álltak föl az üzemi tárgyalóvá kinevezett szalonnázó asztaltól, hogy Mókusz Józsefék sérelmesnek tartják a figyelmetlenséget: mindenki kézhez kapta az értesítést a nyugdíjazási lehetőségről, csak ők nem.

Együtt indultak haza a szerkesztővel.

A Lovászi felé a kocsiban, Dömefölde előtt még ennyit mondott Mókusz József: „Jó csapat ez a műhely, a főnökkel jól megértjük egymást, köztünk jár, közülünk való. A tanítványom volt, aztán iskolákat végzett, így lett a vezetőm. Megértem őt is, azt mondja, a Hajdú Jenőékkel egyeztetve lett az álláspontja. A Hajdú főnököt is szívesen látnánk a gépek között.”

Ebből adódott a szerkesztő újabb föladata: az addigi riportot elküldte az akkor már a divizionális vállalati szervezetnek megfelelően D12 jelű építési-szerelési üzem vezetőjének, Hajdú Jenőnek: mit szól hozzá?

„Személyes beszélgetéssel mértük föl a korengedményes nyugdíjazásra igényt tartókat és az üzem lehetőségeit. Ennek figyelembe vételével 10 dolgozónknak adtuk meg a lehetőséget.”

Mókusz Józsefék levele amúgy azért esett nagyon jól a szerkesztőnek, mert írásos jelét kapta annak, hogy az lett az Olajmunkás, aminek szánta: a munkások újságja.

Az pedig ma is kiderülhet az eddig idézett írások hangneméből, hogy bár a cég – ha úgy tetszik a vezérigazgató – lapja, nem járt hangfogóval.

Ma, az új évezred első évtizedének vége felé, a rendszervált(oz/tat)ás 20. évében, a közéleti demokrácia kellős közepén vajon melyik tulajdonos engedné meg az ilyesfajta nagyszájúságot a saját birodalmában?

Ahhoz, persze, nem kellett nagy bátorság, hogy képriportban számoljon be a lap arról, hogy a nagykanizsai városi művelődési házban megnyílt a lendvai, 2007. óta Munkácsy-díjas - Király Ferenc szobrászművész és USA-beli származású festőművész felesége, Suzanne Király-Moss közös kiállítása, amely szorosabbra fűzte a 25 éve eleven kapcsolatot az INA-Nafta Lendava céggel.

Május 21-én, majd június 4-én is összeült a cég igazgatói tanácsa, amely a bérpolitika kialakításán kívül arról tárgyalt, hogyan lehetne megalapítani az Agroromix Kft-vel közös Agrogép Kft-t. Kiderült, hogy a bagodiak már évek óta ezt a nevet használják, tehát a frissen védjegyeztetett – az újság szerint nem éppen zamatos és magyaros – Farmtechnik Kft néven jött a világra a közös elsőszülött kft Takács Zsolt előterjesztésében.

Bizonyára jót tett a születésnek, hogy a lovásziak május elején bemutatták a Szombathelyen első ízben megrendezett nemzetközi kiállításon 20 és 50 lóerős mezőgazdasági gépeiket: talajlazítókat, kettős ekét, boronát, rakodó villát, darálót, takarmánykeverőt, pótkocsit. A kettős eke és a talajmaró osztrák üzletemberek érdeklődését is fölkelte, sőt a Bábolnai Állami Gazdaság termékfejlesztési és kereskedelmi részvénytársasága is fölajánlotta nemzetközi kapcsolatainak közös hasznosítását akár az akkor még ismeretlen barterként is. Például úgy, hogy a lovásziak gépeket szállítanak, Bábolna terménnyel, takarmánnyal fizet, amelyet aztán Zalában el tudna adni egy erre megalakított kft.

Lehet, hogy éppen ezt a vonalat indította (volna) el, hogy a Csesztregi Mezőgép cég gépészmérnök igazgatóját, Mazalin Kálmánt iktatta be új tisztségébe május 31-én Trombitás István vezérigazgató, akiről örömmel hangsúlyozta: az új főnök megnyert pályázat útján lett a lovászi üzem vezetője. Előtte tájékoztató látogatáson járt Lovásziban és tanácskozott a helyi vezetőkkel.

Az addigi üzemigazgató Szabó István a létrehozandó kútműszaki felügyeletet fogja vezetni július 1-től.

Megjelent – először és utoljára – az Olajmunkás 8 oldalas száma.

Teljes részletességgel tartalmazta a KFV és a Rotary Kft új – különvált – szervezeti fölépítéséből adódó tennivalókat.

A termelő és a fúrási cég vezetői bár azonos időpontban – június 19-én 11 órakor, - de külön-külön jöttek össze, hogy közösen alakítsák ki a jövőben is szorosan együttműködő – mert egymásra utalt - szervezetüket.

A nagyobbik cégnél a május 16-án megalakított munkabizottság előterjesztése szerepelt a napirenden a megváltozó vállalati fölépítésről. A legfontosabb döntés úgy szólt, hogy továbbra is a korábbi vezetők irányítsák az egyes szervezeti egységeket.

Az osztály, főosztály címet és rangot ezután a vállalati szervezetben elfoglalt helye és teljesítménye szerint kapja meg az egység, s eszerint illesse meg a jövedelem is a vezetőt és beosztottait.

A jövő évre vonatkozó szervezeti fölépítést a stuttgarti IFUA nevű tanácsadó céggel közösen dolgozzák ki az európai színvonalnak megfelelően.

Ugyancsak munkabizottság fölmérését Ferencz Mihály főosztályvezető és Jármái Gábor fejlesztési igazgató helyettes terjesztette elő az igazgató tanács június 4-i ülése elé a munkás-szállók, üzemi konyhák-étkezdék, művelődési házak, strandok további – például a falusi turizmusra hangolt – hasznosítását, bár az eddigi kísérletek nem sok haszonnal jártak.

Ugyancsak tárgyalt a KfV legfelső döntést hozó szervezete a bérintézkedésekről, amelyek szerepeltek a szakszervezeti bizottság június 5-i és a bizalmi testület 7-i ülésén.

Csak érdekséggént: a kiskunsági Szabó Ferenc főmester a bérarányos, a gellénházi termelési Cseresznyés Károly – megbízóinak állásfoglalását közvetítve – a létszámarányos bérezés mellett foglalt állást. Végül olyan döntés született, hogy a központban bérarányosan, a munkahelyeken az ottaniak belátása szerint alakítsák ki a további béreket.

Közben az 1988. évi VI. a gazdasági társaságokról szóló törvény követelményének megfelelően megalakult a fúrású kft felügyelő bizottsága; tagjainak egyharmadát a dolgozók saját maguk közül választották meg, azaz egyet. A másik kettőt – a kétharmados többséget - a tulajdonos OKGT jelölte ki.

Kivált a KfV-ből a földtani-geofizikai szervezet és a Geofizikai Kutató Vállalathoz került. Tormássy István korábbi főosztályvezető arról biztosította az olvasókat, hogy a Nagykanizsán maradóak a termelés és a fúrás igényei szerint látják el feladatukat. Csigó József a schlumbergeresekként ismert kútgeofizikusok helykereséséről beszélt a GKV szervezetében, ahová az alföldi „testvérek” is besorakoztak. Azt mondta, hogy így olcsóbban lehet majd dolgozni, például azzal, hogy mindegyik jelenlegi fél oda megy, amelyik munkahely a legközelebb van hozzá.

„Gyakorlatilag azok maradunk, akik voltunk.” – fogalmazta meg a számukra megnyugtató állapotot, amely szerint ugyanúgy dolgozhatnak külföldön, például Jugoszláviában, Lengyelországban, ahogyan addig. Dr. Megyeri Mihály éppen akkor fogadott egy jugoszláv küldöttséget, a barcsi mezőt már eleve közösen művelik le.

Megújult az OMBKE helyi szervezete június 11-én, amelynek 67, szavazásra jogosult tagja – köztük a szerkesztő is – megválasztotta elnöknek Jármái Gábort, társelnöknek Magyar Józsefet, Tormássy Istvánt, titkárnak Meidl Antalnét, Vezetőségi tagnak Szabó Tamást (Bázakerettye+Lovászi), Magyar Dánielt (Gellénháza), Reményi Istvánt (Kiskunhalas), területi szervező titkárnak Török Károlyt (Bázakerettye+Lovászi), Vassné Hajdú Ottilát (Gellénháza), Varga Istvánt (Kiskunhalas), Magyar Gábort (fúrású kft).

Ennek a tisztújító taggyűlésnek kiemelkedő eseménye volt, hogy előadásban részletezte a tröszt stratégiai és szervezet korszerűsítési tervét dr. Szabó György bányászati vezérigazgató helyettes. Már az elején leszögezte, hogy az OKGT gazdasági társaságként nem függ sem a demokrata fórumtól, sem a szabad demokratáktól, sem a többi politikai képződménytől.

Ehhez képest megérkezett dr. Bod Péter Ákos demokrata fórumos ipari miniszter levele, amelyben *„alapvetően egyetért az OKGT átalakulási javaslatával, a tröszt javasolt utódszervezetének jogállásával kapcsolatban pedig azzal a gondolattal, hogy ilyen, stratégiaileg fontos területen mint a szénhidrogén ipar nem alkalmazható a pályázat alapján elnyert vagyonekezelés. Stabil, hozzáértő szervezetre van szükség,*

amely a társaságokban tartósan működő állami vagyon fölött hosszú távon gyakorolja a tulajdonosi jogokat.”

Szabó György érdekes és követendő példaként hozta föl az Occidental Petrolt, amelynek még saját húsüzeme is van (Emlékszünk? Gellénházán gazdaságosságnak mondott okokból még az 1960-as évek végén megszüntették a hizlaldát és Zalaegerszegről hordták ki a húst), működési területe pedig a földgolyó. Vagyis le kell számolni azzal a szemlélettel, hogy mi magyar olajosok vagyunk, tehát Magyarországon dolgozunk, s vissza kell jutnunk Irakba. További szervezeti és szemléletbeli példaként hozta föl az Exxont, a Mobil Oilt, a British Petrolt, a British Gast is.

Szerencsére a KfV-től akkor már tucatjával jártak külföldön, hozhattak haza hasznosítható ötleteket bőrröndszám. Udvardi Géza Miskolcon és Gerecs László Moszkvában végzett olajmérnök, a termelési mérnöki iroda két vezetője március 5 és 18 között járt az Észak-amerikai Egyesült Államokban a Shell és a Stearns- Rogers cég szervezésében. (Amúgy pedig a Shell szabadalma alapján és a japán Micubisi cég kivitelezésében valósult meg 1988-ban Bázakerettyén a glicerines gázelőkészítő, s a Shell jelen lévő képviselője ott helyben közös előadásra kérte föl a KfV-s szakembereket. Ennek eredményeként a Shell houstoni központjában zajlott le a szerzőpáros előadása.)

„Tehát mi is tudunk újdonságot mondani az amerikaiaknak?” – kérdezte tőlük a szerkesztő.

„Igen. – hangzott a válasz – A budafai gázelőkészítő kapacitás mérésének tapasztalatait összefoglaló jegyzőkönyv számukra azért volt olyan fontos, mert az USA-ban még soha nem volt módjuk 100 %-os terhelés felett kipróbálni üzemelő berendezéseket. Ez a továbbiakban új technológiák tervezésekor fontos támpont lehet.”

Egyúttal megismerhették az United Engineers and Constructors cég (a Stearns-Rogers cég tervező szervezete) divizionális fölépítését, tervezői divíziójának tevékenységi körét, piackutatási, pénzügyi elszámolási módszereit.

Az ugyancsak a jenkiföldi CIRKEL cég magyarországi képviselője, Vass Ödön bemutatta a termelési és számítástechnikai szakembereknek a kondenzedényeiket, nyomásmérőiket, hőmennyiségmérőiket, a lerakódásra érzéketlen szintmérőiket, nagy pontosságú gáz-és folyadékmérőiket.

Dr. Bálint János jogászként fél újságoldal közleményben válaszolt az olvasók kft-alapítási kérdéseire. Például ilyen kérdésre is: Ha egyetlen fillér nélkül, de ötletekben gazdagon akarok kft-t alapítani, mi a legelső teendő?

Tömör volt a válasz: pénzt kell szerezni, legkevesebb 500 000 forintot, ha egyszemélyes kft-t akar valaki, mert az 1 millió forintos törzstőke másik felének apportból, azaz természetbeni bevételből, például gépekből, épületekből, berendezésekből, szabadalmakból kell állnia.

A negyedszázados, a legénykorból kinőtt és a felnőtt kor küszöbére érkezett Olajmunkás fél évi türelmi időt kapott főképp a fúrás kft vezetőitől arra, hogy teljesen önállósodjon, váljék áruvá, azaz tartsa el magát. Június 15-én az egyes szervezetek felelős vezetői tárgyalták meg a lap helyzetét.

A fúrás kft-től Illés Miklós ügyvezető igazgató, Magyar József főmérnök, a GKV-től Tormássy István , a KfV nevében Jármay Gábor fejlesztési, Litter Nándor személyzeti igazgató helyettes, Sipos József igazgatási önállóosztály-vezető. Rajtuk kívül részt vett még a sajtóbizottság három tagja is: Behm Ferenc, Kiss Kálmán és Balogh Antal.

Nos, jó hangulatú vita után abban állapodtak meg a résztvevők, hogy olyan szerkesztő bizottság irányítsa a lap munkáját, amelynek lényegi befolyása van a lap tartalmára és a követendő irányra. A fűrési kft igényt tart a róla szóló írások teljes ellenőrzésére!

A szerkesztő bizottságba a KFV 2, a fűrési kft 2, a GLV nagykanizsai szervezete 1 tagot jelöl ki.

A legfontosabb feladatának szabták meg, hogy előmozdítsa az ellenérdekű, de végső soron a közös célért – a több kőolajért és földgázért – dolgozó szervezetek közötti jó együttműködést és ehhez erőteljesen befolyásolja a közvéleményt. A lap olyan munkatárs – állapították meg, - amely mindenkihez eljut, ily módon továbbra is hatásos eszköze a vezetők és beosztottak közötti véleménycserének, a feladatok tudatosításának. Lehetőséget kínál a különvált szervezeteknek is, hogy figyelemmel kísérhessék egymás munkáját, s az adatokbeli hitelességen túl egy-egy eseményt több szakágazat szempontjából is megvilágít.

Mindezekhez a megnövekedett, nagy igényességű feladatokhoz a szerkesztőség létszáma annyi maradt, amennyi volt: a felelős szerkesztő és 1 fényképész-újságíró.

„Te akkor is a miénk maradsz” – közölte tömören a szerkesztővel a jövőjét a KFV vezérigazgatója.

A derű sem hiányzott soha az olajosok mindennapjaiból. Ezúttal sem. Az akkori Zi-Zi Labor nevű veresegyházi asszonykórus-zenekar mintájára megalakult a 4-es brigádház-labor női együttese, hogy Ivó napján vendégül lássa a férfitársaságot, amely elhúzta a nótáját – például hegedűvel. Ám előbb föl kellett ismernie minden hímneműnek egy-egy fakanálon vagy söröskorsó alján látható gyerekkori képét. Az ivott először, aki elsőként jelezte a találatot.

A kanizsai alsó telepen kapta lencsevégre Tóth Ferenc tudósító az IFA kútvizsgáló műszerkocsit, amely a büszke Pista Úr nevet viselte a homlokán, azaz a hűtőrácsa fölött. Vezetője és kezelője a kútvizsgálóknál 1965 óta dolgozó Plánder István volt.

„Tizenkét és fél éve az egybekelés, most a különválás indokolta, hogy összejöjjenek a vállalat vezetői június 25-én – kezdte egész oldalas fényképes beszámolóját a szerkesztő, aki szó szerint adta közre Trombitás István, Magyar József, Tormássy István és Csigó József beszédét.

Az oldalas összeállítás címe egyúttal tükrözte a tanácskozás lényegét: a cél most is közös.

Valamennyien összefoglalták a KFV-től különvált szervezetekben követendő, de a KFV-vel együttműködő tennivalókat.

Kezdett aztán különválni az addig egységes szakszervezetből néhány kiskunsági bizalmi testületi tag: Urbán István és Besesek Béla, aki kifogásolta, hogy „... a június 7-i vbt. üésről az Olajmunkásban közölt tudósítás a hozzászólásomat, a szavazás eredményét, valamint azt, hogy törvénytelenül újra szavazás történt, nem is említi.” Ezért aztán sztálinista módszerrel azonosította a lap szerkesztési elveit és gyakorlatát.

Nos, mindenek előtt dr. Fodor Csaba jogász tette világossá, hogy nem történt jogsértés, és erre Litter Nándor személyzeti igazgató helyettes is utalt válaszlevelében. Szalai Géza vszb-titkár részletesen visszaidézte az említett rendezvényt. Írása végén sajnálta, hogy Besesek Béla lemondott mindenféle szakszervezeti tisztségéről, mert nagy szükség volna az olyan lelkes tisztségviselőkre.

Természetesen a szerkesztő sem hagyta szó nélkül az újabb vagdalkozást, vagy ahogyan megnevezte: a címkézést. Leszögezte: „Érvényes és minden megjelent számmal immáron 25 éve bizonyítható lapszerkesztési elv, hogy kivétel nélkül minden írásnak, fényképnek helye van a lapban, ha az nem ellentétes a joghatályos törvényekkel. „Javaslom, próbáld ki ezt a „sztálinista” szerkesztési módot: írd minél több tudósítást, riportot, jegyzetet a kiskunsági üzem gazdasági, műszaki életéről, megújulási kísérleteiről, annak eredményeiről, buktatóiról, kudarcairól.

A címkézéssel nem tudok mit kezdeni, mert az maga sztálinista módszer, amelyet a pipás vezér alighanem a lateráni zsinattól vett át, lásd: eretnek, boszorkány stb.” – írta az újságban.

Megjegyzendő, hogy a kereszténydemokratává átlényegült Besesek Béla továbbra sem tisztelte meg a lapot egyetlen sorsal sem, ellentétben mintegy 50 vállalati – sőt, immár kftk-ben – dolgozótól. Ők nem találták sztálinistának a lap szerkesztési módját, címkézés helyett inkább írtak. Meg tudtak írni. Meg is jelentek rendszeresen.

A KfV Budapesten működő új, piacutató-szerző irodája máris bemutatkozott a bécsújhelyi nemzetközi kiállításon a Hungexpo szervezésében. Az irodavezető Marczy Attila – akit a lap be is mutatott, - arról számolt be, hogy a fölkészülés időszakában Bécsújhely környéki 10 autó,-és mezőgazdaságigép-kereskedőn, 12 húsföldolgozón és élelmiszeripari vállalkozáson, 9 építőipari vállalkozón és 3 bányavállalaton kívül olyan nemzetközi nagy cégekkel is tárgyalhatott a külkereskedelmi irodánk, mint a Messina, Halliburton, Oiltools, Nalco, Ebenhöh. A Halliburton leányvállalata, a Brown and Root szívesen hozzámenne valamelyik magyar céghez, hogy közös vállalkozásként fúrási eszközöket, berendezéseket gyártson. A Lovászi lehetőségeit ismertető német nyelvű kiadvány átlapozása után föltétlenül visszajelzést ígért.

A Ebenhöh képviselőjének átadott Hydrotest ismertető alapján az osztrák bányavállalatok címeivel és kapcsolatrendszerével gazdagodott a KfV külkereskedelmi irodája, a Halliburton Co. osztrák képviselője pedig a pulzációs interferencia méréseink iránt érdeklődött.

Az egész kiállítás fénypontja volt, hogy az egykori ENSz- főtitkár, akkori osztrák államelnök Kurt Waldheim is nem csak odapillantott a magyar standra, hanem helyben véleményt kért róla az osztrák tárgyalótársaktól.

Az osztrák táj amúgy sem volt idegen a kanizsaiaktól. Már a munkavállalói engedélyek beszerzése volt hátra, hogy megfúrják a rókalyukat a Mobil és a Schell ottani leányvállalata, a Rohöl Aufsuchungs Gas megrendelésére a salzburgi tavaknál. De Tunézia, Szíria érdeklődése után Lendváról Jozse Hajdinjak és Vida István fúrási eszközök bérbeadásáról tárgyalni érkezett Haász Györgyhöz, aki mindezekről beszámolt. Még arról is, hogy talán visszatérhetnek – ő is – Irakba.

Ettől kezdve teljesen megújult a lap arculata, új tördelési eljárással és betűkészlettel, számítógépes eljárással készült az Olajmunkás, amely 1990. augusztus 15-től már nem csak a Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat lapjaként jelent meg. Csupán ennyi szerepelt az impresszumban, azaz a „személyi igazolványban”: Kiadja a Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat, felelős kiadó Trombitás István vezérigazgató. A felelős szerkesztő is a régi maradt.

A szerkesztő öröme Balogh Antal – már szakszervezeti bizottsági titkárként a korábbihoz képest rengeteg elfoglaltsága ellenére, - továbbra sem hagyta faképnél kávébarna írógépét, hanem folyamatosan küldte a Rotaryról szóló írásokat.

Illés Miklós Versenyben piaci körülmények között címmel tájékoztatta a lap olvasóit arról, hogy „Az átmeneti időszakban, amíg a KfV pénzén működünk, nem volt fennakadás a munkánkban. A KfV vezetői 1990.július 1-je óta úgy tekintettek

bennünket mint teljesen független, önálló vállalatot. A Rotary Kft minden vezetője és valamennyi dolgozója tisztában van azzal, hogy a jövőben piaci körülmények között, remélhetőleg korrekt versenyben megmérve, háttérpári szolgáltatási körben működő társaságként fogunk működni." A korábbi egyezség értelmében a szerkesztő még a mondatban szereplő szóismétlési hibát sem javította ki...)

Az új szelek elfújták az egykori, gellénházi székhelyű munkásőr zászlóalj, amelynek végig a hajdani motorszerelő Molnár József volt a parancsnoka. A fúrési teleppel szemközti és a főgyújtó melletti, a kaptafalusi úttal párhuzamos hosszú földszintes épületben már a fúrési üzem vezérkara dolgozott: a Romániából áttelepült Benedek Károly fúrómérnök, Kelemen Miklós fúrómérnök és csapata.

Itt megint vissza kell pillantani a gellénházi üzem kialakulásának éveire, vagyis az 1950-es évekre. Ugyanis a főgyújtó mellé épített, típus tervekben létesült, kétszobakonyhás-fürdőszobás családi házból álló lakótelepet hívták így: Kaptafalu. Merthogy az olajbányász a házat ingyen csak úgy kapta az olajvállalattól.

Bár a lap nem lett közös tulajdonú, ám épp olyan elhivatottsággal írt a KfV-ből kivált önálló szervezetről, a Rotary Kft-ről mint annak előtte. Ebben továbbra is nagy segítségére volt az immáron szakszervezeti bizottsági titkár – a korábbi munkatárs – Balogh Antal. Természetesen a geofizikusok is kellő helyet és teret kaptak a lapban. Tóth Ferenc például képpel számolt be arról, hogy „A munkahely a nagykanizsai üzem területén változatlan és a feladat is” a Dresser-Atlas csoport geofizikai észlelője, Zsiga Ferenc és a gépkocsivezető Szücs Zoltán szerint legalábbis ez a többi között a geofizikai mérések a nyitott fúrólukban, a lyukbőség, a rétegdőlés, a lyukferdeség mérése. Természetesen mérő műszerek karbantartása is rájuk vár.

A KfV anyaggazdálkodási vezetője Sümeghy Ede és fúrási társa Kricsfalussy János ugyanazt hangoztatta: a lehető legszorosabb együttműködésre van szükség a másfél hónapja még egységes, de azóta ketté választott szervezet között. Az egykori, néha egymás mellett dolgozó munkatársakból most egymáshoz közel álló segítő társ lett.

Miközben a homlokzat átfüstése folyt, tovább folytatódott a fúrások előtt is merőben új munka: a nagylengyeli, víz-kiszorításos mező szénsavgáz+vizes, azaz szódavizes leművelésének sorozatos réteg-és kútkizárása. Vagy ahogyan az újság képriportjának címe is mondta: Lezárnák, hogy kizárják az áteresztést. A Romániából áttelepült Benedek Károly fúrómérnök és Fehér Ede főmester a Bandi bácsival dolgozott. Ugyanis annakidején a kiváló mérnök Kele András mutatta be, és éppen Nagylengyelben először az általa behozott Schoeller-Bleckman lyukbefejező berendezést, amelyet kedvesen róla neveztek el – kell ennél nagyobb elismerés?

Nos akkor már március óta folytak a munkálatok a berendezéssel. Rendbe tették a megsérült 6 5/8"-os bélésű sérült részét, vagyis kiegészítették, utána az 5 5/8"-os szelvényben 2155 méterig mélyítették le a furatot, majd 4 1/4"-os bélésűvel, 350 zsák cementtel el is cementezték. Amúgy az addigi műveletek során 6500 zsák cement került a mélybe. Ugyanis itt nagy biztonságra kellett törekedni.

Már csak azért is, mert a gellénházi termelési ipartelepen a laboratórium, a konyha és a gépműhely között – amúgy a gépműhelyi iroda – azaz Bagladi Zoltán, Horváth József ügyintéző - ablakai előtt dohogott a Schoeller-Bleckman ezüst teste a 9-es kúton – és majdnem elnyelte a mélység. Végül is mindenképp előtt a gellénházi szakemberek és legénység a mecseki bányászokkal közösen teljes biztonsággal kizárták a lyukat, amely egy boltozat tetején helyezkedett el. A szerencse a majdnem-szerencsétlenségben az volt, hogy Kelemen Miklós fúrómérnök – 1990-ben

már gellénházi üzemvezető - hajdanán a mecseki bányában kezdte föld alatti vājárként, s így a bajban azonnal föl tudta hívni sok ismerősét.

Benedek Károly elmondta, hogy a nehézségek az 1960-as években lemélyített 242-es és az említett 9-es kút között csak annyi volt a hasonlat, hogy azonosak voltak a nehézségek, ám az – mint írtuk, - boltozat tetején volt található, itt viszont sok volt a tárolótető. Ezért aztán nem volt biztos, hogy ott jelenik meg az olaj, ahová tervezték.

„A mező jó részét ki kell képezni, s feltölteni gázzal, mire kiderül, hogy pontos-e a kizárás. Ezért új megoldásokat kell keresnünk.” – magyarázta a nem rég még romániai fúrómérnök.

Tehát: új, új, új volt minden. A politikai, a közgazdasági, a közigazgatási környezet, az átalakuló vállalati-vállalkozási szerkezete-szervezet, s mindezek működtetése merőben más – tehát megújuló – fölfogást, gondolkozást követelt meg a kulcsostól az állomáskezelőn és a csőszerelőn át a mérnökökig. A gazdasági-közgazdasági-politikai átalakulás állványzata alatt zavartalanul kellett folyniok a szakmai munkálatoknak.

Így érkeztek el a negyvenedik bányásznapig a most már vállalatban-káeftékben dolgozó és oda készülődő ünneplők, akik fejet hajtottak azok előtt, akik 50 évvel azelőtt megalapozták a lovászi kőolaj-és földgáztermelést: geológusokra, mérnökökre, fúrósokra, csőszerelőkre, termelőkre.

Még mielőtt részleteznénk az ünnepséget, emlékeztetnünk kell, hogy a Rotary Kft cégbírósági bejegyzése után azonnal üzemről üzemre járt Illés Miklós ügyvezető, hogy kellő tájékoztatást adjon. Az olajipari múzeum szívességéből egész oldalas képriporttal emlékezett meg az üzemi lap a jeles évfordulóról; korabeli, dr. Papp Simon, Lakos Sándor, Czigány János felvételeivel, az addig nem közismert tulajdonképpen alapító, a Simon-1 védnevű bányatelek adományozásáról szóló okirat közreadásával és olajzöld nyomással idézte föl a fél évszázad legfontosabb mozzanatait. A többi között a termelő mező életét meghosszabbító másodlagos leművelés első kidolgozójának, az akkor már egyetemi doktor és a műszaki tudomány akadémiai doktor jelöltje, azaz kandidátusa, Németh Ede bemutatásával: az első szén-dioxidos leművelési terv az ölbői gázra alapozva 1960-ban készült el a Lovászi sorozatra, s 9 év múlva fejeződött be a peremi lineáris és az 5 pontos CO₂-es kísérlet. Azt sem feledte ki a szerkesztő, hogy – a MAORT-pörben elítélt - Binder Béla mérnök ötlete nyomán, a gyakorlatot Kerettyéről átmenekítve már az első években gáz visszasajtolás folyt a mezőben. Amúgy pedig éppen 5 évvel korábban az említett Binder Béla személyesen említette meg a szerkesztőnek az évfordulás ünnepségen, hogy 15-20 évre taksálták az akkor már 45 éves mező életét – szerencsére rossz jósoknak bizonyultak az akkori szakemberek.

Ezen a bányásznapon a megjutalmazások is merőben újak voltak: kizárólag a helyi, az üzemi emberek jelölték ki maguk közül a legkiválóbbakat a korábbi központosított gyakorlattól eltérően, s az üzemi bérkerettel gazdálkodva adtak az elismerő címhez 20-20 ezer forintot. Igen: ennyivel kevesebb jutott a kevésbé kiválóaknak.

Az elsők között lett Gellénházán Szabó Géza esztergályos A Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat Kiváló Dolgozója újonnan alapított cím birtokosa, Kiváló Bányász a Kiskunságban Párta János, aki az olajbányászati technikum elvégzése után számos üzemi műszaki megbízást követően 1970-től polgári védelmi törzsparancsnokként ügyelt a biztonságra.

Ugyancsak bányásznap különlegesség volt, hogy ezen a napon találkozhatott a közönség a Rotary Fúrás Kft jelvényével, amely azt a tudósítást díszítette, amely arról számolt be, hogy a főmesterek – Papp László, és a mindenki által csak Horeknek tisztelt és a Kiváló Bányász címmel kitüntetett Horváth József – is örömmel

fogadta, amikor Kelemen Miklós üzemvezető fölolvasta a gazdasági társaság alapító okiratát, s bejelentette, hogy korlátlan lehetőségek nyíltak meg a gellénházi üzem előtt is. Köztük az, hogy a 16 munkacsoportból javasolt 6 ember először viheti haza A Rotary Kft Kiváló Dolgozója büszke címmel járó díszdobozban Pataky Béla művét, a lendvai testvérvállalat részére ajándékozott bronz faliképeinek másolatát.

Ha már Gellénházán járunk, említsük meg, hogy bár sem a KFV, sem bármely üzemének tevékenységi körébe sem tartozott a belkereskedelem, a Ferencz Mihály vezette főosztály kifogott a jogszabályokon, éspedig törvényesen. Eszerint az Ibusz eseti megbízások alapján adhatja el közös szolgáltatásként a munkásszállók, üzemi étkezdék, művelődési házak kínálta üdülési-pihenési-művelődési lehetőségeket.

Az természetes, hogy *Lovászi nem adja meg magát* címen szakmai nappal egybekötött emlékülésen idézték föl a megelőző fél évszázad műszaki-emberi eseményeit Részt vett Zsengellér István vegyészmérnök OKGT-vezérigazgató, dr. Szabó György olajmérnök vezérhelyettes, sőt, a nem rég még az Olajtervben dolgozó, a kerettyei, lovászi, nagylengyeli új beruházások egyik tervezője Kardos Antalné most szóvivőként a minisztérium képviseletében bányász szolgálati érdemérmeket is átnyújtott. A lendvaiak üdvözlétét Vida István olajmérnök barátunk tolmácsolásában Milos Oslaj vezérigazgató adta át.

Kiemelkedő eseményként búvólte el a jelenlévőket Szilas A.Pál. Az egykori lovászi üzemi főmérnök, a miskolci egyetem nyugalmazott tanszékvezető tanára kedves szavak kíséretében avatta föl az évfordulóra készült emlékövet.

A KFV-től, a Rotary Kft-nél és a GKV mélyfúrású kutatási igazgatósága és a területi kutatási főosztály állományából különböző elismerésekben, kitüntetésekben részesültek névsorát egyharmad oldalnyi terjedelemben külön keretbe foglalva közölte az Olajmunkás.

Ők azoknak az utódai, akik közel 14 millió tonna olaj egyenérték szénhidrogén megelégségéből, kitermeléséből és elszállításából léteztek a megyei átlagnál jobban, sportoltak, művelődtek, éltek városi körülmények között: emeletes pontházakban, stranddal, korszerű kereskedelmi hálózattal ellátott lakótelepen vagy a környező községekben fölépített remek családi házakban, miközben új munka-és magatartási, viselkedési, közösségi kultúrát sajátítottak el. No és maortos munkafegyelmet.

E sorok írásakor- 2008-ban - természetesnek veszi mindenki, hogy akkor és úgy megy át Szlovéniába és jön onnan vissza hivatalosan létező államhatáron, hogy azt sem kérdezi meg senki, hol volt, mit akart és mit visz/hozott magával.

Hanem 1990-ben hatalmas eseményként élték át a tornyiszentmiklósiak és a szlovéniai pinceiek – akiknek a szőlőhegyen egymás mellett állt a pincéjük, amelyeket a határ választott el egymástól, - hogy augusztus 26-án és 27-én az akkor zöldnek nevezett határon szabadon jöhettek-mehettek át:; reggel 7 órakor zenés ébresztő köszöntötte a már türelmetlenül toporgókat, akik aztán szüreti felvonulásban, focimeccseken, majd táncmulatságon szórakozhattak kedvükre.

Közben nagy lendülettel folyt a bárki által igénybe vehető szállodának átalakuló balatongyöröki vállalati üdülő tetőszobás átépítése. Egyúttal pályázati hirdetés jelent meg üdülővezetői beosztásra december 1-i érvénnyel. Felsőfokú kereskedelmi, vendéglátó ipari vagy közgazdasági végzettségűeknek.

Szeptember 7-én ugyancsak jeles napja volt a termelőknek és a fúrásoknak: fölkereste a cégeket az MDF-tag dr. Pohankovics István, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium *politikai* államtitkára. Ellátogatott – sorrendben – a kerettyei, a lovászi, a gellénházi termelő berendezésekhez, valamint megismerkedett Kiss Ernő

fűrómester partijával, mely az NI-242-es kúton dolgozott annak kiképzésén és lezárásán – amelyről korábbi számában részletesen beszámolt az Olajmunkás.

Ellentétben a szélteben-hosszában terjengő hírrel, amely szerint a kommunista párt és az ifjúsági szövetség által korábban még csak-csak féken tartott vezető(k) visszaüt(nek), ha a beosztott személy szerint szólni mer bármelyikü(ük) ellen, örömmel emlékeztetett a szerkesztő a kerettyei Mókusz József és társai esetére. A híresztelések kézzel fogható cáfolatául éppen a munkástársai nevében levelet író Mókusz József esztergályos kapta meg A KfV Kiváló dolgozója címet az 50. Bányásznapon. Nem is hagyta szó nélkül a tények nélküli felelőtlen, a vezető(k) elleni vagdalkozást a szerkesztő Nem török be című jegyzetében.

A szerkesztő nagy büszkeségére és örömére a lap egyre nagyobb hányadát írták-fényképezték az üzemekben dolgozók. A lovászi Németh Tibor például újságírói szimattal beszélgetett el utazása közben a Kiskunságból elszármazott és 14 éve a kormánykereket forogató Bacsa Istvánnal, aki a Szemenyecsrörnye-Lovászi-Lenti-Gellénháza útvonalon szállította buszával az olajbányászokat.

Dallos Ferencné arról a KfV-s műszaki értekezletről számolt be, amelyen Szittár Antal főosztályvezető és Udvardi Géza kőolaj-és földgáztermelési mérnökiroda-vezető ismertette egy vándorgyűlés tapasztalatait, Jármai Gábor fejlesztési igazgató helyettes pedig az USA-beli olajmérnökök társasága által New Orleansban október 2-án megtartott konferenciáról tájékoztatta a vállalat legfelső műszaki vezetőit, a megjelent tudósítás révén pedig több ezer olvasót.

Kanadai olajipari szakemberek 5 tagú csoportja kereste föl az egykori lovászi olajmérnök Balázs Béla vezetésével a nagykanizsai cégeket és tárgyalt Trombitás Istvánnal, Illés Miklóssal, Csigó Józseffel, Németh Gézával és dr. Megyeri Mihállyal. Rengeteg lehetősége nyílt most már teljesen önálló megbeszélésekre a zalai szakembereknek is külföldiekkel szeptember 27-29-én, az OMKE – amelynek a szerkesztő is tagja volt – Siófoki vándorgyűlésén.

A lap életében lényeges esemény volt, hogy immáron a cégek vezetői által kijelölt szakemberek alkotta szerkesztő bizottság állt a szerkesztő mellé: Dallos Ferencné, Nagy Tibor (KfV), Balogh Antal, a kiskunhalasi művelődési házból elszármazott Rajnay Miklós (személyzeti osztályvezető, Rotary Kft), Gyenese István (GKV).

Rövid – ám lényeges – hír: a Zalagép a Zalai Hírlapban 58 900 forintért kínálta hirdetésében a lovásziiban gyártott utánfutókat.

Október 11-től az OKGT teljes területén véglegessé vált a végkielégítés jogintézménye. Az új szelek amúgy a korábban mintegy 30 hazai olajipari vállalatot és üzemet irányító, az államnak már akkor is több milliárd(!) forinttal adózó, 1957-ben létre hozott Országos Kőolaj-és Gázipari Trösztöt sem kerülték el. Balogh Antal 2/3-ad újságoldalon nyújtott átfogó tájékoztatást a szakszervezettel egyeztetett trösztői átalakulásra kidolgozott különféle változatokról.

Szomorú és egyúttal biztató tudósítás jelent meg az október 8-i műszaki tanács üléséről Kell a szanki másodlagos címmel: Gombos Zoltán olajmérnök vezette SzKFI-munkacsoport kidolgozta a szanki mező délkeleti és északkeleti másodlagos leművelésére vonatkozó terveket.

Az ügy fontosságát jelzi, hogy az akár szépségkirálynő versenyen is eséllyel indulhatott dr. Kovács Éva vegyész-mérnök beruházási és gazdaságossági, Szittár

Antal olajmérnök műveléstechnológiai és Fehér László szanki olajmérnök üzemi megvalósíthatósági szempontból véleményezte előzetesen a tervezetet.

Nem vészett ki, s a rendszerátalakítás alatt folyamatosan működött az olajbányász humor.

*Tehát nem veszhetsz el az utókor számára, hogy – mint mindig – ezúttal sem úszta meg az átszervezés kellős közepén az egyes szervezeteknek nevet adó „keresztapa” a paródiát. A korábbi Ogilból (Országos gázipari laboratóriumból) SzKFI, azaz Szénhidrogénipari Kutató-Fejlesztő Intézet lett.
„No, most aztán szkifiliszesek lettünk!” – gúnyolódtak a fejlettebb humorérzékűek.*

*Ritkán történik meg, hogy a fúrási telepet műszaki szemlélő főosztályvezető hirtelen harsány kacajra fakad.
„ Mondja, főmester, hány fél karú fúrós dolgozik itt?*

*A szemlebizottságot kísérő főmester megnyúlt arccal bámul a szemlebizottság elnökére.
„Félkarú? Hogy’ volna? Meg miért?”
„Ott van az üzemanyag hordók mellett az a talicska. Félkarú szegény. Biztosan a hozzá való fúrósoknak.”*

Az viszont lelkesedéssel töltött el mindenkit, hogy kőolajra lelt a Pusztaszentlászló Kelet-1 jelű fúrás.

Feltétlenül idézni kell egy mondatot az október 15-i KfV-s igazgatói tanácsülésről. Olyan mondatot, amilyen annak előtte még titkos gondolatban sem fordulhatott elő: a divízióvezetők és a vállalat legfelső irányítói között létrejött *tervalku* során mindkét fél őszintén föltárta a hiányosságokat, bármelyik oldalon nyilatkoztak is meg. Ennek eredményeként az elhatározott béremeléssel megközelítheti a KfV az alföldi testvér vállalat bérátlagát, arányaiban azt a mértéket, amely az 1978-as vállalati (DKfV+az OKGT Fúrási Üzeme+ az NKfV szanki üzeme) összevonáskor a két vállalat esetében fönnállott.

Dallos Ferencné érzékletes riportban számolt be a lovászi évforduló alkalmából megrendezett olajmérnöki szakestélyről, valamint a Kanizsai Műszaki Napokról, dr. Fodor Csaba pedig az egyre sűrűbbé váló jogszabály-rengetegben vállalt idegenvezetői szerepet.

Öt évnyi szünet után szüret volt Gellénházán: hegedűszóval kísért újboros fölvonulással olajbányász lakótelep-szerter. A Vezetéstudomány 9. száma országvilág tudtára adta dr. Kupó Gyula és Trombitás István tollából, hogy milyen is az operatív vezetés a divizionális felépítésű magyar vállalatban.

Aztán Budapesten az Osztapenkó szobornál – fittyet hányva a Kreszre – a Budapest felé törekvő kisbusszal áttért az autópálya sávokat elválasztó zöld sávon a zalai bányász kongresszusi küldöttség a visszafelé vezető útra, és teljes gázzal maga mögött hagyta Budaórsöt.
Még időben.

Ugyanis az történt, hogy éppen a BDSz-kongresszus napjára hirdették meg az egész főváros valamennyi hídját és útvonalát megszálló-eltorlaszoló bérkocsisok (taxisok) a munkabeszüntetést, amely aztán percek alatt áterjedt az egész országra.

Ennek előzményeként a demokratikusan megválasztott országgyűlés által jóváhagyott és az MDF-elnök dr. Antall József tanár úr, majd orvostudományi könyvtári főigazgató által vezetett kormány ígérete ellenére október 25-én rajtaütés-szerűen iszonyatos mértékben fölemelte a benzin árát.

Nos, a bányász szakszervezet ugyan megállapodott a taxisokkal, hogy a kongresszusi küldöttek elérhetik az ÉDOSz-székházat, azaz a tanácskozás székhelyét, de egyéb mozgás nem engedélyeznek.

Mármost a kisbuszban ülő KFV-küldöttek közül – szerencsére – a szerkesztő bányász díszegyenruhában feszített, s amikor az egyik sztrájkoló betekintett, még tisztelgett is, ám jóindulatúan eligazította a Szalai Gáza szb-titkár vezetésével már-már lelkes társaságot, hogy az Osztapenkótól elindulhatnak, de hogy miképpen vergődnek el a Hősök teréig, azt ő sem tudja.

Ekkor adta ki a parancsot a titkár a hajmeresztő Kresz-szegésre, s mint mondtuk, az utolsó percben. Később kiderült: fél óra múlva valahol a Népköztársaság útján rostokolhattak volna (amely volt már Andrassy, Hitler és Sztálin út is, hogy hamarosan megint az I. világháborús hadüzenetet németül a mindent meggondoló és megfontoló uralkodó elé terjesztő egykori Andrassy Gyula gróf miniszterelnökről elnevezett út legyen).

Hazafelé több esetben is le kellett tért az autópályáról, Nagykanizsa határában még a kukoricafölddel is megismerkedett szegény kisbusz, de sikerrel vette az akadályokat, s mindenki szerencsésen haza ért.

A rendkívüli, XXV. BDSz-kongresszusról Kádár Péter újságíró jóvoltából természetesen részletes képet kaptak az olvasók, akik első kézből értesültek arról, hogy az úri kormány (mint hírelt, újra kegyelmesnek kellett szólítani a minisztereket a demokrácia hajnalán...) továbbra is bírta a bányászok bizalmatlanságát, s ezért üzemben maradt a sztrájkbizottság.

Ugyancsak az újdonságok közé tartozott, hogy a pár héttel korábbi ruhásbolt helyén a gellénházi olajbányász lakótelepen megnyílt az előtte illatozó három fenyőről elnevezett étterem és eszpresszó éspedig a Gellénházi Olajbányász hajdani kiváló focistájának, a gépkocsivezető Horváth Vilmos (becenevén Tüsi) fia, Tamás üzemeltetésében. A társa Miszori József szakács. Az új étterem népszerűségét megalapozta, hogy – tessék csak figyelni 2009-ben! – a Jókai bablevest 35, a szalontüdőt 30, a vadpörköltet 87 forintért kínálta.

Újabb vadhajtás került a nagykanizsai irodaház hirdető táblájára: az egyik egyház – vagy egyházi csoport? – toborzó hirdetése volt olvasható „ellentmondva a legeslegújabb jogszabályok szellemének is. Mert mi keresni valója van vállalati közegben bárminő vallási vagy politikai hirdetésnek?” – kérdezte jegyzetében a szerkesztő, akit immáron semmiféle pártnyűg vagy felekezeti elhajlás sem kötelezett semmire sem.

Balogh Antal tollából azzal ismerkedhetett meg a nagyközönség, hogy részint a Price Waterhouse, másfelől a Co-Nexus Rt és a Pénzügykutató Rt tanulmánya révén kezd összeállni az OKGT gazdasági társasággá átalakításának képe, sőt az első elnevezési változat is készen áll már: Nemzeti Olajipari Részvénytársaság. Egyébiránt 3 változat készült el, s Balogh Antal természetesen ezekhez hozzátette a szakszervezeti álláspontot is, valamint a vezérigazgatóhoz írt, az átalakulással kapcsolatos kérdéseket és az azokra megadott válaszokat ugyancsak .

Takács Sándor, az egykori ogilos technikus, az Olajmunkás külső, ez esetben már a Zalai Hírlap belső munkatársa Zsengellér István vezérigazgatóval beszélgetett el ugyanezekről a kérdésekről. Például arról, hogy a szerződöttnél jóval kevesebb kőolajat szállít a szovjet fél. Jött is a válasz: ezáltal azonnal fölértékelődik a hazai termelés.

Nem maradtak ismeret nélkül a kizárólag műszaki érdekeltségű emberek sem. Olvashatták(a 2004-ben sajnos elhunyt) Cziczlavicz Lajos, Illés Miklós, Szitó János, dr. Megyeri Mihály, Udvardi Géza, Magyarai Dániel, Gerecs László, Paczuk László, Fehér László, Fülöp Róbert, Dallos Ferenc, hantó András, dr. Takács Gábor siófoki előadását. Dallos Ferencné pedig a Kanizsai Műszaki Napokról írt összefoglalót.

Nagy valószínűséggel sajtótörténeti különlegesség zajlott le a budapesti Mátyás Templomban.

Ehhez előzményként meg kell írni, hogy a kormányzat hozzá fogott az egyes – baloldalinak minősített - szervezetek, azok rendezvényeinek megkettőzéséhez. Így esett a kormányzati szándék alá a bányásznap, amely a tatabányai csendőrsortúz bányász áldozatainak állít emléket. Ezt elhalványítani, majd elfeledtetni találták ki az egyik egyház által szentek minősített Borbála, mint a bányászok védőszentjének napját. Amúgy a szerkesztő a bányász-székházban tartott nyilvános tanácskozáson megkérdezte Molnár Lászlót, a soproni bányásmúzeum igazgatóját, ismertesse azokat az eseteket, amikor bizonyíthatóan, műszaki hitelességgel Borbála megmentette-védte a bányászokat, mondjuk vízbetöréstől, metánrobbanástól. Természetesen ilyen eseteket nem tudott elsorolni. Arra sem tudott válaszolni, hogy vajon a föld alatti bányászok szóban vagy írásban kérték-követelték-e a Borbála-nap bányásznapra nyilvánítását.

Nos, a Mátyás templomban megrendezett ünnepségen megjelent Göncz Árpád államfő, aki a Szabad Kezdeményezések Hálózata, majd a Szabad Demokraták Szövetsége – a piros-fehér-zöld színű madarakkal jelképezett politikai képződmény – révén került a politikába és a legelső hazai közjogi méltóság székébe. Készségesen fogadta az egykori föld alatti vájár Ladányi Andrást a szakszervezeti Bányamunkás és Ferencz Győzöt a Olajmunkás felelős szerkesztőjét, s válaszolt a kérdéseikre. Szakszervezeti és üzemi lapnak előtte államfő még nem nyilatkozott – egyébként azóta sem.

Mielőtt nyilatkozott volna, Dallos Ferencné odasúgta a szerkesztőnek Händel Messiásának Halleluja tételét hallgatva: „Hogyan lehet ilyen hamisan énekelni?”

Dr. Göncz Árpád – minősített hegesztő!, számos angol regény fordítója, maga is remek novellista és drámaíró, mezőgazdasági mérnök és jogvégzett doktor – az ünnepség előtt járt a pécsi Zobák aknán, fél kilométer mélyen a föld felszíne alatt, így aztán személyes élményekkel gazdagon állt a két újságíró mikrofonja elé. A beszélgetést az Olajmunkás 1990.évi 23-24., azaz év végi száma közölte.

„Ma a bánya beteg. Odalent minden bányász azt kérdezte tőlem, s nem tudtam egyértelmű választ adni, hogy mi a bánya jövője, mi lesz a bányászat sorsa. Ugyanezt kérdezték tőlem, ezt vitattuk meg a bánya tanácsstermében a vezetőkkel, a bányász szakszervezet vezetőivel. Amiben mindenki egyetértett az az volt, hogy a bánya életkérdés, a bánya az országnak is életkérdés. Magyarország a középkorban bányász nagyhatalom volt, nemesfém nagyhatalom. Ez elmúlt. Ma délután több mint 2 óra hosszat hánytuk-vetettük meg ezt a gondot, a bányászat gondját, a bányászattal összefüggő iparágak gondját, s az energiaellátást is. A bányászat legfőbb tényezője, termelő ereje az ember. A bányász gondja az egész ország gondja, s ha a bányásznak nem lesz ránk gondja, akkor fázni fogunk.

Olajmunkás: Van egy másik nagy ágazata a bányászatnak: az olajbányászat. Hogyan ítéli meg a helyzetét? Tudom, most nem tudta áttekinteni az olajbányászatot is.

Dr. Göncz Árpád: Most javarészt valójában a szénbányászat gondjaival foglalkoztam, de a ma délutáni beszélgetésünkön az olajbányászok is elmondták a maguk dolgait, szakmai gondjait. Engedje meg, hogy arról ne szóljak, a szakmai gondokról. De nem hiszem, hogy a szén és az olaj, a magyarországi olajbányászat és szénbányászat szemben állna egymással. Ez a kettő tudja megoldani vagy részben megoldani energiagondjainkat. És az egész szakma, beleértve a kohászatot, az energiaterelést is – az az érzésem, - csak egységben tárgyalhat, gondolai csak egymással összefüggésben oldhatók meg.

Minthogy az üzemi lap nem nyilvános terjesztésű, a szerkesztőség természetesen elküldte az államfő címére. Hamarosan meg is érkezett a nyugtázó válasz a szerkesztő nevére, a köztársasági elnök címeres levélpapírján:

Kedves Barátom!

Köszönöm a lapszámot. Mindig örömmel adok munkáslapnak interjút. Mint tudja, magam is voltam ipari munkás, s hogy őszinte legyek, ma is nosztalgiát érzek a műhely iránt.

Budapest, 1991.január 18.

*Meleg barátsággal köszönti:
Göncz Árpád*

A lovászi lakásvásárlók gondjait viszont csak ők maguk tudták megoldani, ahogyan erről Jánosi Ferenc írt. Ugyanis azokat a lakásokat, házrészeket, házakat a szűnyogkempen, úrikempen megvehették a bennük lakók az értébecslést végző Keszthelyi Városgazdálkodási Vállalat lebonyolításában. Ez fölbolydította a korábban jó hangulatú olajos lakótelepet; érdekellentétek lobbantak föl, mindenki azt vizslatta, a másik, a szomszédja, ismerőse hogyan és mennyiért jut, közös pénzen milyen mértékben és mikor fölújított a házhoz-lakáshoz. Botor módon megkeresték a pártokat is, országgyűlési képviselőket – természetesen eredménytelenül.

Közben Kiskunhalason angol, Nagykanizsán orosz olajbányász küldöttség járt – ez utóbbi vezetője tanköri társa volt a tolmács szerepét is betöltő Gerecs Lászlónak. Szurgutból, Nyizsnyevartovszkából, Tyumenyből érkezett a Vlagyimir Budkov vezette küldöttség, amelynek 15 százaléka közigazdász volt, s csak a többi olajmérnök és geológus. Jármái Gábor fejlesztési igazgatóval főként fúrási, termelési eszközök, alkatrészek, iszapok, iszapjavító anyagok, csövek, szerelvények, szerelvény elemek átvételéről tárgyaltak, de arról is, ha megszületik a szovjet koncessziós törvény, akkor akár tapasztalatainkat is kamatoztathatjuk ottani területek megkutatásában, kiaknázásában, letermeltetésében, például a nálunk kidolgozott és alkalmazott másodlagos-harmadlagos módszerekkel.

Akkor még nem, de ma, amikor testvérvárosi-megyei szerződés van érvényben Zala és Jugra-Szugut között külön hasznot hozó együttműködés alakulhatna ki.

Ami pedig kivétel nélkül mindenki sorsát befolyásolta: napirendre került az új kollektív szerződés a KfV-nél és a fúrási társaságnál is.

1991.

A huszonhatodik évfolyamába lépett Olajmunkást a testvérlap, a Bányamunkás szerkesztősége – Ladányi András felelős szerkesztő, Hámori István Péter humorista, a kiadó és Csecse Józsefné szerkesztőségi titkár köszöntötte. A bányász szakszervezet székházában az íróasztalukon is ez a felirat virított: felelős szerkesztő, kiadó, titkár. Ugyanis a szakszervezet helyett akkor már ebben a magánkiadásban jelent meg a szakszervezet központi lapja – szakszervezeti pénzzel megtámogatva.

A KfV, a fúrás kft, valamint a GKV mélyfúrás kutatási igazgatóságának vezetői, valamint szakszervezeti titkárai január 31-én megemlékeztek a negyedszázaddal korábban megjelent Olajmunkásról, egyúttal pedig értékelték az új szervezeti fölállásban elvégzett szerkesztő bizottsági munkát, s tovább élésre ítélték a lapot – meg a szerkesztőt.

Keszthelyen a KfV 60 különböző rendű-rangú vezetője – köztük a szerkesztő is – több napos tanfolyamon szedte sorba, melyek az általuk és a vállalat által elvégzendő legfontosabb feladatok 1991.január 1-jétől kezdődően.

Tehették, mert kőolajból 56 106 tonnával, földgázból 17 830 000 köbméterrel, stabil gazolinból 4 672 tonnával több „termett” a KfV-nél és a Rotary is sikeres fél évet zárt, a mérleg szerinti eredménye 110 millió forint volt.

Illés Miklós arról beszélt, hogy az új évben a kutatási terv szerint 47 950 métert kell lemélyíteni Őriszentpéteri, csólyospálosi, pusztaszentlászlói, bajánsényei és más összesen 19 kutatófúráson, és el kell végezni 110 kutatófúrás rétegvizsgálatot. A föltáró fúrásokkal 14 400 méter kell lemélyíteni 15 rétegvizsgálattal.

Megszületett két alapító okirat is a KfV-nél: az Olajbányász Önszegélyezési Alapítványé és A Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat Dolgozóinak Szakszervezeti Szövetségének alapszabálya. Minden üzem és a nagykanizsai központi iroda is külön szakszervezetet hozott létre, s ezek szövetsége alakult meg. Mindkét okmányt nyilvános vitára bocsátották.

Az OKGT teljes átalakulása miatt új nevet kapott a szakszervezet is: Szénhidrogénipari Szakszervezeti Szövetség lett.

Mating Béla, az egykori tanítvány a többiek és mindazok nevében akik tisztelték, szerették, becsülték. köszöntötte a 70 éves Szilas A. Pált,

Az is az újdonságokhoz tartozott, hogy bár Kelemen Miklós, Magyarai Dániel és Udvardi Géza már 1989-ben járt az alföldi testvérvállalatnál, hogy az ottani Kristóf Miklóssal megbeszéljék: ők hogyan ellenőrzik megvásárlás előtt a fúrások által lemélyített és termelésre kiképzett lyukat, a látogatás megisméltése éppen 1991-ben vált időszerűvé a Szabó István vezette új szervezet, a kútmunkálati műszaki felügyelet megalakulásával.

„Nem a bizalmatlanság, hanem piaci helyzet tette szükségessé a tapasztalatcserét: 1990 második felétől a fúrás elad, mi pedig vásárolunk a mi vállalkozási szervezetünk előzetes ellenőrzése után, s a GKV vizsgálatait is mi rendeljük meg.” – fogalmazta meg a lényegét Szabó István olajmérnök.

Péter Richárd fúrómérnök, a KfV gellénházi üzemének – a legnagyobb divízió vezetője – az előző években főként a vállalati központ előírásainak nagy tapasztalatú

végrehajtója volt. Január 21-én a tervalku egyik szívós szereplőjeként mutatkozott be. Önállóságára jellemző, hogy a divízióon belül az új szervezeti kialakulástól kezdve pár hónapon belül máris két üzemet hoztak létre: az egyik a másodlagossal, a másik a hagyományos termeléssel foglalkozik Nagylengyel-Barabásszegen és Sávolyban.

A január utolsó napján lezajlott az évi első igazgatói tanácsülés a KFV-nél, ahol örömmel számolt be a vezérigazgató arról, hogy az egyes divízióvezetőkkel lefolytatott tervalkukat az elmélyült elemzés és a nyílt vélemény csere jellemezte. A pár napra rá összeült legfelső vezetői értekezleten úgy fogalmazták meg a lényegét, hogy az önállóságot növelni, a költségeket, a ráfordításokat csökkenteni kell, s ennek jegyében hosszú távú intézkedési tervet fogadtak el.

Önálló szakszervezetek alakultak a fűrési kft keretében is Gellénházi, Nagykanizsai, és Kiskunmajsán Kiskunsági Dolgozók Szakszervezete néven, amelyek szövetséget alkottak; ennek titkárául megválasztották Balogh Antalt. A bizalmiak testülete január 11-én harapós hangú tiltakozó jegyzéket juttatott el dr. Nagy Sándornak, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége elnökének, Schalkhammer Antalnak, a bányász szakszervezet elnökének, Kudela Józsefnek, az OKGT Bányász Titkári Tanácsa vezető titkárának, hogy ezzel is elősegítse a szakszervezeti szervezetek egységes föllépését a kormánnyal szemben az egyre kilátástalanabb helyzet, a szegénység-elyomorodás, a hatalmas áremelkedések, az adóterhek rohamos növekedése miatt a társadalmi feszültségek enyhítéséért, az alapvető élelmiszer árak erőteljes csökkentéséért, mert a bérből-fizetésből élők, a nagycsaládosok, a fiatalok és a gyermeküket egyedül nevelők, összességében a NÉP egyre jobban föl vannak háborodva. A szakszervezeti szövetségek hívják föl a kormány figyelmét, hogy a NEMZET érdekében cselekedjék és ne a pártok céljainak megvalósításán fáradozzon. Napjainkban is időszerű intés!

Akkor a trösztön belüli alapbérosztályok kialakítására kötött kollektív szerződést a szakszervezet és a gazdasági vezetőség. Csak érzékeltetés képpen: az 1. bérosztályban havonta összesen 8100, adózás után 7082 forint járt, a 8. bérosztályban 14000-8690, a 13. bérosztályban 40500-24950 forint. A valamikor 3.60 forintos ebédjegy és a 20 filléres szelet kenyér már a szép emlékű múlté lett, az GKV-nál és a fűrési kft-nél 45, a KFV-nél 50 forintért „mérték” az ebédet február 1-től.

Sokszor volt már szó a külföldi cégekkel, az egyes szakemberekkel kialakult kapcsolatokról (legutóbb például az osztrák ÖMV, azaz Österreichische Mineralölverwaltung nevű vállalkozással tárgyalt Lencz Mihály, Németh Géza és Hantó András), de elismerő levél közlésére először nyílt alkalma az üzemi lapnak.

A Dresser-Rand cég garanciális csoportjának vezetője Dennes Lasch ezt írta Magyarai Dánielnek és Trombitás Péternek (igen a vezérigazgató frissen végzett olajmérnök fiának) február 1-jén:

„Engedjék meg, hogy kifejezzem benyomásaimat az Önök karbantartást végző szerelőinek és irányító személyzetének minőségi és hatékony munkájáról.

Számos kompresszorállomást látogattam meg az elmúlt években, és ez az első alkalom – és ezt őszintén mondom, - hogy az Önök kompresszor karbantartó személyzete egyike a legjobbknak.

Kérem, továbbítsa köszönetemet és üdvözetemet azért a segítségért, amelyet nyújtottak a DRESSER-RAND és a neki szállító UNP cégeknek a kompresszor tömítési problémák megoldásában.”

Három napon át tanácskoztak Siófokon az OKGT szakszervezeti titkárai február közepén a trösztí átalakulásról, az előre látható fejleményekről. Tisztán látásukat segítette a nem rég még trösztí vezérigazgató helyettes, akkor már miniszteri megbízott Subai József. Maga a miniszter, dr. Bod Péter Ákos ennek meggyorsítását szorgalmazta a minisztériumi tanácskozáson, majd a Kurír című lapban is.

Az minden esetre kiderült, hogy az OKGT átalakításáról annyiféle elképzelés forog közkezen, ahány minisztérium állást foglalt ezzel kapcsolatban., de abban egyetértés van, hogy csak jól működő, jól összefogott és tőkeerős olajiparra van szüksége az országnak. Ugyanis - bár ez így nem hangzott el, - csak ettől várhatta az államkincstár a 140 milliárd forintos adózást.

Az MDF-es Dr. Pohankovics István, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium politikai államtitkára kitartó érdeklődéssel figyelte a zalai olajbányászatot. Az 1990. évi bányásznapon nagylengyeli olajgyűjtő és szénsavas elosztó központokat keresett föl, 1991.március 14-én a fúrásí kft-t vezetőivel tanácskozott az alsótelepen tett séta után.

Komoly(nak gondolt) tanácskozáson hangzottak el a derűt keltő mondatok:

- 1. Úgy hiszem, az előterjesztésben miden fontos gondolat szerepelt. Ami mégis hiányzik, azt most mondom el szóbeli kiegészítésemben.*
- 2. Bejelentem, hogy a határozatot tanácskozás egyhangú szavazással elfogadta, 2 ellenszavazat ellenében.*
- 3. Mi is gondolkoztunk rajta, hogy bonyolult a mondat, ezért gondolatjelet akartunk oda tenni. Ez most hiányzik.*
„Nem a jel hiányzik, hanem a gondolat” – morogta valaki maga elé.

További érdekes történetek sorakoztak a Zalai Hírlap akkori főszerkesztő helyettese, Hári Sándor Rózsa Ferenc-díjas újságíró tollából. Az 1950-es években Dolgozott Bázakerettyén, adminisztrátorként tanúja volta a kilimáni fúrásnak, majd Nagylengyelben üzemgazdászként helyezkedett el. Többször is kizavarták először a Nagykanizsán, majd a Zalaegerszegen szerkesztett Zala szerkesztőségéből, s mindannyiszor az olajbányászat adott neki kenyeret. Végül 1957-től nyugdíjazásáig volt különböző beosztású – rovatvezető, majd 20 éven át főszerkesztő helyettes - vezetője a Zalai Hírlapnak. Érdekes képet rajzolt meg Majerszky Béla mérnökről.

A pákai Németh András vállalkozó pedig április 1-jén – nem tréfaként megnyitotta a Lovásziban bérelt munkásszállóból-konyhából-étkezdéből álló idegenforgalmi kínálatát.

Minthogy az Üllésen bemutatott repülőgép-reaktoros kitörés-elfojtási gyakorlatot megtekintette a kuvaiti nagykövetség képviselője is, az OKGT tárgyalást kezdett az irakiak által fölgyűjtött kuvaiti olajkutak elfojtásáról és víznyerő kutak mélyítéséről. A Rotary szakemberei már a tervek készítésénél tartottak.

Szép Andrásné jutalmat vett át a KFV vezérigazgatójától a személyzeti és a gazdasági helyettes jelenlétében. Ezt annak köszönhetette, hogy amikor este az új rendeleteket böngészte, megakadt a szeme azon, hogy kedvezőtlen adottságú vidéken különösen nagy összegű pénzzel ismeri el az állam a munkahely teremtést. Minthogy a KFV működési területén csakis ilyen községek léteznek, akár 100 milliós haszonra is szert tehet a KFV, ha megfelelt a rendeletben foglalt föltételeknek.

Megfelelt, még az APEH is rábólintott, így aztán Szép Andrásnénak jutalom, a cégnek pályázaton elnyert sok millió forint járt.
Az új szelek újabb friss fuvallata.

Node mi jár – jár-e – az OKGT vállalatainál-vállalkozásainál dolgozóknak a közösen előállított, megteremtett vagyonból, s ha igen, mi módon? Erről készített tanulmánytervet az Érdekvédelmi Tanácsadó Szolgálat Egyesülés két munkatársa: dr. Vanicsek Mária és dr. Lajtai György. Privatizációs hitelkedvezményről, sőt, az évi 750 000 forintot bezsebelő kiváltságosok még 112,5 ezer forint értékű ingyenes részvényre vagy üzletrész vásárlásra is módot kapnak. Amúgy pedig a gazdasági társaságba bevitt szellemi értéket is ki lehetett fejezni pénzben. A korlátok figyelembe vételével az egyes vállalatoknál kifizethető ingyenes vagyonjegy összege a tröszt központban személyenként 260 000, a GKV-nál 44 000, a KfV-nél 211 000, a Rotarynál 260 000 forint lehet.

A kiskunsági termelési Csombok Imre, a nagykanizsai Gerecs László, Haász György, a Rotary vállalkozási főmérnöke és Takács Zsolt két hónapos, szóbeli és írásbeli vizsgaköteles üzletpolitikai tanfolyamon vett részt a torontói North York Egyetemen. Bázakerettyére viszont Lendváról érkezett Milos Oslaj vezérigazgató, Gaál László műszaki igazgató és Hári István. Előttük a GKV-t képviselte Tóth János felszíni geofizikai igazgató helyettes és Csigó József területi igazgató.

A lendvai vendégek kíváncsiságát a szénsavas másodlagos művelésről Udvardi Géza termelési főosztályvezető elégítette ki.

Az MSZMP Központi Bizottságának nem rég még titkára, egykori moszkvai magyar nagykövet ideiglenes államfőként dr. Szűrös Mátyás kiáltotta ki a Magyar Köztársaságot, ezúttal az országgyűlés alelnökeként bikini lányok fölvonulását tapsolta végig, majd szólt is a nagykanizsai Csótónál majálistához.

A Magyar Köztársaság dr. Antall József hajdani középiskolai tanár vezette kormánya április 11-én döntött az OKGT szervezeti átalakulásáról. Ezt követően a gáz-szolgáltató vállalatok tüstént ki is váltak.

A Romániából pár évvel korábban áttelepült Németh József olajmérnök – termelési koordinátor – Meidl Antalné olajmérnök fényképfölvételének segítségével már arról számolhatott be május 15-én, hogyan egyeztették a kögázos szakemberekkel az üzemelési, gázellátási és vagyonjogi kérdéseket.

A Rotary után érdeklődő USA-beli szakembereket Magyar József tájékoztatta, Robert Kennedy igazságügy miniszter fia, a C.E.Co nevű cég elnöke Michael Kennedy a környezetvédelmi együttműködés lehetőségeiről tájékozódott az OKGT-nél először 1990. október 25-én, december 12-én, 1991. április 16-án már a nővérével, Courtney Kennedyyel és dr. Bruce Bell környezetvédelmi szakértővel – adta közre Dallos Ferencné.

A megyei közlekedés biztonsági versenyben részt vett KfV – azóta KfV, Rotary KFT és GKV-igazgatóság – gépkocsivezetői kapták meg az elsőséggel járó megyei rendőr-főkapitányság vándorzászlaját.

Az aranykezü, - sajnos néma – gellénházi Böleczy Tibor a szerszámgépeket, folyadékszállító szivattyúkat javította aprólékos, különleges figyelmet igénylő munkával. Üzemszerte kivételes képességű lemezlakatosként is tisztelték a Néma becenévre hallgató mestert, aki a Siketek és Nagyothallók Megyei Szövetségének

elnöki tisztségét is betöltötte. A bányásznapon vállalati kiváló dolgozóvá választották munkatársai.

Fölavatták április 19-én a KFV vadonatúj, teljes kényelmet nyújtó és a szemnek is kellemes látványt nyújtó, a pályázaton győztes hévízi szállodai szakember Németh József vezette üzemét, amely a szervezeti fölépítésben így olvasható: Balatongyöröki Borbála üdülő-szálló, Balatongyörök.

„Mostanában egyre többen kérdezik meg tőlem, mi a véleményem arról, hogy rövid idő alatt egyre többen egyre jobban meggazdagodnak. Én erre azt válaszolom, hogy az angol milliostól az első millió, az amerikai milliárdostól az első milliárd megszerzéséről nem illik érdeklődni, mert nem mindegyikük emlékszik büszkén a dédapja vagy a nagyapja pénz-szerzési módszereire. Lehet, hogy a jövő magyar unokái a mostanság tisztára mosott pénzek megfialtatásából már jótékonykodni is fognak.”

Mindezt dr. Antall József miniszterelnök mondta Nagykanizsán a Hevesi Sándor Művelődési Házban június 1-2-án a térségi menedzser konferencián.

A szerkesztőnek mindenek előtt két dolog tűnt föl: nem vette körül semmiféle biztonsági gyűrű a miniszterelnököt, bárki oda mehetett hozzá, mindenkit készségesen fogadott. Az egész gyönyörű palotában mindössze néhány „fülbevalós” biztonsági ember lézengett.

A másik egy gondolatban fogalmazódott meg: a résztvevőkből itt akár összehívhatnánk a megyei pártbizottság szűkített ülését is...

Nos, a miniszterelnök fején találta a szöveget, amikor a japán és az USA-kapcsolat fontosságáról beszélt akár a térség – Nagykanizsa és környéke – életében. A jelenlévő olajosok mindjárt a kerettyei, japán berendezésekből megépített gázelőkészítőre gondoltak, meg a jenki szakemberekre, akik oly nagy érdeklődést tanúsítottak a Rotary iránt. Nos, Illés Miklós ügyvezető jól megszerkesztet előadásban taglalta a nagy értékű kft piaci és magánosítási esélyeit.

Dr. Kupa Mihály pénzügyminiszter így beszélt: „Minket néha itthon, de külföldön is hülyének néznek, mert törleszteni akarjuk az adósságukat. Pedig nem vagyunk hülyék, csupán tudjuk: ha nem törlesztünk, miért jönne ide a külföldi tőke?”

Beszélt még dr. Bod Péter Ákos közgazdász, ipari és kereskedelmi miniszter (MDF), dr. Szabó Iván (MDF), az országgyűlés gazdasági bizottságának elnöke.

„Tavaly 80 milliárd forintos megtakarítást rögzítettek a bankok és pénzintézetek és majdnem ugyanennyi, közel 80 milliárd forint vándorolt ki Ausztriába Schilling képében a nagy bevásárlások idején. Ugyanakkor 46 milliárddal csökkent a lakossági tartozás. Valószínű, hogy mindezen jelenségek egyenlege előbb-utóbb tőkeként fog megjelenni, főképp, ha hozzászámítjuk, hogy 101 millióval nőtt a vállalkozói megtakarítás.

Jó jel, hogy a nemzeti össztermék 15 százaléka már magánosoktól származik, akik fölszívták a munkanélküliek jó részét. Ezzel magyarázható leginkább, hogy a 270 000 munkanélküliből 70 000 jelentkezett a közvetítőknél, a többi 'eltűnt'.

Természetesen a miniszterelnöknek is megküldte a szerkesztőség a tanácskozásról beszámolt újságot.

Emlékszünk: az államfő személyes hangú levélben nyugtázta a lapot. Ezúttal a miniszterelnöki titkárság vezetője írt:

„Tisztelt Szerkesztő Úr! Miniszterelnök úr megbízásából köszönöm a lappéldányokat és jókívánságait.

Budapest, 1991.június 27.

Tisztelettel:
Dr. Szentgyörgyvölgyi András

„Az új most a költség. Eddig csak a termelés volt az elsődleges szempont. Most már a mennyiért is lényeges” - magyarázta Kerettyén a gondolkodási újdonságot Szabó Béla technikus és az ugyancsak kerettyei nevelésű fiatal mérnök Szabó Tamás A himbák visszafelé, a gondolatok előre forognak című első oldalas riportban. Ugyanis a kerettyei himbákon ősidők óta a sonkák a rudazat felé forogtak, másutt előre.

A KfV igazgatótanácsának ülésén nem csak az új gázmezők termeltetéséről és bérintézkedésekről volt szó, hanem meghallgatták a jelen lévők Takács Zsolt, Gerecs László és Csombok Imre beszámolóját kanadai tapasztalataikról. Talán a helyben szinte azonnal hasznosítható előadást Csombok mérnök tartotta, aki az ottani divizionális szervezet működéséről beszélt.

A látogatást szinte sürgősen visszaadták az Ontario-tó mellől: július végén kanadai szakembereket fogadtak a KfV-nél.

Miközben a KfV legfőbb döntéshozó testülete tanácskozott, Gerlefalvi Nagy Sándor bányaműszaki főfelügyelő az Ortaháza-Kelet gázmező bekapcsolása előtt a gyűjtőközpont műszaki fölkészültségét ellenőrizte. Erről és a KfV első félévi termelési eredményeiről Németh József számolt be: kőolajból és földgázból is többlet mutatkozott.

Ami pedig a tröszti átalakulást illeti, a Népszabadság július 26-i száma már arról írt, hogy ki/levált cégek után az OKGT-ből megalakuló részvénytársaság magánkézbe (el) adása csak jövőre lehet időszerű. Ha bebizonyítja életképességét. Addig a részvénytársaságot alkotó 9 vállalat állami tulajdonban működik tovább.

A Kelemen Miklós vezette gellénházi fúrások nagy lendülettel dolgoztak az esetleg lehetséges kazahsztáni kútmunkálatok tervein; a kft-nél külön munkacsoport foglalkozik ezzel. Kerettyén viszont már elszállítás előtt álltak az osztrák üzletember által megvásárolt mélyszivattyúk – újságolta Ferecskó István gépészmérnök, a gyártók vezetője. Új lehetőség, hogy az ő kezelésükbe került a DKG lenti üzeme.

Nem valami világszenzációs műszaki újdonsággal szolgáltak a gellénházi főgyűjtőn dolgozók, hanem olyan szervezettel, amely a Csibész nevű terelőpuli felügyeletével működött. Arról volt szó, hogy a tartálytelepen a gyöpös rész karbantartása a kezelők kötelessége. Minthogy megúnták a sok kaszafenést, a fenébe küldték a kaszákat, helyettük bégető fűnyírókat kezdtek foglalkoztatni: birkákat.

Részint szép egyenletes pázsit keletkezett így, mintha Angliában lettek volna. Másrészt a „ birkabab” megjelenésével együtt köszönt kalapjával a csiperke és a szegfű(népi nyelven: csirke)gomba is. Ráadásul nem volt gond, hogy a közös összejöveleken mi kerüljön a kondérba, s még a gyapjú is gazdagította a közös pénztárat, amelybe sűrűn hullottak a bányások eladásából származó forintok. Húsvétkor sorban álltak a megrendelők.

Lovászból levél érkezett, amelynek aláírója volt Nagy Teréz, a művelődési ház fáradhatatlan igazgatója. Arról panaszkodik, hogy a lovászi karbantartóktól kapott számla nagyon borsosra sikerült, facsarja is az orrát. Merthogy a fúkasza megjavítása, a megszakító cseréje 1 munkás 1 teljes műszakját – 8 óráját – vette igénybe, óránként 659 forintért. Ezért és még egyebekért sem fogja többet igénybe venni – és alighanem más sem – a lovászi üzem munkáját, ha továbbra is ez lesz a számlázási gyakorlat – vont le a következtetést a művház igazgató.

Ha nem kötelező – sohasem volt az! – szakszervezeti tagnak lenni, legalább hasznos-e? Erről beszélgettek Gellénházán az szb-titkár Szalai Gézával többen is.

„Nálunk a 10 emberből 7 eddig sem volt BDSz-tag” – így Nagy István autószerelő.

„Nálunk mindenki aláírta a maradást” – jegyezte meg Pusztai Árpádné laboráns.

Mi lesz azokkal, akik a szakszervezet működtetői – például a bizalmiak, - ám a magántulajdonos a kerítésen kívülre űzi a szakszervezetet, neki pedig a markába nyomja munkakönyvet? – hangzott el a félelem.

„A törvények mindenkire vonatkoznak. Azért az más, ha valaki magánvádas keresetet nyújt be egymaga, vagy ha ugyanezt a szakszervezet teszi a maga 150 000-es tagságával.” – érvelt Szalai Géza.

Bizony többen is furcsállották, hogy ha a szakszervezet elér valamilyen kedvezményt a cégvezetőknél, abból csak a szakszervezeti tagok részesednek.

Hja, kérem, nem kötelező szakszervezeti tagnak lenni, de hasznos. Mint a palacsinta evés.

Gellénháza különös figyelem központjába került: a bányásznapon ünnepelték meg az első deci nehézolaj felszínre kerülésének 40. évfordulóját. Azóta 20 millió tonnává szaporodott az az első deci. A mezőben bevezetett másodlagos leművelés nélkül 16 000, ennek a segítségével azonban 300 000 tonna az éves termelés a vállalati 430 ezerre tervezett termelésből – amely nagy valószínűséggel 480 000-490 000-re alakul.

Azon a gellénházi évfordulós ünnepségen hallott először a vállalati közösség amiről aztán a Népszabadság szeptember 7-i számában hirdetésként olvashattak: az Állami Vagyonügynökség döntése alapján október 1-jével a 9 vállalatból megalakul a Magyar Olajipari Részvénytársaság.

Már a megjutalmazott kiválók tiszteletére adott vállalati fogadáson a terített asztal mellett valaki – az olajos fanyar humorú hagyományokhoz méltóan – meg is jegyezte az új nagycég rövidítésére, a MOL-ra sandítva:

„Akkor mi most jól megmólosodtunk...”

Merthogy Göcsejben az ly kiejtése I: goló, foló, kálha, mühel, illeny, lollany, amollany.

Zaránd Csaba területi vezető geológus azt fejtegette, hogy amennyi hévízforrásunk – lezárt kutunk – van, aranybányát nyithatnánk, ha hasznosulhatnának. Valahogyan erről nem akadt szó semmiféle stratégiai tervezetben sem.

„Skandináviában már a 30 fokos vizet is hasznosítják hőszivattyús eljárással, például lakótelepek fűtésére. Szerintem az országban legalább 100 kutat üzemeltethetne a részvénytársaság, vagyis az általunk föltárt hévízet mi is adnánk el.

Ha másutt haszon van az ilyesből, nálunk miért nem lehetne?” – fejtegette.

A szerkesztő hozzátette: most alakul a MOL Rt koncepciója. Ezeknek a gondolatoknak nem akadna abban hely?

Lapzártakor, szeptember 19-én a rádió híradása szerint hongkongi üzletemberek érdeklődnek behatóan a magyarországi hévízforrások iránt, amelyeket a kőolaj után kutató fúrások tártak föl.

Hongkongnak megéri... Mi pedig, akik hőforrásokban gazdagok vagyunk, megint szegények maradunk, s lehetünk – esetleg - a hongkongiak bérmunkásai. A saját földünkön – kesergett a szerkesztő, aki arra gondolt, hogy éppen akkor – 1966-ban!! - induló lapjában Farkas Iván gépészmérnök a gellénházi forró karsztvíz kertészeti hasznosításáról elmélkedett.

A szerkesztő kesereghetne, Farkas Iván pedig elmélkedhetne ma is.

A lovászi Léránt Ferenc Ausztriában járt – Balogh Antallal együtt – az Osztrák Fémányász-és Energiaipari Szakszervezetnél. Ezt az tette lehetővé, hogy a BDSz-t fölvevették a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségébe. Fontos, hasznosítható tapasztalatait arról, hogyan működik a szakszervezet tőkés viszonyok között, a piaccgazdaságban több részből álló beszámolóban tette közzé.

A Magyar Olajipari Részvénytársaság Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalata – október 1-jétől így szerepelt a lapot kiadó cég.

Az átalakulás további szakaszairól a most még tröszt-központ Vissy Ferenc és dr. Széki Zsuzsa működtette főosztályáról érkezett levélből értesültek a nagykanizsai vezetők, majd az újság olvasói is.

A szeptember 20-án kelt levél szerint

1. – tétlen, - szakasz: 1991. december 31-ig
2. – tevéleges - szakasz 1992. január 1 – 1993. január 1.

Erre jellemző lesz a nem a fő tevékenységhez kapcsolódó szervezetek leválasztásának, önállósításának folytatása.

A fölmérések szerint 2000 embert érint(het)nek a létszámváltozások, viszont éppen ennyi a korengedményes nyugdíjas korúak száma is. Ennek tartalmi és földrajzi összehangolása a legnagyobb föladatak közé tartozik.

November 8-án összeültek a MOL Rt-KFV legfelsőbb vezetői, hogy meghallgassák dr. Szalóki Istvánnak, a MOL Rt igazgatósága tagjának, vezérigazgató helyettesnek, a bányászati divízió vezetőjének az előadását a részvénytársaságon belüli szervezeti változásokról, kiemelten a bányászati ágazat működésének kulcskérdéseiről.

Az előadás hangvételeből, az egész tanácskozás hangulatából világosan érződött: első az Alföld – ahonnan annakidején maga Szalóki mérnök úr is a trösztbe érkezett, - s a dunántúli, azaz a jelenlévő vezetők vagy keresnek maguknak más helyet, vagy tudomásul veszik, hogy az eddigi első számúból alárendeltek, beosztottak lesznek, beleértve a nyugdíjas korhoz közeledő Trombitás Istvánt is.

Aztán jött az őszi-téli – jéghideg, magyar és demokratikus - fuvallat, s kifújta az 54 éves szerkesztőt az olajiparból.

Az egyik november végi – vagy december eleji? – kedden azzal jött meg a hétfői molos tanácskozásról a szerkesztő főnöke Sipos József, hogy „Maradj veszteg, ülj nyugodtan a fenekeden. József Gábor úr (a MOL-vezér helyettese – a szerző) azt mondta, hogy belőletek, üzemi lapokból lesznek a központi MOL-újság területi szerkesztőségei.”

Ehhez képest telefonhívás érkezett a szerkesztőhöz Trombitás Istvántól, hogy tüstént jelenjen meg nála.

Amint a szerkesztő benyitott a jól ismert vezérigazgatói dolgozószobába, ott látta Litter Nándor személyzeti igazgatót is.

„Ne is mondjatok semmit, nem tehetek róla. El vagyok bocsátva.” – közölte a – szerinte – lényegét a szerkesztő.

„Miből gondolod?” – hangzott a vezéri, pontosabban: már csak igazgatói kérdés.

„Semmi olyan eseményről sem tudok, ami nálatok tett látogatásomat indokolná. Ráadásul ha igaz volna, amiről a Sipos Jóska tájékoztatott, nekem itt most semmi keresnivalóm sem volna. Gondolom jött egy telex, amelynek a végrehajtása a ti kellemetlen kötelességetek.”

„Így van, igazad van. December 31-ével megszűnik a KfV mint önálló szervezeti egység, hiszen már így is előttünk áll a MOL. Nem létező cégnek lapja sincs.”

„ Nem létező lapnak szerkesztőre sincs szüksége.” – egészítette ki maga a szerkesztő.

„Sajnos, így igaz.” – bólintott Litter Nándor, – a továbbiakat majd meglátjuk. Úgy igyekszünk, hogy ne járj rosszul, ha rajtunk múlik.

Valóban így történt. A MOL Rt-KfV vezetői folyamatos olajipari szolgálati időnek ismerték el a szerkesztőnek az olajiparban eltöltött 25 évét, s eszerint kapott végkielégítést is.

„Ne ess kétségbe. Te a jég hátán is megélsz, mert olyan vagy. Mire letelik a munkanélküli idő, éppen jogosult leszel az előnyugdíjra, aztán éled a világot” – vigasztalta Ferencz Mihály főosztályvezető a szerkesztőt, aki csak névrokona volt.

Hamarosan fél évvel megkurtította a magyar demokrata kormányzat az addig 2 éves munkanélküli járadékos időszakot...

Az dr. Antall József miniszterelnök hívására Kanadából érkezett dr. Teleki Pál gróf, geológus lett a MOL Rt első elnök-vezérigazgatója. „Uralkodásának” első hetében máris az üzemi lapok megszüntetése lett legfontosabb tennivalóinak egyike. A szerkesztő ekkor kapta legnagyobb elismerését Blaskovics József nyugdíjas gellénházi himbaszerelőtől. Ugyanis a nyugállományúaknak is megküldték az Olajmunkást:

„Hát most már újságunk sem lesz? Semmiről semmit sem fogunk tudni?”

A szerkesztő legutolsó hivatalos feladata lett az Olajmunkás 23-24, 1991.december 31-i számának elkészítése és az Elköszönő című búcsú-cikk megírása.

„Egyszerű az élet rendje: megszűnt vállalként létezni az Olajmunkás kiadója, a Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat már azzal is, hogy eléje tettük a MOL Rt előtagot. Pár nap múlva végképp megszűnik akár viszonylagosan is önállóként működni.

Mindebből következik, hogy nem lesz léte tovább az Olajmunkásnak sem.

A mi föladatunk csak annyi volt, hogy kellőképpen szolgáljuk az olajipar társadalmát, 1978-tól már a kiskunságit is. Kellemes, megtisztelő és nagy felelősségű szolgálat volt ez: a megyék legjelentősebb iparágának szolgálata.

Emberöltőnyi időt ért és élt meg az Olajmunkás az események – reméljük - hű tükreként.

Most az átalakulás napjait-hónapjait éli az iparág. Ezt a folyamatot – amíg a háborgó tengerről a nyugalmasabb öbölbe ér a hajó – az Olajmunkás és annak szerkesztője már nem kísérelheti tevőleges figyelemmel. Kíván mindenkinek jó szerencsét!”

Így aztán a szerkesztő a nagykanizsai központi irodaházból elsőként lett kék könyves munkanélküli a rendszerváltás hajnalhasadtakor.

Eltökélte: amíg jól szolgál az emlékezete, megírja az általa szerkesztett lap, s vele a zalai olajipar ember-és földközeli, egyszersmind műszaki fejlesztési történetét 1966.január 1-jétől 1991.december 31-éig.

Ígéretét folyamatosan teljesíti – neki is jól esik újra átélni az eseményekben gazdag napokat.

Lett még egy – nem hivatalos, baráti – feladata is a szerkesztőnek igazgatói engedéllyel: 1992. február 28-án a földszinti tanácsteremben poharakat tölthetett tele, hogy elköszönhessen munkatársaitól, barátaitól.

Trombitás István, Sipos József, Kiss Kálmán, Medgyessyné Vajda Róza, ifj. Tuboly László, Ferencz Mihály, Dallos Ferenc, Szalai Géza és a szerzőtársak: Bacskay Zoltán, Balogh Antal, Tóth Ferenc tisztelték meg elköszönő szavaikkal, kisebb-nagyobb emlékeztető ajándékokkal, Bakonyi Erzsébet pedig fényképekkel lepte meg.

Források jegyzéke

1. Az Olajmunkás című üzemi lap 1988.január 15 – 1991. december 31-i számai,
2. Vállalati, üzemi telefonkönyvek:
Rotary Fúrési Kft, 1990. 11. 17.
Az anyaggyártó osztály telefonszámai, KfV, 1990.július 23.
Telefonkönyv kiosztási ív, KfV, 1990.
A GKV Mélyfúrési és kutatási igazgatósága, 1990.
Kőolaj és Földgázbányászati Vállalat, 1991.
Gellénházi telefonkönyv, 1991.
Lovászi telefonkönyv, 1991.
3. A Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat stratégiája, Nagykanizsa, 1988.június 29,
Trombitás István vezérigazgató
4. Vállalatvezetői tanácskozás, KfV, 1988.szeptember 09. Szerzői jegyzet
5. A szervezetfejlesztési tréning programja, 1987.február 21-április 11. – 5 csoportban, KÉV üdülő, Keszthely, Fekete Kastély fogadó Balatonederics.
6. Dobák Miklós, dr. Varga Károly, Barta Endre előadása, Nagykanizsa, 1991. június 23. – szerzői jegyzet.
7. Az OKGT stratégiája, 1991. augusztus, igazgatótanács ülési előterjesztés,
8. KfV, Az 1988.jún. 29-i it. – meghozott vállalatvezetői határozat végrehajtása: , 1988. július hó: vezetői konzultációk a vállalat szervezetének korszerűsítéséről, a stratégiai feladat-tervről,
1988.július 12.: Megbeszélés az OKGT vezetőivel (Zsengellér István, dr. Vándorfi Róbert, Wappel László, Hangyál János, dr. Kókai János, Tóth Pál)
1988.augusztus 8-9.: Az OKGT Felügyelő Bizottságának tájékoztatása,
1988. augusztus 15-30.: Teamek létrehozása a stratégiai feladat-tervben foglalt végrehajtására, - költség-team, érdekeltégi team, ár-team, Lovászi-team, új témák-team.
1988.augusztus 29.: Kibővített vezetői megbeszélés a vállalati stratégiai tervben foglalt feladatok végrehajtásáról, a vállalat irányítási szervezetének korszerűsítéséről,
1988.augusztus 31.: a lovászi üzem vezetőinek tájékoztatása,
1988.szeptember 01.: A vállalatfejlesztési főmérnökség létrehozása,
1988.szeptember 05.: Tájékoztató a vállalati központ vezetőinek I. csoportja részére,
1988. szeptember 06.: Tájékoztató a bázakerettyei üzem vezetőinek részére,
1988. szeptember 09.: A gellénházi üzem vezetőinek tájékoztatása,
1988. szeptember 12-14.: Megbeszélés és tréning Keszthelyen a vezérigazgató, a vállalatfejlesztési főmérnökség, a stratégiai team, majd az igazgató helyettesek részvételével,
1988.szeptember 15.: A kiskunsági üzem vezetőinek tájékoztatása,
1988. szeptember 21.: A nagykanizsai üzem vezetőinek é a központi vezetők II. csoportjának tájékoztatása,
1988.szeptember 26.: Az MSzMP Zala megyei vezetőinek tájékoztatása,

1988. szeptember 30.: A BDSz titkárának és az OKGT szakszervezeti vezetőinek tájékoztatása,

1988. október 03.: A központi vezetők III. csoportjának tájékoztatása,

1988. október 04-05.: Stratégiai oktatás a főosztályvezetők, önállóosztály vezetők I. csoportja számára,

Tervezett további események: 1988.okt.14-1988.okt.31: Fórumok az üzemi és központi vezetők, dolgozók számára Bázakerettyén, Gellénházán, a kiskunsági üzemben, Lovásziban, nagykanizsán.

Az oktatás további programja:

1988. okt. 10-11.: üzemvezetők és helyetteseik, főépítésvezető és helyettesei

1988. okt. 24-25.: igazgató helyettesek, munkaköri helyetteseik, MSzMP, szakszervezet, KISz váll. biz. titkárai.

9. A Kőolaj-és Földgázbányászati Vállalat főbb stratégiai elvei,

10. A vállalat irányítási és szervezeti rendszerének fejlesztési koncepciója, Vitaanyag, készítette a KFV vállalatfejlesztési főmérnöksége, 1989. február 09.

11. Emlékeztető feljegyzés, KFV, igazgatói tanácsülésről 1989. augusztus 09.

Napirend: Tájékoztató a vállalat működési és szervezetfejlesztésének aktuális kérdéseiről

12. emlékeztető feljegyzés, KFV, igazgatói tanácsülésről 1989. szeptember 21-én, napirend: Tájékoztató a vállalat új szervezeti és működési rendjének bevezetésével kapcsolatos időszerű kérdésekről.

13. A KFV szervezet-és működésfejlesztésének programja 1989.szeptember 21 – 1990.július.

Elfogadva: 1989.szeptember 20.

14. KFV, szervezetfejlesztési javaslat I-II. 1989. aug. 09., 1989. aug. 10.

15. A KFV nagykanizsai irodaháza A és B-épületének név szerinti irodai helyszínrajza, érvényes: 1988-1989. év.